

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΑ

15 Ιανουαρίου 1909

ΕΤΟΣ Θ' ΤΕΥΧΟΣ 199

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ Ὁ ποιητὴς τῶν ρυθμῶν, τοῦ ὄνειρου καὶ τοῦ θανάτου.
ΕΠ. ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗ Γάτες, ἀπόσπασμα.
Ἀπὸ τοὺς ρυθμοὺς τοῦ ὄνειρου καὶ τοῦ θανάτου.
ΠΕΡ. ΒΙΖΟΥΚΙΑΔΗ Τὸ ἐνύπνιον τοῦ νομοδιδασκάλου, διήγημα.
Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ Ἀπομεινάρια.
ΝΙΚΟΥ Α. ΒΕΗ Ἡ φήμη τοῦ αὐτοκρ. Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου.
ΕΡΝΣΤ ΒΙΡΛΙΓΚ Αἱ φίλαι τοῦ Γκαίτε, συνέχεια.
ΠΑΥΛΟΥ ΜΠΟΥΡΖΕ Ὁ χαρακτήρ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Barbey d'Aureville.
ΠΑΥΛΟΥ ΓΝΕΥΤΟΥ Τὸ μαῦρο ψωμί.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Λόγοι καὶ Ἀντίλογοι ὑπὸ Σάντσου.
Μουσικὴ ὑπὸ Θ. Ι. Σακελλαρίδη.
Πολιτικὴ Σελὶς ὑπὸ Ἀγρίππα.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ Τὸ μυθιστόρημα
τῶν «Παναθηναίων» ὑπὸ τοῦ κ. Σπύρου Μελά. — Στέλλα
Βιολάντη. — Αἱ προνομίαι. — Ὁδηγὸς τοῦ Μουσείου Ἀθη-
νῶν. — Ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ φύλλα. — Πῶς διεσχέδαζον οἱ Ἀθηναῖοι ἄλλοτε. — Ἡ
Μελισσαντροῦ, θυρῶς τοῦ Μυστρά. — Διὰ τὴν προτομὴν τοῦ Σολωμοῦ. — Ἐνας
Ἰσπανὸς διὰ τὸν Πατριάρχην καὶ τοὺς Φαναριώτας. — Μία ἐπιστολὴ τοῦ Μπιζέ
διὰ τὸν Βάγνερ. — Τουλία Χασδέου. — Ὁ Λομπρόζο περὶ τῆς εὐτυχίας τῶν παρα-
φρόνων καὶ τῶν μεγαλοφυῶν. — Οἱ Ἀμερικανοὶ διὰ τὸν λευκάδιον Χέρν. — Ὀλιγό-
στιχα. — Νέαι ἐκδόσεις.

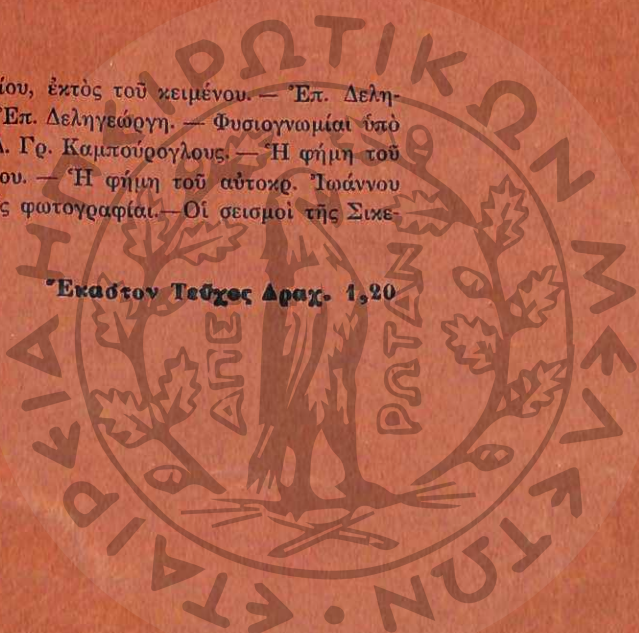

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ κόρη τοῦ Θεοτοκοπούλου ὑπὸ τοῦ ἰδίου, ἐκτὸς τοῦ κειμένου. — Ἐπ. Δελη-
γεώργης. — Δύο αὐτογελοιογραφίαι τοῦ Ἐπ. Δεληγεώργη. — Φυσιογνωμίαι ὑπὸ
Θ. Θωμοπούλου: Γεώργιος Στρατήγης, Δ. Γρ. Καμπούρογλους. — Ἡ φήμη τοῦ
Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου. — Ἡ φήμη τοῦ αὐτοκρ. Ἰωάννου
Παλαιολόγου. — Αἱ φίλαι τοῦ Γκαίτε τρεῖς φωτογραφίαι. — Οἱ σεισμοὶ τῆς Σικε-
λίας, δύο εἰκόνες. — Α. Μαρσίκ.

Ἀθῆναι, ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35

Ἐκαστὸν Τεύχος Δραχ. 1,20

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΔΕΧΘΟΥΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ.
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἑν ἔτος δρ. 25
» δι' ἑξ μὴν. » 13
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἑν ἔτος φρ. 25
» δι' ἑξ μὴν. » 13

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ. 35 Ὁδὸς Ἀριστοτέλους.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.—Φρ. 4 κατὰ διμηνίαν, προπληρωτέαι. Ἡ 1η δόσις Δρ.—Φρ. 5.
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΜΗΝΙΑΙΟΙ (διὰ τὴν Ἑλλάδα μόνον) Δρ. 2 κατὰ μῆνα, προπληρωτέαι. Ἡ 1η δόσις Δρ. 3.
— Πᾶσα αἴτησις πρὸς ἐγγραφὴν συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτύπου εἰς τραπεζ. ἢ ταχ. ἐπιταγὴν.

Πρὸς τὸν κ. ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» ΑΘΗΝΑΣ

Ὅλα τὰ τεύχη τῶν προηγουμένων ἐτῶν πωλοῦνται ὑπερτιμημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τῶν «Παναθηναίων» εἰς ὅλην τὴν Ρωσσίαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος.
Ὁδὸς rue Pouschkin No 66.

ΤΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ἐκδίδονται τὴν 15 καὶ 30 ἐκάστου μηνός.

Ἐκαστον ἔτος ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο τόμων ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου καὶ ἀπὸ 15 Ἀπριλίου. Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Ἐν τεύχος ἀποστέλλεται δωρεάν ὡς δῆγμα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

ΘΕΡΜΑΝΣΙΣ

ΚΙΝΗΤΗΡΙΟΣ ΔΥΝΑΜΙΣ

διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος

Ὁ Φωτισμός διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος στοιχίζει τέσσαρας φορές εὐθηνότερα ἀπὸ τὸν φωτισμὸν διὰ τοῦ πετρελαίου, δὲν ἀλλοιώνει τὸν ἀέρα, οὔτε παράγει καπνὸν ἢ ὁσμὴν.—Κίνδυνος κανεῖς.—Καθαριότης τελεία.

Μηχανήματα μαγειρείου *Rechauds* καὶ λουτρῶν.—Σίδερα διὰ σιδερώμα.

Θερμάστραι διὰ δωμάτια παντὸς μεγέθους.

Κινητήρες δυνάμειος $\frac{1}{2}$ ἕως 30 ἵππων, τῶν καλυτέρων μηχανουργειῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ *Otto Deutz*, *Christoph* etc.

ΔΩΡΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Τόμοι ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ χαρτοδεμένοι ἐκτὸς 3ου, 5ου, 10ου, 12ου, 13ου καὶ 14ου ἑκάστος Δρ.—Φρ. 2.—Διὰ τὰς ἐπαρχίας 50 λεπτά, διὰ τὸ ἑξωτερικὸν 1 φρ. ἐπὶ πλέον ταχυδρομικά.

Ὅλη ἡ σειρά, τόμοι 16, ἐλεύθεροι ταχυδρομικῶν τελῶν Δρ.—Φρ. 192

Ἡ ὅλη σειρά, τόμοι 16, πωλεῖται καὶ κατὰ δόσεις μηνιαίας ἐκ Δρ.—Φρ. 6

Κατὰ τὴν πληρωμὴν ἐκάστης δευτέρας δόσεως ἀποστέλλεται ἕνας τόμος. Οὕτω μὲ τὸν 16ον τόμον θὰ ἔχη ἀποπληρωθῇ ἡ ἀξία ὧν.

Παύλου Νιρβάνα: Γλωσσικὴ αὐτοβιογραφία.—Ἐκδοσις «Παναθηναίων» . . . πρὸς Δρ.—Φρ. 0.50 ἀντὶ 1
Παγὰ Λαλέουσα, ποιήματα.—Ἐκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 ἀντὶ 2
Ἀρχιτέκτον Μάρθας, δράμα.—Ἐκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 ἀντὶ 2
Τέχνη καὶ Φρενοπάθεια . . . » 0.50 ἀντὶ 1

Κίμωνος Μιχαηλίδου: Σάν Ζοὴ καὶ Σάν Παραμυθί, διηγήματα καὶ εἰκόνες.—Ἐκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 ἀντὶ 2

Σπύρου Μελά: Ὁ Γυῖς τοῦ Ἰσκιου, δράμα.—Ἐκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 ἀντὶ 2

Ὁσκαρ Οὐάιλδ: Σαλώμη, δράμα.—Ἐκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 0.75 ἀντὶ 1

Μ. Μαλακάση: Ἡ Κυρά τοῦ Πύργου, δράμα.—Ἐκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 ἀντὶ 2

Πεπρωμένα, ποιήματα . . . » 2 ἀντὶ 3

Ι. Πολέμη: Κεμήλια, ποιήματα . . . » 1.50 ἀντὶ 3

Ἐξωτικά . . . » 1 ἀντὶ 2

Γ. Στρατήγη: Τραγούδια τοῦ Σπυτιοῦ, ποιήματα.—Ἐκδ. «Παναθηναίων» . . . » 1 ἀντὶ 3

Ν. Ἐπισκοποπούλου: Ἑρμῆς ψυχές, δράμα.—Ἐκδοσις «Παναθηναίων» . . . » 1 ἀντὶ 2

Δεύκωμα τῶν «Παναθηναίων» . . . » 1 ἀντὶ

ΧΡ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Πάτραις Οἰνοποιητικῆς Ἑταιρίας

Ἡ «ΑΧΑΪΑ»

ΑΘΗΝΑΙ.—Ὁδὸς Νίκης 1 καὶ ὁδὸς Πανεπιστημίου 52.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ
ΤΗΣ
ΑΥΛΗΣ ΤΗΣ Α.Β.Υ.
ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ
ΤΗΣ Α.Β.Υ.
ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΟΙΝΟΙ ΚΑΙ ΚΟΝΙΑΚ ΚΛΑΟΥΣ

Παρακαταθήκη οἶνων παλαιῶν ἄνω τῶν 5 ἐτῶν ἐπιδορπίων καὶ ἱαματικῶν

Μαυροδάφνη, Μαλβασία, Ἀχαιοὶ

ὡς καὶ ἐπιτραπέζιων οἶνων

Δεμέστιχα λευκὸς καὶ μέλας Μορέα καὶ Καλάβρυτα.

ΚΟΝΙΑΚ «Royal» τοῦ 1887

» «des Princes» τοῦ 1890

» «Τὸν 2 Στεμμάτων» τοῦ 1895

» «Τοῦ Στέμματος» τοῦ 1900

Τιμολόγια ἀποστέλλονται παντὶ τῷ αἰτούντι.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΗΛΙΑ Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΥ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΦΥΡΟΠΟΙΩΝ

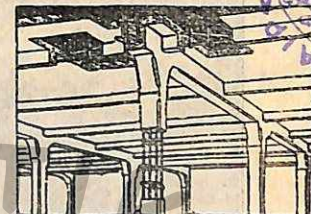
5—ΟΔΟΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ—5

Μελέται καὶ ἐκτελέσεις μηχανικῶν καὶ οἰκοδομικῶν ἔργων.—Ἐφαρμογὴ συστήματος *Hennebique*.

Κατασκευὴ γεφυρῶν ἀφλέκτων οἰκιῶν, δαπέδων, στηλῶν κ.τ.λ. διὰ σκυροκονιάματος σιδηροπαγοῦς (*béton armé*) συστήματος *Hennebique*.

ΜΕΓΑ ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΕΝ Τῇ ΠΑΓΚΟΣΜΙῳ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ 1900

Ἀντιπροσωπεία ἐν Ἑλλάδι τοῦ ἐν Παρίσι οἴκου *Hennebique*.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ, ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ & ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΡ. ΛΑΪΟΥ

Ἀριστοῦχου τοῦ Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν

καὶ τῆς Ἀκαδημίας Μονάχου

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΙΩΝ & ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ.—Ὁδὸς Κολοκοτρώνη 55 Α

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΕΤΑΤΕΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ ΣΑΥΡΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΔΩΡΑ καὶ ἱερὰ βιβλία
ΝΟΜΟΙ 1910
ΑΡΙΘ. 18120

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣΗΣ ΤΩ. 1886

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΑΧ. 5.000.000

Τμήμα Τραπεζικόν. — Συνάλλαγμα. — Έκδοσις επιταγών (chèque). — Πιστωτικά έπιστολάι. — Εισπράξεις. — Δάνεια επί ενεχύρω Χρεωγράφων. — Προεξοφλήσεις. — Καταθέσεις. — Φύλαξις τίτλων και τιμαλφών.

Τμήμα Ταμιευτηρίον. — Ταμιευτήριον 4 0/0. — Μηνιαία καταθέσεις ανατοκιστικά.

Τμήμα Χρηματιστηρίον. — Αγοραπωλησία χρεωγράφων. — Χρηματιστικά έντολάι.

Τμήμα Έμπορίον. — Προμήθειαι έμπορευμάτων. — Αντιπροσωπείαι οίκων. — Πληροφορίαι έμπορικαί. — Δέρματα κατεργασμένα βυρσοδεψείου Μοσχάτου.

Γενικόν Πρακτορείον εν Ελλάδι του Γαλλικού «Rhenix» ασφαλείας κατά του πυρός και της ζωής.

ΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

3 1/2 0/0	απόδοσις εις πρώτην ζήτησιν.	4 1/2 0/0	απόδοσις μετά εν έτος.
4 0/0	» μετά τρεις μήνας.	5 0/0	» μετά δύο έτη.
4 1/4 0/0	» μετά έξι μήνας.	5 1/2 0/0	» μετά δύο έτη και πλέον.

Διά καταθέσεις εις χρυσόν κατά 1/2 0/0 ολιγώτερον.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΜΑΝΤΙΚΑ

EN AMISQI

Τα κομψότερα Σακάκια από τα εκλεκτότερα Άγγλικά και Γαλλικά υφάσματα εις το μέγα έμποροπρακτικόν κατάστημα:

ΣΩΚΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Όδος Σταδίου 12 (Έναντι Βουλής).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΑΡΕΚΙΝΑ

ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ ΕΙΔΙΚΗ ΣΚΕΥΑΣΙΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΜΠΟΥΓΑΔΑ

ΚΑΘΑΡΙΖΕΙ, ΛΕΥΚΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΙΝΕΙ

ΑΝΔΡΕΟΥ Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Φαρμακοποιού - Χημικού

Διά της χρήσεως της *Ελληνικής Βαρεκίνας* επιτυγχάνεται ο τέλειος καθαρισμός, λεύκανσις και απολύμανσις των άσπυρροούχων χωρίς ταύτα να δαπάνηται και εις την ελαχίστην βλάβην, καθότι ή επίδρασις αυτής επ' αὐτῶν γίνεται χημικῶς και οὐχί διά τεχνικῶν μέσων (τριψίματος, κοπανίσματος κλπ.) επομένως περιορίζεται εις τὸ νά καθαρίζῃ, λευκαίνῃ και απολυμαίνῃ τὰ άσπυρροούχα, διατηροῦσα τὴν στερεότητα αὐτῶν, καθὼς και τὰ εις χεῖρας ἡμῶν ἐπίσημα πιστοποιητικά διαφόρων χημικῶν βεβαιοῦσι. Προκύπτει δὲ και οἰκονομία κόπου, χρόνου και χρήματος, κατὰ τὰ 23, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ παλαιὸν σύστημα τῆς μπουγάδας.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ

Φαρμακείον Ἀνδρέου Γ. Θεοδωροπούλου.

Διασταύρωσις Ἀριστοτέλους και Ἡλείου. — Ἀρ. τηλ. 382

ΜΙΧΑΗΛ Β. ΜΑΝΟΥΣΟΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ

ΜΕΓΕΘΥΝΣΕΙΣ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 10. Παρά τῇ πλατείᾳ Συντάγματος.

ΛΑΡΥΓΓΟ-ΩΤΟΛΟΓΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πλατεία Αγίου Γεωργίου 4.

Άκριβῶς έμπροσθεν του Συλλόγου Παρνασσού.

Ώραι επισκέψεως 10—12 π. μ. 3—5 μ. μ.

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ε. ΚΑΖΑΝΗ
ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ
ΕΙΣ ΤΡΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

ΔΟΣ ΛΕΚΑ — ΣΤΟΑ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΟΝΟΝ
ΤΟ ΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
Ε. ΚΑΖΑΝΗ
ΕΒΡΑΒΥΘΗ ΕΝ ΤΗ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΟΥ ΒΟΡΩ

ΜΕΓΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ, ΧΗΜΕΙΟΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ

Α. ΦΩΚΑ

Φαρμακοποιού Α' τάξεως της ανωτάτης Φαρμακευτικής Σχολής των Παρισίων

Άκριβεστάτη εκτέλεσις όλων των συνταγών υπό προσωπικού απαριζομένου υπό επισημόνων φαρμακοποιών. — Γαλλικά και Άγγλικά ειδικότητες (*Spécialités*). — Πρόσφατα μεταλλικά ύδατα. — Απολυμάνσεις και αποστειρώσεις διά τελειοτάτων συσκευών και κλιβάνων. — Τεχνητός όρρος.

Όλα τα είδη των χημικῶν αναλύσεων. — Αναλύσεις υδάτων μετά μικροβιολογικής έρεύνης. — Μικροβιολογικόν εργαστήριον τέλειον.

ΤΜΗΜΑ ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΙΚΟΝ

Όλα τα φαρμακευτικά είδη εις τιμὰς άκαταγωνίστους

ΕΔΩΔΙΜΑ ΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΑΘΗΝΑΙ — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21Γ — ΑΘΗΝΑΙ

Τηλέφωνον αριθ. 137

Όλα τα είδη των έδωδύμων νωπότατα από τα καλλίτερα εργοστάσια και ως εκ της μεγάλης καταναλώσεως ανακαινιζόμενα καθ' εκάστην.

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΡΓΥΡΟΥΝ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΒΟΡΩ

ΔΙΑ ΜΕΛΙ ΚΑΙ ΕΛΗΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ THOMSON HUSTON. — ΕΔΡΑ: ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΜΕΤΟΧΑΣ: ΔΡΑΧΜ. 10.000.000. * ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ: ΦΡ. ΧΡ. 10.000.000

Κεντρικόν Έργοστάσιον εν Νέφ Φαλήρω. Σταθμοί: Έν Αθήναις, Πειραιεί, Νέφ Φαλήρω και Κηφισσίᾳ. — Ηλεκτρική κίνησις του άπ' Αθηνών εις Πειραιά Σιδηροδρόμου και των Τροχιοδρόμων Αθηνών, Πειραιώς και Περιχώρων. — Προνόμιον φωτισμού δι' ηλεκτρισμού και αερίου των πόλεων Πειραιώς, Πατρών, Σύρου, Καλαμών, Άργοστολίου και Χαλκίδος. — Ηλεκτρικός Τροχιοδρόμος Πατρών.

Η Έταιρία αναλαμβάνει εγκαταστάσεις φωτισμού και κινητηρίου δυνάμεως και εν γένει πάσαν εργασίαν σχετιζομένην με τον ηλεκτρισμόν υπό πάσας αὐτοῦ τὰς μορφάς. — Προμηθεύει παντός είδους υλικά ηλεκτρισμού και ίδια όργανα και μηχανάς **THOMSON HUSTON** των οποίων είναι

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

Άθήναι. — Όδος Έρμου

Πλούτος γραφικῆς ὕλης. — Έντυπα και επισκεπτήρια καλλιτεχνικά. — Έργοστάσιον φακέλων τέλειον. — Χάρτης τυπογραφικός λευκός και έξωφύλλων παντός είδους και ποιότητος.

Εὐθηνία, ταχύτης, ακρίβεια.

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΤΟ ΦΑΛΗΡΟΝ

ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΝΤΣΙΔΕΛΟΥ

Παράρτημα εν Αθήναις

Όδος Χαλκοκονδύλη 34.

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ

πρὸς 80 λεπτά ή ὀκτ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ

ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΤΕΑΤΟΚΗΡΟΠΟΙΕΙΟΝ Ο "ΦΟΙΒΟΣ",

ΕΤΑΙΡΙΑ ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ. 1893
ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡ. 500.000
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

Βραβεύοντα διά χρυσών βραβείων εν τη Παγκοσμίᾳ
Ἐκθέσει τῶν Παρισίων, τῇ Διεθνείᾳ Ἐκθέσει
τῆς Κρήτης καὶ τῇ Διεθνείᾳ Ἐκθέσει τῶν Ὀλυμπίων.

Στεατοκῆρια (Σπερματσέτα) ἀρίστης καὶ
πρώτης ποιότητος, χρωματιστὰ καὶ ἐκκλησιῶν,
κατασκευαζόμενα διὰ νεωτάτης χημικῆς μεθόδου,
δίδουσιν ἅπλετον φῶς, τήκονται ἄνευ σταγόνων
καὶ σβύνουσιν ἄνευ ὀσμῆς. **Στεατίνη, Παραφ-
φίνη, Κηριζίνη, Γλυκερίνη καὶ Ἐλαιὴν.**

Γραφεῖον Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σοφοκλέους ἀρ. 2.

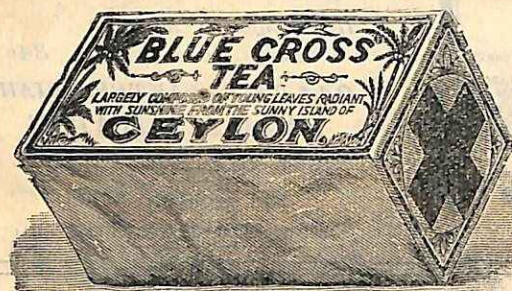
ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΙΤΙΔΟΠΟΙΕΙΟΥ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ. 1882
ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡ. 3.000.000
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑ ΧΡΥΣΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ

Πυρίτις ἀκάπνος πολέμου καὶ κνηγίου. Πυ-
ρίτις μαύρη καὶ Δυναμίτις ὅλων τῶν εἰδῶν.
Φυσίγγια ἀκάπνου καὶ μαύρης πυρίτιδος παντὸς
δύλου. Κάλυκες Μάνλιχερ, Γκρά καὶ περιστροφῶν.
Θεϊκὸν ὀξύ, Νιτρικὸν ὀξύ, Ὑδροχλωρικὸν ὀξύ,
Θεϊκὸς χαλκός, Θεϊκὸς σίδηρος, Ἀντιπερονοσπο-
ρίνη, Στουπέτσι, Μολυβδοσωλήνες, Σκάγια.

Τιμαὶ ἀνεπίδεκτοι συναγωνισμοῦ.

ΤΕΪΑ ΚΥΑΝΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ BLUE CROSS TEA

Εἶναι τὰ ἄριστα τῶν Τεϊῶν, συσκευάζονται εἰς πακέτα
καὶ κυτία ἐν Λονδίῳ, ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν ἀνωτέρων
ὑπαλλήλων τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Ζητεῖται ἐπὶ ἐκά-
στου πακέτου ἢ κυτίου τὸν ΚΥΑΝΟΥΝ ΣΤΑΥΡΟΝ.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ εἰς τὰ πρώτης τάξεως Ἐδωδιμο-
πωλεῖα Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Βό-
λου, Πατρῶν, Σύρου, Ἀργοστολίου, Λαμίας καὶ Κρήτης.

Ἀντιπρόσωπος διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΚΟΛΛΑΣ. — Ἐν Πειραιεῖ (Στοὰ Ριζάρη).

HOBBS, MART & CO LD

ΜΟΝΟΚΟΜΜΑΤΑ

ΧΑΛΥΒΔΙΝΑ

ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΕΠΤΩΝ

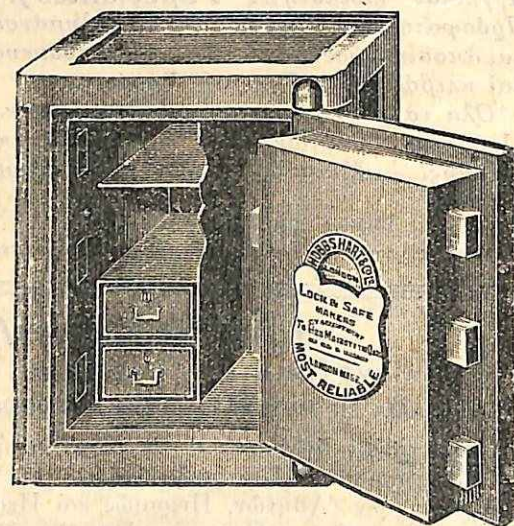
ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ

ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ: 76, Cheapside, London E. C.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Arlington Street, Islington, N.

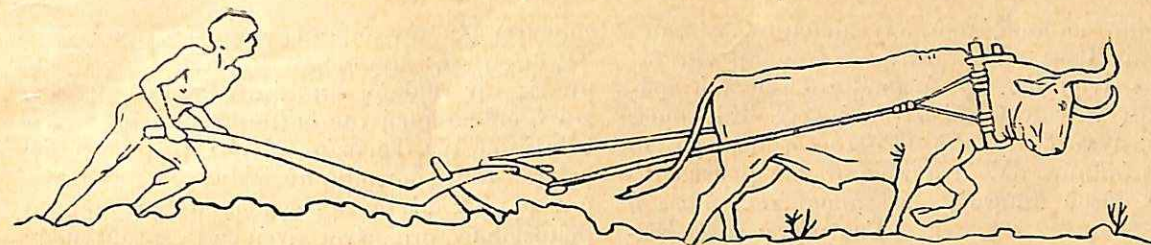
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ

2. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥ ΙΑΙΟΥ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΔ

ΕΤΟΣ Θ' 15 ΙΑ-
ΝΟΥΑΡΙΟΥ 1909

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ, ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

«Ο θάνατος για σένανε τώρα ήτανε νόμος». ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΦΑΟΥΣΤ ΣΤΟΝ ΕΥΦΟΡΙΩΝΑ

Ο θάνατος του Έπ. Δεληγεώργη, τον όποιον τὰ «Παναθήναια» τόσον ἀργὰ ἀναγγέλλουν εἰς τοὺς ἀναγνώστας των, δὲν ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους θανάτους ποὺ νὰ ἡμπορῇ κανεὶς μὲ κοινὰς λέξεις νὰ τὸν ἀναφέρῃ, ἢ μὲ ὑπονοήματα καὶ ἀφηρημένως νὰ τὸν παραστήσῃ, ὥς τέτοιαν ἢ ἀλλοιώτικην ἀπώλειαν.

Ὁ θάνατος αὐτοῦς ἀπεκάλυψε ἓνα μυστήριον — τὴν ζωὴν τοῦ νέου αὐτοῦ τὴν ὁποίαν σχεδὸν κανεὶς δὲν ὑποπτεύετο τόσον συνθετικὴν καὶ τόσον ὡραίαν — θλιβερά, ἀλλὰ θαυμαστῶς ὡραία. Ἐτσι κατέλαβεν ὅλους σχεδὸν ἐξ ἀπροόπτου, ὅχι πλέον ὁ θάνατος, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐχάθη. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς λογίους μας, δὲν ἐγνώριζαν περὶ αὐτοῦ τίποτε ἄλλο, παρὰ ὅτι ὁ ἄλλοτος αὐτοῦς ἀκόλουθος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, κατεγίνετο καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ ὅτι ἐκριτικάριζε κάποτε. Μία παρατηρητικότης ὅμως καὶ ἓνα λεπτεπίλεπτον γούστο ποὺ ἐχαρκτήριζαν τὰ πρωτόβγαλτα δοκίμιά του, ἐνῶ δὲν ἔφθανε νὰ παρουσιάσῃ τὴν φυσιογνωμίαν του, ἂν ὅχι ὀλοκληρωτικὴν, τοῦλάχιστον καθαρώς κάπως διαγραμμένην, ἔφθανεν ὅμως νὰ μᾶς κάμνῃ σκεπτικούς.

Τί ἦτο τέλος πάντων, ὁ νέος αὐτοῦς διὰ τὸν ὁποῖον ἐγνώριζε κανεὶς πολλὰ καὶ τίποτε, οὔτε κἂν ὅτι ἐβραβεύθη κάποτε εἰς ἓνα ποιητικὸν διαγωνισμόν τῆς «Plume» μεираκιον ἀκόμα, οὔτε κἂν ὅτι ἔγραφε συστημα-

τικώτερον, οὔτε κἂν ὅτι ἀπερροφᾶτο ἀπὸ τὴν καλλιτεχνίαν περισσότερον ἀπὸ ὅτι ἐπεμελεῖτο τὸ δέσιμο τῆς γραβάτας του, ἢ τὰ διπλωματικά του ἔγγραφα — σχεδὸν ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα.

Κλεισμένος εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἀπόρρητος εἰς τὸ ἑσωτερικόν του εἶναι, μὴ ἐπιχειρῶν καμμίαν ἐξοδον, εἴτε διὰ νὰ θριαμβεύσῃ εἴτε διὰ νὰ λυτρωθῇ, εὗρίσκετο πολὺ καλὰ εἰς τὴν φυλακὴν ποὺ ἡ μοῖρα του καὶ αὐτοῦς εἶχαν ἐκλέξει, μακρὰν τῶν ἀνθρώπων, ἴσως καὶ τῶν ὑποψιῶν ἀκόμα.

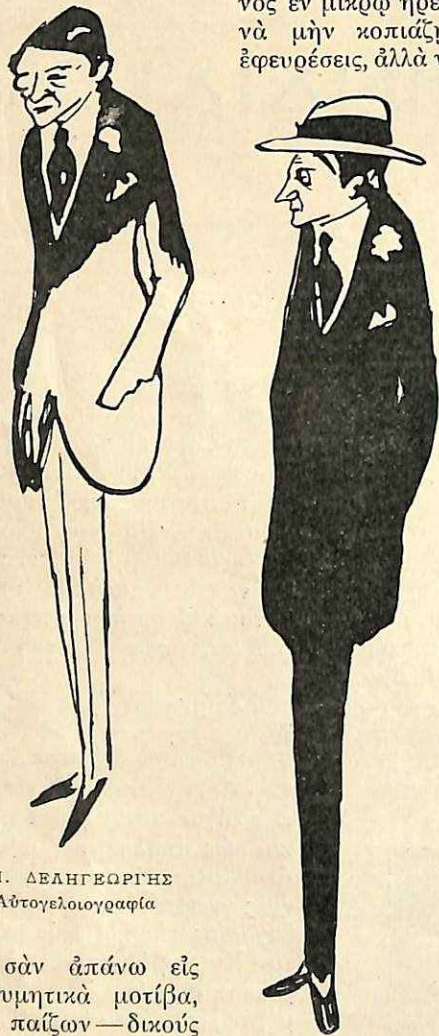
Σὰν τὸν ἥρωα τοῦ Στήβενσον ἔβγαινε κρυφὰ καὶ ἔξαφνα ἀπὸ τὸ καταφύγιον τῶν ιδεῶν του, μεταλλαγμένος — περισσότερον ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν δόκτορα Ζέκιλ — εἰς ὅτι αὐτοῦς ἤθελε. Διὰ

τὸν λόγον αὐτὸν χαρακτηρίζω καὶ ὡς ἐμπληκτικὰ ὁμορφα ἀκροβατήματα τὰς μέχρι τῆς χθὲς γνωστὰς του φιλολογικῆς ἐργασίας, τὴν κριτικὴν του διὰ τὸν Καρκαβίτσαν καὶ τὸ θαυμάσιον σημεῖμά του διὰ τὸν μέγαν Παπαδιαμάντην. Ὁ ἑσωτερικὸς χαρακτὴρ αὐτῶν, ἡ ἰδιοτροπία του δηλ. ἢ ἡ στιγμιαία ἐπιθυμία του, τὰ πράγματα αὐτὰ νὰ βγούν ἀπὸ τὸ μονωτήριόν του, ἰδοὺ ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν ἡ δημιουργικότης του αὐτὴ δὲν εἶνε ἱκανὴ νὰ τὸν φυσιογνωμίῃ. Καὶ εἰς αὐτὰ — ἀπαρχὰς ἐργασίας διὰ δημοσίευσιν — ὅπως εἰς ὅλην τὴν ἄλλην φαινομενικὴν ἐκδήλωσίν της, ἡ ζωὴ ἐκείνη δὲν ἄφινε σχεδὸν τίποτε νὰ παρου-

ΕΠ. ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ

σιασθῇ καθαρά, ἀπὸ ὅτι πραγματικῶς ἐκρύπτετο. Ἰσως ἔτσι πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ καὶ κάποια ἀνησυχία εἰς τὰ ποιήματά του ποὺ προέκυπτει νὰ φανοῦν σὲ λίγες ἡμέρες. Ἐδῶ ὅμως πρέπει νὰ δοκιμασθῇ ἐξ ἄλλου ἡ προσοχή καὶ τὸ αἶσθημα τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ μυστικισμοῦ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, διότι προσθέτως, ὅπως ὁ

ΕΠ. ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ
Αὐτογελοιογραφία

νίξη σὰν ἀπάνω εἰς ὑπενδυμητικά μοτίβα, οἶοι παίζων—δικούς του σκοπούς.

Ὁ Διλεταντισμὸς — ἡ ἀνευ ὑπολογισμοῦ καὶ ἀξιώσεων ἐπιβολὴς ἢ καὶ ἀναγνώρισεως ἀκόμα ἀφοσίωσης εἰς τὸ κάθε τί, τὸ δῆθεν παιγνίδι αὐτό, ποὺ ἀνέδειξε τὰ μεγαλεῖτερα ἀριστουργήματα τῆς τέχνης ἀπὸ τὰ ὅποια ἐβγήκαν ὑστερὰ τὰ συστήματα καὶ αἱ θεωρίαι, ὁ Διλεταντισμὸς χαρακτηρίζεται καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Δεληγεώργη ποὺ καὶ αὐτὸς δὲν ἔκανε τίποτε ἄλλο παρὰ ὁλοκληρωτικῶς νὰ παραδίδεται εἰς ὅτι κατεπιάνετο, ὁλοψύχως νὰ ἀφοσιοῦται εἰς αὐτὸ μὲ τὴν ἀθωότητα ὅμως, οὕτως εἰπεῖν, καὶ τὴν ἀγνοίαν ποὺ

ΕΠ. ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ
Αὐτογελοιογραφία

χαρακτηρίζει τὴν δημιουργίαν εἰς τὴν φύσιν. Ὡς διλετάντης παρεδίδοτο μὲ πᾶσαν τοῦ δύναμιν εἰς τὴν νομικὴν ἐπιστήμην ποὺ ἐσπούδασε, καὶ ἡ διδακτορικὴ του διατριβὴ διὰ τὰς Capitulations τῆς Τουρκίας δείχνει τὸ βάθος τῶν μελετῶν του· ἡ διατριβὴ αὐτὴ εἶνε τυπωμένη γερμανικά. Ὡς διλετάντης ἔγραφε στίχους ποὺ νὰ βραβευσθῶν σταλμένοι ἀνώνυμα εἰς αὐστηρὸν ποιητικὸν ἀγῶνα (Μορεάς, Βερερέν, Ἀνρὶ ντε Ρενιέ οἱ κριταί) (οἱ στίχοι εἶνε αὐτοὶ ποὺ εἰς ἄλλην σελίδα δημοσιεύομεν). Ὡς διλετάντης ἐσφράγιζε κάθε φυσιογνωμίαν σὲ δύο γραμμὲς ποὺ ἔχάραζε παίζων, ὡς διλετάντης ἄφινε παράφορον κραυγὴν ἀπάνω εἰς τὰ κόκκαλα τοῦ πιάνου — τὸ ὅποιον οὐδέποτε ἐσπούδασε.

Καὶ προσθέτως ἔζησε ὅλην τὴν ζωὴν, ὡς ἐρασιτέχνης ἄνθρωπος, κατὰ πλάσμα ἰδίων του, διὰ νὰ πεθάνῃ ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ του ἀπὸ καιρὸν τὸ ἤθελε.

Ὁ Δεληγεώργης εἰς τοὺς *Ρυθμούς τοῦ ὄνειρου καὶ τοῦ θανάτου*, τῶν ὁποίων ἔχω ἐμπρός μου τὰς τελευταίας διορθώσεις, θὰ ὑπενθυμίσῃ πολλούς, ἰδίως ἀπὸ τὸν Baudelaire καὶ δῶθε, κάθε ἀριστοκράτην τῆς τέχνης, κάθε μυστικισμὸν καὶ κάθε συμβολισμὸν, ὅλην τὴν νεωτέραν τεχνοτροπίαν· ἀλλὰ αὐτὸ διὰ τὸν αἰσθαντικόν, διὰ τὸν κάπως ὁμόψυχον ἐκείνου, δὲν πρέπει νὰ εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ ἓνα χάσμα τῶν αἰσθήσεων, ποὺ ἐπαναβρίσκουν τὴν εὐγενῆ συγκίνησιν τῆς ὑποβολῆς, ὅχι τὸ ξάνοιγμα δῆθεν τοῦ μεγάλου μυστηρίου, — διότι αὐτὸ εἶνε ἀστεϊότης βάνανσος, κατωτερισμός, ἐπειδὴ τὸ μυστήριον αὐτὸ οὔτε θίγεται, — ἀλλὰ τὴν κυκλοφορίαν τῶν μέσα εἰς αὐτὸ τὸ ἄγνωστον. Καὶ ἄς σημειωθῇ καὶ τοῦτο καλῶς κατὰ διάφορον τρόπον ἴσως, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὴν ἰδίαν προσοχὴν ὅλοι οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς κρυφῆς αὐτῆς τέχνης εἰς τὸ ἀφηρημένον αὐτὸ θειοτάξιδον μᾶς ὁδηγοῦν ἀνέκαθεν.

Μυστικιστὴς καὶ ἐγωπαθὴς ὁ ποιητὴς *Τῶν ρυθμῶν τοῦ ὄνειρου καὶ τοῦ θανάτου* συγγενεὺ φυσικῶς μὲ τοὺς μεγάλους διαδόχους τῶν Παρνασσικῶν, καὶ τὰ σύμβολα καὶ αἱ ἀφηρημέναι ἰδέαι ἦσαν τόσον συνυφασμέναι μὲ αὐτὸν τὸν ἴδιον, ὥστε νὰ φθάνῃ μέχρι τοῦ νὰ τρέμῃ κάθε φῶς εἰς τὴν τέχνην του, κάθε ἔκτασιν κάθε καθαρότητα. Τὸ ἡμίφως καὶ ἡ ἀμφιβολία ἦσαν ὁ θρίαμβός του, ἀφοῦ θρησκεία δι' αὐτὸν ἦταν τὸ ἄγνωστον. Καμία ἐξήγησις· πίστις καὶ ἀφοσίωσις· ὑπόκρουσις μόνον. Ἔτσι σκέπτομαι: ποῖος εὐλαβὴς τοῦ κόσμου τούτου, ἐσεβάσθη περισσότερον τὴν θρησκείαν του;

Ἀπὸ τὰ ἔργα ποὺ ὁ τραγικὸς αὐτὸς θάνατος ἀφίνει πίσω του, δὲν εἶνε συμπληρωμένα, παρὰ μόνον τὰ ποιήματα καὶ μιὰ του *νουβέλλα*, «Ὁ Σὰν Φραντζίσκος».

Οἱ *Ρυθμοὶ τοῦ ὄνειρου καὶ τοῦ θανάτου*,

τυπώνονται τώρα στὸ Παρίσι στοῦ Vanier. Ἡ μελέτη του γιὰ τὸν Καρκαβίτσα μόλις τελειωμένη.

Σχεδιασμένη μόνον στίς μεγάλες της γραμμὲς ἡ ὑπερνισαϊκὴ του *Ἰσχύς τῆς Ἀδυναμίας*, ὅχι ἀντιγνωμία εἰς τὸν μέγαν φιλόσοφον, ἀλλὰ ὑπερθεματισμὸς εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς ἐκείνου. Παράδοσις ὁλοσώματος καὶ ὁλοψυχικῆς εἰς ὅτι κανεὶς ἐπλάσθη, ἀντὶ ματαίων ἀγώνων νὰ ἀλλάξῃ τὴν φύσιν του. Ἔτσι τοῦλάχιστον θὰ ζήσῃ εἰς τὸ ἐγὼ του καὶ ὅχι εἰς τὸν ἰδρώτα καὶ τὸ αἷμα τοῦ εἶνε του, διὰ νὰ κατορθώσῃ — ἓνα τοῖς χιλίοις — ὅτι θὰ τοῦ εἶνε πλέον ἀχρηστον καὶ ἀνωφελές. Καὶ ὁ *ὑπεραισθητισμὸς του*, ἄλλη του λεπτοεργημένη ἐργασία, μόλις ἀρχινισμένη.

Καὶ μέσα εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ σπαρακτικά διανοητικά συντρίμματα, τὰ θλιβερὰ ἐρείπια ἐνὸς κατεστραμμένου κόσμου, ἡ *χωρὶς ἐλπίδα καὶ χωρὶς πικρίαν* φυσιογνωμία τοῦ ἐξαισίου αὐτοῦ πλάσματος, τὸ ὅποιον σχεδὸν κανεὶς δὲν ὑποπτεύετο, ἀπὸ τὴν κυρίαν ποὺ ἐδέχετο εἰς τὰ ριγηλὰ νῶτα της τὸ ἐπανωφόρι του μίαν χειμερινὴν νύκτα, ἐνῶ ὁ πλατὺς μέγας δρόμος ἐφρίσσε κάτω ἀπὸ τὸ κρῦο φεγγάρι σὰν χυμένος ὑδράργυρος, ἕως τοὺς πλέον στενοὺς φίλους του μπροστὰ στοὺς ὁποίους ἐσκισάριζε τὸν ἑαυτὸν του παραμορφωμένον, διὰ νὰ τοὺς κυττάξῃ ποὺ ἐγελοῦσαν. Εἰς τὰ διάμεσα αὐτῶν χωροῦσαν ἐννοεῖται πολλοὶ ἄνθρωποι καὶ πολλῶν εἰδῶν σχέσεις. . . .

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

“Ἡ ἸΣΧΥΣ ΤΗΣ ΑΔΥΝΑΜΙΑΣ..”

Γ Α Τ Ε Σ

.... Τότε τὸ γατάκι ἐκεῖνο ἔγινε γιὰ τοὺς πηγὴ καινούργιων ἡδονῶν. Ἐκεῖνος προτιμοῦσε πολὺ τίς γάτες, ὅταν φτασμένες στὸ τέρμα τῆς ἀναπτύξεως φαίνονται νὰ ἔχουν συνήδεισιν τοῦ μυστηρίου ποὺ κεῖται μέσα τους καὶ ἡ γατήσια φύσι τους θωρακίζεται μὲ ἀταραξία. Ἀλλὰ δὲν μπορούσε νὰ μείνῃ ἀδιάφορος μπροστὰ στὴ χάρι μιᾶς γραφικῆς ἀδεξιότητος, στὴ σιλουέττα, τὴν πότε ροκοκὸ καὶ πότε γιαπωνέζικη, τοῦ ἰσχυοῦ ἄσπρου ζώου.

Τὸ ἀγαποῦσε ὅταν — ζωντανὴ ἐνσάρκωσι τῆς καμπύλης — ἐπλησίαζε, ἐκουβάριαζε καμαρωτὰ καὶ ἐφάνταζε σὰ νὰ ἔγραφε τριγύρω στὸ σῶμα του, σὲ κάθε κίνησιν, ἄσπρους κύκλους φωτεινούς. Τὸ ἀγαποῦσε ἀκόμα περισσότερο ὅταν ἔφερνε τὰ μέλη του σὲ μιὰ ὑπερβολικὴ ὀξύτητα τῆς ἰσχυότητός των, ἐτέντονε ἀποχαμένα τὸν ἀδύνατο λαιμό του, ἔμπαζε τὴ ράχη του, ἔκανε τὰ κόκκαλά του νὰ πετοῦν.

Καὶ πιὸ πολὺ, ὅταν αἰφνιδίως κατελαμβάνετο ἀπὸ φρενίτιδα ἀκροβατικὴ καὶ ἄρχιζε νὰ δρασσελεῖ τὸ πάτωμα καὶ προχωροῦσε τὸ σῶμα στραβὰ σὰ νὰ ἐλοξοδρομοῦσε, ἐνῶ πραγματικὰ τραβοῦσε ὁλοῖσα κατ' ἐπάνω, νὰ πηδᾷ μὲ τὰ τέσσερα μαζί, τεντωμένα νεκρά, χωρὶς νὰ παύῃ μιὰ στιγμή νὰ καμπουριάξῃ τὴ ράχη του, μὲ τὴν οὐρὰ κατεβασμένη σὲ ὀρθὴ γωνία, ἀκίνητη — ἀναθυμίζοντας ἔτσι κάποιο φανταστικὸ γατὶ τοῦ Ὀφμαν, σιλουέττα τενεκεδένια στὴν κορυφὴ φεγγαριασμένων κεραμιδιῶν.

— Ποτὲ δὲ θὰ μὲ πείσης, ἔλεγε, σκυμμένος ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴ γάτα, ποὺ ἔπαιζε μὲ τὰ μαργαριταρένια περιδέραια, ποὺ γλυστροῦσαν κάθε φορὰ κάτω ἀπὸ τὸ πόδι της, ποτὲ δὲ θὰ μὲ πείσης ὅτι αὐτὰ τὰ ζῶα δὲν ἔχουν περισσότερον κιὰπὸ τὴ γυναῖκα ἐπίγνωσι τῆς πλαστικότητός των.

Εἶνε ὥρες ποὺ βάζει μιὰ τέτοια βραδύτητα, μιὰ ἀργοπορία ἀτέλειωτη στὸ πιὸ παραμικρὸ του τσάκισμα, σὰ νὰ μᾶς λέγῃ — θὰ μ' ἀποκτήσης ἂν θέλῃς — καὶ σχεδὸν τὴν ἴδια στιγμή προσποιεῖται τόση ἀδιαφορία, τέτοια ἀγνοία, ἢ τόση ἐκνευριστικὴ περιφρόνησι τῆς παρουσίας μας, ποὺ εἶνε σὰ νὰ ἐπιμένῃ νὰ ἐννοήσουμε: *ὅταν ἐγὼ τὸ θελήσω.*

[Ἀπόσπασμα — Μετάφρ. Φ.]

ΕΠ. ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΡΥΘΜΟΥΣ ΤΟΥ
ΟΝΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

[Eleanor Garnett Ward]

Dans les coins, les iris langoureux et hautains
Et l'ambre qui se pâme en des coupes de jade —
Douce, sais-tu? la myrrhe et le nard sont éteints
Vois leurs soupirs—mourir—tout au long de l'ostade.

Et l'ombre qui se traîne aux reflets des velours
Et l'ambre qui se pâme en des coupes de jade —
Es-tu là, chancelante sous tes bijoux lourds,
Douce, es-tu là, statue albe en ton orthostade?

L'orage au loin, très loin, comme des sanglots sourds
Et l'eau blanche qui dort dans la fraîcheur des vasques
Et l'ombre qui se traîne aux reflets des velours
Tes colliers qui frissonnent sous tes doigts fantasques.

Vivre dans ce silence écrasé de senteurs —
Tes colliers trisselisent sous tes doigts fantasques —
Se laisser à jamais bercer par les lenteurs
De ton hamac, de tes écharpes bergamasques.

Ne pas te voir, savoir deviner tes torpeurs,
Ne pas savoir—douce, es-tu là—les êtres et les nombres,
Vivre dans ce silence écrasé de senteurs
Sans plus vouloir, sans rien savoir, ombre des ombres.

Et languir enfoui dans les pâles coussins
Et la tête enfouie en les tentures sombres —
Les satins des coussins soyeux comme tes seins —
Sans plus savoir, sans rien vouloir, ombre des ombres...

Dans les coins les iris

ΕΠ. ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ

ΤΟ ΕΝΥΠΝΙΟΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Ο Κ... μέγας νομοδιδάσκαλος καὶ ἀκάμα-
τος ἐρευνήτης τοῦ δικαίου τῶν ἀνατολικῶν
ἐθνῶν, εἰργάζετο μίαν ἐσπέραν εἰς τὸ σπουδα-
στήριόν του ἐπὶ τῶν αἰγυπτιακῶν παπύρων.
Βυθισμένος εἰς τὴν μελέτην τῶν διαφορῶν νομι-
κῶν ζητημάτων τῶν ἀπομακρυσμένων ἐποχῶν
τῆς ἀνθρωπότητος, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ ἐκλινε
τὴν ὑπὸ τῆς πολυώρου πνευματικῆς ἐργασίας
καταπονημένην κεφαλὴν καὶ ἀπεκοιμήθη. Καθ' ὅσον
ὑπνους εἶδε περίεργον ὄνειρον. Εὗρισκετο εἰς
τὴν Βαβυλῶνα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς περσικῆς
κατακτήσεως. Ἰδοὺ πῶς περιγράφει ὁ ἴδιος
τὰς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὸ πρωτότυπον τοῦτο
ταξείδιον.

Μοῦ ἐφάνη ὅτι ἀνέδραμον εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ
χρόνου ὅχι κατὰ ἔτη καὶ κατ' αἰῶνας, ἀλλὰ
κατὰ χιλιετηρίδας. Εἰς τὰς ὀχθὰς ἐνδὸς ὠραίου
ποταμοῦ ἀφυπνίσθην, ὑπὸ τὴν σκιὰν θαυμα-
σίων φοινικοδένδρων. Ἐκεῖ πλησίον περιεπάτουν
ἄνθρωποι φέροντες στολήν, ἥτις μοῦ ἐδάμβωνε
τοὺς ὀφθαλμούς. Εἶχον λευκοὺς ποδήρεις χιτῶνας
μὲ χρυσοὺς κροσσούς καὶ θυσάνους, ἐρυθρὰς ἐσθί-
τας μὲ κιτρίνους ζωστήρας καὶ κυανᾶς ταινίας.

Παρηκολούθουν τοὺς ἄνδρας αὐτοὺς συνομι-
λοῦντας μετὰ πάθους, ζωηρῶς χειρονομοῦντας,
ὅτε μὲν συζητοῦντας, ὅτε δὲ σφοδρῶς διαπλη-
κτιζομένους. Ἐνόμιζον ὅτι εὗρισκομαι ἐνώπιον
χρηματιστηρίου, ὅπου ἐπεκράτει ἄγριος ἐρεθι-
σμός. Κατόπιν εἶδον μετὰ μεγάλης ἐκπλήξεως
τινὰς τῶν ἀνθρώπων τούτων κρατοῦντας μικρὰς
ἐξ ἀργίλλου πλάκας καὶ χαράσσοντας ἐπ' αὐτῶν
διὰ μικρῶν περονῶν, στοιχεῖα τινὰ τὰ ὅποια δὲν
ἠδυνάμην μακρόθεν νὰ διακρίνω. Τὰς πλάκας
ταύτας ἐτοποθέτουν μετὰ ταῦτα εἰς εὐήλιον μέρος
προφανῶς ἵνα ξηρανθῶσι, ἵσταντο δὲ κατόπιν
κυκλοτερῶς ἡρέμα φλυαροῦντες. Ποῦ καὶ ποῦ
ζωηραὶ χειρονομίαι ὑπεμίμνησκον τὸν προηγη-
θέντα ἐρεθισμόν. Ἐπειτα ἐλάμβανον τὰς πλάκας
εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἀπεσύροντο ὁ εἰς κατόπιν
τοῦ ἄλλου.

Ἐσπευσα νὰ ρίψω τὸ βλέμμα γοργὸν εἰς μίαν
πλάκα καὶ ἐφωτίσθην ἀμέσως. Τὴν εἶχον ἤδη
ἄλλοτε ὡς ἀποξηραμένον κειμήλιον εἰς τὸ Μου-
σεῖον τοῦ Βερολίνου. Ἐπ' αὐτῆς ὑπῆρχεν ἡ
ἐπιγραφή.

«Τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς Βασιλείας τοῦ Κύρου, τοῦ
ἀρχοντος τῆς Βαβυλῶνος καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν».

Συνεκέντρωσα τότε ὅλας μου τὰς δυνάμεις
καὶ ἠσθάνθην ὅτι ἔλαβον ἀπεριόριστον θάρος.
Ἐνόμισα ὅτι εἶχον κάμη καθ' ὕπνους κολοσ-
σαίας προόδους εἰς τὴν Βαβυλωνικὴν διάλεκτον.

— Εὗρισκόμεθα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Κύρου!
ἀνερώνησα.

Γενικὴ καὶ ἀπερίγραπτος ἐπηκολούθησεν ἐκπλη-
ξις. Ὁ λαὸς ἔτρεξεν ὀπισθὲν μου καὶ μὲ περι-
εκύκλωσε. Ἐν δυσάρεστον αἰσθημα μὲ κατέλαβε
τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὅμοιον πρὸς τὸ αἰσθημα,
ποῦ καταλαμβάνει τινὰ, ὅταν τὸν παρατηρῇ μὲ
προπετὴ περιέργειαν τὸ πλῆθος. Ἐν παρόμοιον
αἰσθημα ἐνθυμιόμην ὅτι μὲ κατέλαβεν ἄλλοτε
καθ' ἣν στιγμὴν κατήλθον ἀπὸ τὸ ὑπερῶν τοῦ
Παρισινοῦ χρηματιστηρίου εἰς τὰ κάτω διαμε-
ρίσματα αὐτοῦ.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις τῶν Βαβυλωνίων ἦτο ἀκρά-
τητος γέλως εἰς βάρος μου, γέλως εὐνόητος, τὸν
ὅποιον προῦξένῃσιν ἡ ἀμφίεσίς μου καὶ ἡ ξενί-
ζουσα προφορά μου. Δὲν ἔχασα τότε τὴν ψυχραι-
μίαν μου, ἀλλ' ἐξεργάην καὶ ἐγὼ εἰς γέλωτας.

— Σὰς γνωρίζω ὅλους, εἶπον εἰς ὅμιλον τρα-
πεζίτων· ἀποτεινόμενος δὲ εἰς ἓνα ἐξ αὐτῶν
εἶπον· Σεῖς εἶσθε ὁ Ἴττη Μαρδὸν Μπαλατοῦ,
ὁ μέγας καὶ περιώνυμος τραπεζίτης, ὁ ἔχων ἐν
τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ τὸν δοῦλον Ναμπουτίρη.
Σὰς γνωρίζω πολὺ καλὰ, γνωρίζω τὰς ἐμπορι-
κὰς πράξεις, τὰς ὁποίας θὰ συνομολογήσετε
μετὰ τινὰ ἔτη, γνωρίζω ὅλην τὴν σειρὰν τῶν
ἐργασιῶν τοῦ οἴκου Σας μέχρι τοῦ ἔτους...

Ἄλλ' εἶναι ἀγενὲς νὰ ὁμιλῇ κανεὶς περὶ τοῦ
τέλους, ἐν ᾧ εὗρισκεται ἀκόμη ἐν τῇ ἀρχῇ. Ὑπάρ-
χει μὴ πόλις ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν, ὀνομαζο-
μένη Βερολίνον καὶ ἄλλη μία, ἡ ὁποία λέγεται
Λονδίνον. Εἰς τὰ Μουσεία τῶν πόλεων τούτων
φυλάττονται μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας αἱ
ἐμπορικαὶ αὐταὶ πλάκες — καὶ αὐταὶ ἀκόμη τὰς
ὁποίας ἐτοιμάζεσθε ἡτῶρα — ἀποξηραμέναι ὑπὸ
τοῦ χρόνου καὶ ἀπολιθωμέναι, φέρουσιν δὲ πολ-
λαχοῦ ἔσματα καὶ ρωγμάς. Ἐὰν ἐπανέλθω
ἐνταῦθα θὰ φέρω μαζί μου τὸν ἀσιανολόγον
συνεργάτην μου, τοῦ ὁποίου θὰ λύσετε πολλὰς
ἀπορίας, συμπληροῦντες τὰ κατεστραμμένα τῶν
πλάκων μέρη.

Μετ' ἀπορίας παρετήρουν ὅτι οἱ πονηροὶ
Βαβυλώνιοι ἐφαίνοντο δίδοντες πίστιν εἰς τοὺς
γοιφώδεις λόγους μόν. Ὡς παλαιοὶ καὶ εἰλικρι-
νεῖς φίλοι μοῦ ἔτεινον τὰς χεῖρας καὶ μὲ προ-
σεκάλουν νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ ἀξιολογὰ μέρη τῆς
μεγάλης αὐτῶν πρωτεύουσας.

Εὗρισκόμεθα εἰς τὸ 538 π. Χ. Μία χρονολο-
γία, τὴν ὁποίαν δὲν ἐνόουν οἱ ἀγαθοὶ Βαβυλώ-
νιοι, μολοντί ἀντεπροσώπευεν ἀκριβῶς τὸ ἔτος
ἐκεῖνο. Μόλις εἶχον παρέλθῃ ἕξ μῆνες ἀπὸ τῆς
κατακτήσεως τοῦ Κύρου. Τὰς εἰδήσεις, ἃς παρέ-
χουσιν ἡμῖν τὰ ἔγγραφα λείψανα τοῦ Βαβυλο-
νικοῦ πολιτισμοῦ εὖρον ἐπικυρωμένας ὑπὸ τῆς
πραγματικότητος. Ἡ περσικὴ κατάκτησις οὐδε-
μίαν εἶχεν ἐπιφέρει ἀλλοίωσιν εἰς τὸν βίον τῆς
Βαβυλῶνος. Οἱ Βαβυλώνιοι διετήρησαν ἀμετα-

βλήτους τὰς ἔξεις αὐτῶν, ἐξηκολούθουν λαλοῦντες καὶ γράφοντες τὸ γλωσσικὸν αὐτῶν ἰδίωμα, ὡσὰκις δὲ οἱ Πέρσαι εἰς τὰς συναλλαγὰς αὐτῶν μετεχειρίζοντο τὴν παρεφθαρμένην διάλεκτον τῶν Βαβυλωνίων, οὗτοι ἐγέλων κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ κατόπιν ἐθεώρουν τὸ πρᾶγμα λίαν φυσικὸν καὶ ἐξηκολούθουν τὰς ἐμπορικὰς τῶν συνεννοήσεις.

Ἡ Βαβυλωνιακὴ ἀριστοκρατία τοῦ χρόματος εἶχεν ἐπευφημίῃ διὰ τὴν ἐλεύσιν τοῦ Κύρου, διότι ἀνέμενε παρὰ τοῦ μεγαλοπράγμονος καὶ ἐπιχειρηματικοῦ αὐτοῦ πνεύματος τὴν ἰδρυσιν νέων συγκοινωνιῶν καὶ νέων ἐμπορικῶν κέντρων, ὃ δὲ Πέρσης ἡγεμῶν ἀφ' ἑτέρου ἦτο τόσον προκατειλημμένος ὑπὲρ τοῦ Βαβυλωνιακοῦ πολιτισμοῦ, ὅσον ἄλλοτε (ἢ μᾶλλον πολλὰς μετέπειτα ἑκατονταετηρίδας) ὁ Ὀστρογότιθος Θεοδώριχος ὑπὲρ τοῦ ρωμαϊκοῦ. Ὡς ἐκ τούτου καὶ μετὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ Κύρου ἡ γλῶσσα, τὸ χρηματιστήριον καὶ ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς Βαβυλώνης οὐδόλως παρηλλάγησαν.

Εἰς τὰ πλίνθινα ἐμπορικὰ ἐγγράφατα τῆς ἐποχῆς τοῦ Κύρου καὶ τῶν προκατόχων αὐτοῦ τῆς ἐποχῆς τῶν Ναβονιδῶν οὐδεμίαν σχεδὸν εὐρίσκωμεν διαφορὰν προκειμένου περὶ τῆς ἀντιλήψεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἰσχύοντος δικαίου. Ἡ Βαβυλωνιακὴ δὲ διάλεκτος ἐξηκολούθει νὰ εἴνε ἡ γλῶσσα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν συναλλαγῶν.

Προχωρήσαντες ἐφθάσαμεν μέχρι τοῦ χρηματιστηρίου. Εἶδον ἐκεῖ μεγάλην ἐμπορικὴν κίνησιν, τὴν ὅποιαν μόνον εἰς σπουδαῖα ἐμπορικὰ κέντρα δύναται τις νὰ ἴδῃ. Μερικοὶ φημισμένοι ἐμπορικοὶ οἴκοι κυριαρχοῦσι τῆς Ἀγορᾶς. Εἰς αὐτοὺς καταθέτουν οἱ ἄστοι ὅλας τὰς οἰκονομίας τοῦ καθημερινοῦ βίου, δι' αὐτῶν διεξάγονται αἱ ἐμπορικαὶ πληρωμαί. Χρεωστικαὶ ὁμολογίαι καὶ ποικίλαι ἀπαιτήσεις ἐν εἴδει συναλλαγματικῶν κυκλοφοροῦσι κατὰ χιλιάδας εἰς τὴν ἀγοράν. Αἱ ἐγγράφατοι πλίνθοι χρησιμοποιοῦνται παντοιοτρόπως καὶ ἐξυπηρετοῦσι τὰς ἐμπορικὰς καὶ ἀτομικὰς ἀνάγκας, μεταβιβάζομεναι καὶ ὑποθηκεύομεναι. Εἶνε περιεργον πῶς αἱ ἐποχαὶ ἀντιγράφουν ἀλλήλας! Τὰ πάντα ὑπενθυμίζον τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους μόνον περισσότερο ἀπλότης χαρακτηρίζει τὸν δημόσιον βίον τῆς ἰδιορρυθμοῦ μεγαλοπόλεως.

Μετὰ πολλῆς περιεργείας ἐπεσκεπτόμην τὰ διάφορα κέντρα, περιεργαζόμενος τὰ πρωτότυπα καταστήματα καὶ τὰ γραφεῖα τῶν Βαβυλωνίων. Αἱ ἀπαίσιαι μορφαὶ τῶν πανούργων τοκογλύφων, οἷτινες καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐλυμαίνον τὴν κοινωνίαν, εἴλυσαν ἰδιαίτερος τὴν προσοχήν μου. Εἶδον τὸν δόλιον Σιλλιμπὴ προθύμως παρέχοντα δάνειον εἰς τὴν δεσποινίδα Κάβδαν, ἵνα ἐκμιζήσῃ σὺν τῷ χρόνῳ ἐπιτηδείως ὅλην τὴν περιουσίαν τῆς ἀθώας κόρης. Εἶδον ἄλλους ἐπινοοῦντας δολίους συνεταιρισμούς. Ὑπάρχοντο πλούσιον κερδομέρισμα μετὰ τὸν

σκοπὸν ν' ἀπατήσωσιν ἀργότερα τοὺς ἐταίρους καταπνίγοντες τὰ γενόμενα κέρδη διὰ συμψηφισμῶν ἐξόδων καὶ δαπανῶν ἀνυπάρχων. Tout comme chez nous. Καὶ τότε ὅπως καὶ τώρα. Οἱ ἀφελεῖς ἐξαπατῶνται ἐπιτηδείως, οἱ δὲ ἀγύρται ὑπερισχύουν ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἀγαθότητος τοῦ «νοήμονος» δημοσίου.

Πανταχοῦ διακρίνει τις τὰ ἴζη παγκοσμίου ἐμπορίου. Ἐμπόριον ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου διὰ τῶν πλοίων, ἐμπόριον ἐπὶ τῆς ξηρᾶς διὰ τῶν πολυανθρώπων καραβανίων. Μεγαλόσχημοι ἐταιρεῖαι ἀναφαίνονται ὡς μύκητες, εἰς δὲ δούλος ἢ ἀπελεύθερος διευθύνει τὰς πολυσχιδεῖς ἐμπορικὰς ἐργασίας.

Ἡ Βαβυλὼν εὐρίσκεται εἰς τὸ ζενιθ τῆς δόξης τῆς. Εἶναι κυριολεκτικῶς κοσμοπόλις. Οὐδεμία ἄλλη σύγχρονος πόλις δύναται νὰ τῇ διεκδικήσῃ ὑπεροχήν.

Αἱ Ἀθῆναι, ἐνθα κυβερνᾷ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὁ Πεισίστρατος, δὲν ἔχουν ἀποκτήσῃ ἀκόμη τὴν παγκόσμιον φήμην, ἣν ἐπιφυλάσσει αὐταῖς ὁ μετὰ τινὰς δεκαετηρίδας ἀρχόμενος χρυσὸς αἰὼν τοῦ Περικλέους.

Ἡ Ρώμη εἶναι ἀκόμη ἐντελὼς ἄσμος δὲν περιεβλήθη εἰσέτι τὸ μεγαλεῖον μετὰ τὸ ὁποῖον θ' ἀνέλθῃ ὑπερήφανος μετὰ τινὰς ἑκατονταετηρίδας ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Διέρχεται τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους Ταρκυνίου τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἀτιμασθείσης Λουκρητίας. Ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς δὲν ἐξηγγένισεν ἀκόμη τὸ Λάτιον.

Ἐκτὸς τοῦ ἐμπορίου ἀκμάζει ἐν Βαβυλώνι καὶ ἡ γεωργία, ἰδίᾳ δὲ ἡ καλλιέργεια τῶν φοινίκων. Ὀλόκληροι ἀγροὶ ἐκμισθοῦνται, ἐν ᾧ ἄλλοι καλλιεργοῦνται ὑπὸ ἐπιμελητῶν. Πολυάριθμοι πλάκες ἐκ πηλοῦ περιέχουσι μακρὰ συμβόλαια ἐκμισθώσεως καὶ ἀπολογισμῶν τῶν ἐπιμελητῶν — οἱ ἄφωνα λίθοι εἶναι μάρτυρες ἀψευδεῖς τῶν γενομένων πράξεων.

Ἐξηκολονθήσαμεν τὴν πορείαν μας, ἐν ᾧ δὲ περιεργοὶ σκέψεις ἐβασάνιζον τὸν νοῦν μου, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἀγοράν. Εἰς τῶν συνοδευόντων με Βαβυλωνίων ἤρχισε τότε νὰ μοῦ διηγηται μίαν ἀστειοτάτην ἱστορίαν.

— Ἐνταῦθα, εἶπε, συναθροίζονται κατ' ἔτος ὅλαι αἱ κόραι τῆς Βαβυλώνης, αἱ ἔχουσαι ἡλικίαν γάμου, καὶ σχηματίζουσι δύο ὁμίλους. Ἀπὸ τὸ ἐν μέρος παρατάσσονται αἱ διακρινόμεναι ἐπὶ καλλονῇ, ἀπὸ τὸ ἄλλο αἱ διακρινόμεναι ἐπὶ ἀσχημίᾳ. Οἱ ὑποψήφιοι μνηστῆρες προσέρχονται καὶ πλειοδοτοῦντες λαμβάνουσι τὰς ἐκλεκτάς τῆς καρδίας τῶν ἐκ τοῦ ὁμίλου τῶν ὡραίων νυμφῶν. Τὸ ἐκ τῆς πλειοδοσίας χρήμα διανέμεται μετὰ τῶν ἀσχημῶν, αἷτινες χάρις εἰς αὐτὸ εὐρίσκουσιν ἐπίσης συμβίους ἐκ τῆς τάξεως ἐκείνων, οἱ ὅποιοι θέτουν ἐν μείζονι μοίρᾳ τὸ χρυσὸν ἀπὸ τὸ κάλλος. Οὕτω συνάπτονται παρ'

ἡμῖν οἱ γάμοι, εἰς τὸ ὥραϊον δὲ τοῦτο ἔθιμον ὀφείλεται ἡ παντελὴς ἔλλειψις γεροντοκορῶν ἐν Βαβυλώνι.

Ἐμειδίασα πρὸς στιγμὴν καὶ εἶπον εἰς τὸν συνοδόν μου.

— Εἰσθε ἀθεόφοβοι, φίλτατοί μου Βαβυλώνιοι! Μὴ νομίζετε ὅμως ὅτι δὲν γνωρίζω τὰς πονηρίας σας. Δὲν πιστεύω νὰ δίδουν οἱ γαμβροὶ σας οὐδὲ τέταρτον ὄβολον διὰ τὰς κόρας σας. Ἐκ τῶν ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν μου γνώσεων γνωρίζω ὡς ἐκ περισσοῦ ὅτι μετὰ πολλῆς τέχνης κατορθώνετε νὰ δελεάζετε ἐκάστοτε τοὺς γαμβρούς σας ὑποσχόμενοι μεγάλας προίκας ὅταν δὲ ἐπιτύχετε τοῦ ποθομένου, κάμινετε τὸν ἀδιάφορον... ἀπαράλλακτα ὅπως συμβαίνει πολλάκις καὶ παρ' ἡμῖν ἐν Εὐρώπῃ. Γνωρίζω ἐπίσης ὅτι ἔχετε τὴν περιεργὸν ἰδιοτροπίαν νὰ χαλεεύετε ἀθῶους μύθους πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν ξένων. Ἀλλὰ κρύψατε τὴν ὄρεξιν σας. Μετὰ ἑκατὸν περίπου ἔτη θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν πόλιν σας εἰς ἀγαθὸς καὶ εὐπιστος Ἕλλην, ὀνομαζόμενος Ἡρόδοτος· νὰ διηγηθῇτε εἰς ἐκεῖνον τὸν μῦθον τοῦτον· εἶναι πολὺ ἀφελὴς καὶ θὰ τὸν πιστεύσῃ... ἴσως μάλιστα τὸν γράψῃ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν του.

Οἱ συνοδοὶ μου δυσανεκτήντες ἐκ τῆς δυσπιστίας μου ἀπεμακρύνθησαν σιωπηλῶς, ἀφήσαντές με μόνον εἰς τὸ μέσον τῆς πολυδαίδαλου ἀγορᾶς τῆς Βαβυλώνης....

..... Ἦνοιξα τὰ βλέφαρα, βαρέα ἀπὸ τὴν

πολύωρον μελέτην, καὶ εἶδον πρὸ ἐμοῦ ἀναμῖξ σωροὺς σκωληκοβρώτων παπύρων καὶ φύλλων στύλβοντος χαρτοῦ, οὓς ἐχώριζον μὲν τρισχίλια ἔτη, συνήνωσεν ὅμως ἡ ἐρευνώσα χεὶρ τῆς ἐπιστήμης. Τὸ ρεῦμα τοῦ χρόνου μὲ εἶχεν ἐπαναφέρει εἰς τὴν σκληρὰν πραγματικότητα. Ἦτο ἡ τιμωρία, διότι ἡσέβησα πρὸς τοὺς χρόνους καὶ τὰ ἔθιμα τῆς χρυσῆς ἀρχαιότητος.

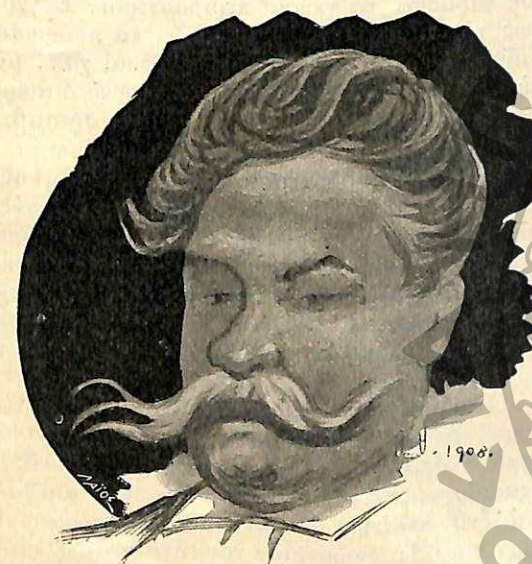
Ὁ σοφὸς ἐπιστήμων εἶχεν ἀσεβήσῃ καὶ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς ἱστοριογράφου. Παρασυρθεὶς ὑπὸ τῶν υπεράγαν αὐστηρῶν συλλογισμῶν καὶ αὐθαιρέτων ἐνίοτε συμπερασμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς κριτικῆς, παρουσίασε τὸν Ἡρόδοτον ὡς ἄνδρα ἀφελὴ καὶ εὐπιστον, ἀβασανίστως παραλαμβάνοντα μύθους ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πρώτου τυχόντος καὶ ἀναγράφοντος αὐτὰς ὡς ἱστορικὰς ἀληθείας.

Ἀλλ' ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας ἐξεδικήθη. Αἱ ἱστορικαὶ αὐτοῦ εἰδήσεις, καὶ αὐταὶ αἱ μᾶλλον ἐπουσιώδεις, ἀποδεικνύονται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἀλήθειαι ἀναμφήριστοι διὰ τῶν τελευταίων ἀρχαιολογικῶν ἀνακαλύψεων καὶ τῶν προόδων τῆς παυρολογίας. Δὲν ἀπέχει δὲ ἴσως πολὺ ἡ ἐποχή, καθ' ἣν θὰ ἐξακριβωθῇ διὰ νεωτέρων εὐρημάτων ὅτι δὲν εἶναι μῦθος οὐδ' αὐτὸ τὸ ἱστορούμενον περὶ τῶν ἀγοραίων γάμων τῶν Βαβυλωνίων, ὃν ἡ σοφὴ ἔμπνευσις ἐπιχειρήσῃ νὰ ἐπανορθώσῃ μίαν σκληρὰν ἀδικίαν τῆς φύσεως πρὸς τὸ ὥραϊον φύλον.

[Ἐξολύθων]

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Κ. ΒΙΖΟΥΚΙΔΗΣ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΝ ΜΑΣ ΖΩΗΝ ΥΠΟ Θ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Δ. Γ. ΚΑΜΠΟΥΡΑΣ

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Τῷ 1886 ὁ ἀείμνηστος πρωθυπουργὸς Ἀθηνῶν, βαρέως φέρον τὴν ἀθυροστομίαν ἐφημερίδων τινῶν ἀναγραφουσῶν πᾶσαν στρατιωτικὴν κίνησιν καὶ σκέψιν ἀκόμη, ἀπέστειλε τὸν Ι. Ζωγράφον πρὸς τὸν πρεσβύτερον τῶν δημοσιογράφων Φιλήμονα, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ προσκαλέσῃ πάντας τοὺς Διευθυντὰς τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων εἰς σύσκεψιν, καὶ ἀφοῦ νοθεύσῃ αὐτοὺς καταλήλως νὰ τοῖς ὑποδείξῃ, ὅτι ἐπιθυμία τῆς Κυβερνήσεως καὶ συμφέρον τοῦ ἔθνους εἶναι, νὰ μὴ ἀναγράφονται εἰδήσεις τὰς ὁποίας δὲν δίδει εἰς αὐτοὺς ἢ ἐπὶ τούτῳ ὀριζομένη ὑπηρεσία ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ὁ Φιλήμων ὑπερθεματίζων, ἐκάλεσε τοὺς ἀντιπροσώπους παντὸς ἐν γένει ἐντύπου εἰς τὸ ἀναγνωστήριον τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.

Παρευρέθησαν λοιπὸν μεταξὺ ἄλλων ὁ Μακράκης, ὁ Στεφανόπουλος, ὁ Ἀγγλικανὸς Καλαποθάκης, ὁ Πολίτης (ἀντιπροσωπεύων τὴν «Ἐστία»), ὁ Ἀννίνος διὰ τὴν «Ἐφημερίδα», ὁ Σπανδωνῆς, ὅστις μάλιστα ἐδημοσίευσε καὶ παράρτημα, ἐγὼ, διὰ τὴν «Ἐβδομάδα» μου, καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Δὲν ἔλειπεν οὔτε τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων» ἀντιπρόσωπος, μοῦ φαίνεται ὁ Κουρτίδης.

Ὁ Φιλήμων ἔκαμε τὴν εἰσήγησιν, μεθ' ὃ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Μακράκης εἰπὼν, ὅτι πᾶσα παρασκευή, καὶ πᾶς πόλεμος, καὶ πᾶσα κατὰ κτησις, καὶ πᾶσα δόξα εἶναι περιττὰ καὶ μάταια, καὶ ὅτι τὸ ἔθνος δὲν θὰ εὐδοκίμησῃ, ἂν δὲν βαδίσῃ κατὰ τὰς ἐντολάς τῆς μᾶς, Ἀγίας, Ἀποστολικῆς, Ἀνατολικῆς, Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ Στεφανόπουλος ἐγερθεὶς τότε διεμαρτυρήθη ἐξ ὀνόματος τῆς Λυτικῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Καλαποθάκης ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀγγλικανικῆς. Ὁ Πολίτης ἐξύμνησε δι' ὠραίων φράσεων τὴν ἀρχαίαν λατρείαν... Τί ἐπικολούθησε τότε δὲν περιγράφεται. Φωναί, διαμαρτυρίαι, γέλωτες, ἀντεγκλήσεις... καὶ τέλος, μέσῳ τοῦ πανδαμονίου τούτου, ὁ Πρόεδρος ἠναγκάσθη νὰ διαλύσῃ τὸ θεολογικὸν συνέδριον, χωρὶς νὰ ληφθῇ οὐδεμία ἀπόφασις περὶ τῆς ἀθυροστομίας τοῦ τύπου ἐπὶ τῶν πολεμικῶν μας κινήσεων.

Ο ΑΠΡΟΟΠΤΟΣ ΟΔΟΝΤΟΙΑΤΡΟΣ

Τὸ μπροστινὸ δοντάκι τοῦ γυιῦ μου ἦτον ἔτοιμο νὰ πέσῃ διὰ τὴν ἔβγῃ τὸ ἄλλο. Ἐχρειάζετο ὅμως κάποιος νὰ τὸ τραβήξῃ. Κάποιος!... ἄλλὰ ποῖος θὰ ἦτο αὐτὸς ὁ κάποιος; Οὔτε ἐγὼ, οὔτε ἡ μητέρα του, ἐτολμούσαμε νὰ μ'ποῦμε στὰ αἵματα!

* Ἰδε τελευταῖον τεύχος, σελ. 150.

Ἡ μητέρα του, γενναιοτέρα ἀπὸ ἐμέ, κατῴρωσε νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς νὰ τοῦ τὸ δέσῃ μὲ ἓνα μαῦρο μπιρσῆμι, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀρκετὰ μακρὺ, ἀφοῦ τὸ ἀνάστημα τοῦ παιδιοῦ ἦτο τεσσάρων πιθαμῶν.

Τοῦ ἔδωσε τὴν ἄκρη στὸ χεράκι του νὰ τὴν κρατῇ, τὸν φίλησε καὶ τοῦ εἶπε τραγουδιστά.

— «Νά, ποῦ τὸ δέσαμε τὸ κακὸ δοντάκι...»

Βάστα τώρα τὴν ἄκρη μὲ τὸ χεράκι σου, τρέχα νὰ παίξῃς, καὶ νὰ τραβᾷς καὶ τὴν κλωστή κάθε τόσο, καὶ τὸ δοντάκι σου θὰ βγῇ μόνο του χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃς.

— Μὰ... θὰ μοῦ πονέσῃ...

— Δὲ θὰ σοῦ πονέσῃ διόλου.

Ἀρχισε λοιπὸν νὰ τρέχῃ ἀπάνω - κάτω κτυπῶν τὸ στεφάνι του μ' ἓνα ξυλάκι· ἄλλα δὲν εἶχε οὔτε μιὰ φορὰ δοκιμάσῃ νὰ τραβήξῃ τὴν κλωστή, ἢ ὁποία, καθὼς ἔτρεχε, ἐσύρετο εἰς τὸ πάτωμα.

Τί σημασίαν ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ δι' ἓνα ἄνθρωπον μιὰ μαύρη κλωστή ποὺ σύρεται ἐπάνω στὸ πάτωμα;... Τὴν αὐτὴν ὅμως σημασίαν δὲν εἶχε καὶ διὰ τὸν Πιπίνου, τὸν γάτο τοῦ σπιτιοῦ μας. Τὴν παρηκολούθει μὲ τὰ μάτια του, ὅπως θὰ παρηκολούθει καὶ τὸ φοβερώτερο φεῖδι, ἐνῷ τὸ ἄνω χεῖλος του ἔτρεμε, ἀνεβοκατέβαιναν τὰ μουστάκια του καὶ ἡ ἄκρα τῆς οὐρᾶς του ἔκαμνε σπασμωδικὰς κινήσεις.

Τὸ στεφάνι τοῦ μικροῦ διέρχεται τώρα ἐπάνω ἀπὸ τὴν τεντωμένην οὐρὰν τοῦ Πιπίνου. Τοῦτο τοῦ ταράσσει τὰ νεῦρα περισσότερον. Συγχρόνως τὸ μπιρσῆμι τοῦ γαργαλίζει τὸ πρόσωπον. Τοῦτο τὸν κάμνει ἑξαλλόν. Πηδᾷ καὶ χάπ! μία, μὲ τὰ μπροστινὰ του πόδια... καὶ ἐνῷ ὁ μικρὸς ἐξηκολούθει νὰ τρέχῃ, αὐτὸς ἀπάγει θριαμβευτικῶς τὸ μπιρσῆμι μὲ τὸ δοντάκι μαζί.

Ὁ ἀκούσιος ὁδοντοῖατρος, δὲν ἐστάθη οὔτε συγχαρητήρια νὰ δεχθῇ. Τὰ παταγώδη γέλια τῶν ἐν τῷ δωματίῳ τὸν ἐφόβισαν· ἐνόμισεν, ὅτι καὶ κακὸν ἔκαμε, ἔφυγε σὺν ἀστραπῇ καὶ πῆρε τὸ φύσημά του στὰ κεραμίδια.

“ΚΑΤΙ ἈΛΛΟ...”

Ὁ σιδηρόδρομος μ' ἐκοσκίνιζε ἀνὰ τὰς Ἰταλικὰς πόλεις. Ἦτο ἐποχὴ ἀπεργιῶν. Τὸ βαγόνι γεμάτο ἀπὸ πλουσίους γαιοκτῆμονας καὶ ἐργοστασιάρχας. Κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς εἶχε μαζί του καὶ ἓνα ἐργάτην μὲ τὴν βαθυκύανον ἐνδυμασίαν του. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο πολὺ γλωμόν, ἄλλα τὰ μάτια του πετοῦσαν σπύδες. Οἱ κύριοι τῶν κεφαλαίων διαρκῶς ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν συζητοῦντες εἰς τὸ μεταξὺ καὶ περὶ τῶν ἀπερ-

γιῶν. Ὁ ἐργάτης ἐκοιμᾶτο ἢ ἔκαμνε πὼς ἐκοιμᾶτο σὲ μιὰ γωνιά τοῦ βαγονιοῦ. Ἀφοῦ ἐξηντλήθη ἡ συζήτησις, σηκώνεται ὁ ἐργάτης προφανῶς συγκινημένος. Οἱ συζητηταὶ ἀντήλαξαν βλέμμα ἀνήσυχον, αὐτὸς ὅμως δὲν εἶχε κανένα κακὸν σκοπὸν, ἀλλὰ προοιμιασθεὶς μὲ ἐν εὐγενέστατον «μὲ συγχωρεῖτε», τοὺς εἶπε τὰ ἐξῆς περίπου: «Ἀκούω τόσῃν ὥρᾳ ὅσα εἶπατε ἐναντίον τῶν ἀπεργιῶν καὶ τῶν ἀπεργῶν. Σᾶς βεβαίῳ, ὅτι ποτὲ δὲν ἀνέπτυχθη τὸ θέμα καλλίτερα. Τόσον, ποῦ ἡμπορῶ νὰ σᾶς πῶ, ὅτι ἔχετε καὶ δίκην. Ἐν τούτοις... ὅταν ὁ ἐργάτης ὕστερ' ἀπὸ πολὺν χρόνον ἐξαντλητικὴν ἐργασίαν γυρίσῃ τὸ βράδυ στὸ σπῆτι του, καὶ βρῇ τὰ παιδιὰ του γυμνὰ καὶ χωρὶς ψωμὶ καὶ τὴ γυναῖκα του ἄρρωστη καὶ χωρὶς γιατρικό, ... αὐτό, κύριοι, εἶναι κατὰ ἄλλο, ποῦ σεῖς! δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ καταλάβετε». Καὶ κάθησε πάλιν στὴ θέσιν του καὶ ἔκαμε πὼς ξανακοιμήθη.

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ

Ὅταν πρώτην φορὰν ἐφθασα στὴν Βενετίαν εἶχαν περάσῃ τὰ μεσάνυχτα. Ὁ φακίνος μὲ ὠδήγησε σὲ μιὰ γόνδολα. Μπήκα μέσα φωνάζοντας «ἄλὰ Λούνα» — τὸ ξενοδοχεῖον ποῦ μοῦ εἶχαν ἐπαινέσῃ. Βαθὺ σκοτάδι καὶ ψιλὴ βροχή. Τὰ θαμπὰ φανάρια στῆς γωνιῆς τῶν διωρύγων ἐφαίνοντο σὰν νὰ εἶχαν ἀποκάμῃ ρίπτοντα πέν-

θιμον φῶς εἰς τὰ νεκρὰ νερά. Μία καὶ μόνη γόνδολα τὰ ἐτάραττε, καὶ αὐτῆς ἤμουν ὁ μόνος ἐπιβάτης. Ἡ σκιὰ τοῦ γονδολιέρη, ὁρθοῦ μὲ τὸ πελώριον τιμονόκουπο, γιγαντιώνεται ἀπειλητικὴ ἐπὶ τῶν ὑγρῶν καὶ φαιοπρασίνων τοίχων. «Χώ...!» φωνάζει ὁ γονδολιέρης εἰς κάθε στροφὴν, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τοῦ ἀπαντᾷ. Τοῦτο τὸν ἐνθαρρύνει... φωνάζει ὀλιγώτερον... δὲν προσέχει διόλου... παραδίδεται εἰς τὰ ὄνειρά του. Ἐξαφνα ἀκούεται ἓνα κρᾶχ!... Τὸ σιδερένιο ἔμβολον τῆς γόνδολας μας ἐχώθη εἰς τὰ πλευρὰ μιᾶς ἄλλης γόνδολας ἀραγμένης. Πηδᾷ ὁ γονδολιέρης ἐμπρός. Μὲ τὸ ἓνα χερὶ τραβᾷ καὶ μὲ τὸ ἄλλο σκουντᾷ. Προσπαθεῖ... προσπαθεῖ... ἀλλὰ δὲν κατορθώνει τίποτε. Εἰς τὸ πρόσωπόν του φαίνεται ἡ ἀδημονία, ἡ θλίψις, ἡ ταραχὴ... εἰς τὰ μάτια του λάμπει ἡ ὀργή... ἀλλὰ τὰ χεῖλη του διαρκῶς μειδιοῦν... μονολογεῖ δικαιολογούμενος... προσπαθεῖ καὶ νὰ χαριτολογήσῃ μάλιστα... καὶ ἐνῷ ἀγωνίζεται ματαίως νὰ ἀποσπάσῃ τὸ ἔμβολον καὶ εἶναι πλέον ἑξαλλός... ἀπελπισμένος... γελᾷ ψεύτικα, διὰ νὰ μὴ δυσανεστῇ. Αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ χάσω τὴν ὑπομονήν μου, δὲν συγκρατοῦμαι πλέον, σηκώνομαι καὶ τοῦ φωνάζω «βλαστήμα λοιπὸν ἐπὶ τέλους!»

Αὐτὸ ἐπερίμενε καὶ αὐτός. Ὅλοι οἱ Ἅγιοι παρήλασαν τότε τιμητικῶς. Ἐμεινεν ὁ ἅγιος Μάρκος τελευταῖος... Ἀλλὰ μόλις ὑβρίσθη καὶ αὐτός, ὦ τοῦ θαύματος! ἡ γόνδολα ἐξεκόλλησε.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΥΛΟΥΣ

Η ΦΗΜΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 210 ΚΩΔΙΚΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΡΛΑΑΜ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ

Πρὸ πέντε περίπου ἐτῶν ὁ εὐθαροῦς καὶ λόγιος μητροπολίτης Ἀγχιάλου σεβασμιώτατος Βασίλειος Γεωργιάδης ἀπέστειλε δῶρον πρὸς τὴν Ἑθνικὴν ἡμῶν Βιβλιοθήκην — πλὴν ἄλλων πολλῶν ποικίλης ὕλης καὶ ἐνδιαφερόντων χειρογράφων — καὶ μουσικὸν τινα χάρτινον κώδικα τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, κτῆμα ποτὲ Δημητρίου τοῦ Ἐξακουστοῦ, ὁ ὁποῖος, πιθανώτατα, καὶ ἀνεκαίνισεν, ἥτοι συνέπληξεν ἐκ νέου τοῦτον κατὰ τὸ ἔτος 1487 ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως, καθ' ὃ λέγει ἐν τέλει τοῦ χειρογράφου σημείωμα κερᾶς γραφῆς. Ὁ μουσικὸς οὗτος κώδιξ, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ τίμηματι τῶν χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης ἔλαβεν ἀριθμὸν κατατάξεως 2267, κατέστη ἔκτοτε περίφημος, διότι τύχη ἀγαθῇ ἐν φ. 145 περιέχει μετὰ μουσικῶν φωνῶν τὴν φήμην τοῦ μαρμαρωμένου μας βασιλιᾶ, τοῦ Κωνσταντίνου

Παλαιολόγου. Ἡ πρώτη ἀνακοίνωσις περὶ τοῦ λίαν ἐνδιαφέροντος κειμένου τούτου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Γρ. Καμπούρογλου δι' ἀρθροῖδίου δημοσιευθέντος ἐν τῇ ἐσπερινῇ ἐφημερίδι «Ἐστία» τῆς 7 Ἰουνίου 1904, ὅθεν ἡ ἀνακοίνωσις ἀνετυπώθη καὶ ἐν τοῖς «Παναθηναίοις»¹, τὰ ὁποῖα μάλιστα ἐδημοσίευσαν, πρῶτα αὐτά, καὶ πανομοιότυπον τοῦ φύλλου ἐκείνου τοῦ κώδικος ἐν ᾧ περιέχεται ἡ πολὺτιμος φήμη². Ὁ δὲ διακεκομμένος καθηγητὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς κ. Ἰωάννης Σακελλαρίδης προσκληθεὶς εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ κ. Καμπούρογλου ἀνέγνωσεν ὡς πρὸς τὸ μουσικὸν μέρος τὴν φήμην μεταγράψας αὐτὴν ἐκ τῆς βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν νεωτέραν εὐρωπαϊκὴν κατ' ἐναρμόνισιν

¹ Τόμ. Η' (1904) σ. 175.

² Αὐτόθι, σ. 157.

τοῦ εὐδοκίμου υἱοῦ τοῦ κ. Θεοφράστου Σακελλαρίδου. Τὴν μουσικὴν αὐτὴν ἐργασίαν τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ Σακελλαρίδου ἐξένισαν μετὰ περισσοῦς φιλίας καὶ τιμῆς αἱ διήπλατοι στήλαι τῶν «Παναθηναίων»¹. Κατὰ τὸν κ. Ἰωάννην Σακελλαρίδην «καταπληκτικῶς ὁμοιάζει ὁ ὕμνος [ἢ φῆμη λέγε τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου] πρὸς τὴν ἀρχαίαν δημῶδες ἔσμα τοῦ Ὀλύμπου, ὃ ἀκόμη καὶ νῦν ἄδεται καὶ χορεύεται ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Μ. Μακεδονίας κατὰ τὰς μεγάλας θρησκευτικὰς πανηγύρεις εἰς τὰ εὐρέα καὶ μαγευτικὰ χοροστάσια καὶ τὸ ὅποιον φαίνεται ὅτι ἔχει σύγχρονον τὴν γέννησιν»². Ὁ κ. Σακελλαρίδης ἐδημοσίευσεν εἰς τὰ «Παναθηναία»³, συνωδευμένον ὑπὸ τῆς μουσικῆς του, καὶ τὸ δημοτικὸν τοῦτο ἔσμα, «Τὸ τραγούδι τοῦ ναύτου», ὡς ὀνομάζει αὐτό, ἢ μᾶλλον «τὸ τραγούδι τῶν ῥωσῶν ναυτῶν», ὡς ἤκουσα διακρινόμενον τοῦτο ἐν Μετεώροις καὶ τῇ βορειοδυτικῇ Θεσσαλίᾳ κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον. Ἐκτοτε πολλὰ ἐγράψαν περὶ τῆς φήμης τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον τινὲς καινόσπουδοι ἠθέλησαν νὰ παραστήσουν αὐτὴν ὡς ἴδιον ὕμνον τοῦ παρὰ τὴν πύλιν τοῦ Ρωμανοῦ πεσόντος βασιλέως μας. Ἐκ τῆς σχετικῆς ὁμῶς βιβλιογραφίας, ἱκανῶς εἰς διάφορα φύλλα ἐκτεταμένης, κατὰ καθήκον ἀναφέρω καὶ ἐνταῦθα τὰ ῥηθῆρα τοῦ κ. Κ. Ψάχου⁴, καθηγητοῦ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν τῇ Ὁδείῳ Ἀθηνῶν, ὃ ὁποῖος καὶ ἐνώπιον τοῦ φιλολογικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου ἐπραγματεύθη τῇ 6 Ἀπριλίου 1906 κατ' ἑκτασιν περὶ τῆς πολυθρύλλητου φήμης⁵. Ὁ κ. Ψάχος κατ' ἐξο-

¹ Αὐτόθι, σ. 277 κ. ἐ., 280 κ. ἐ.

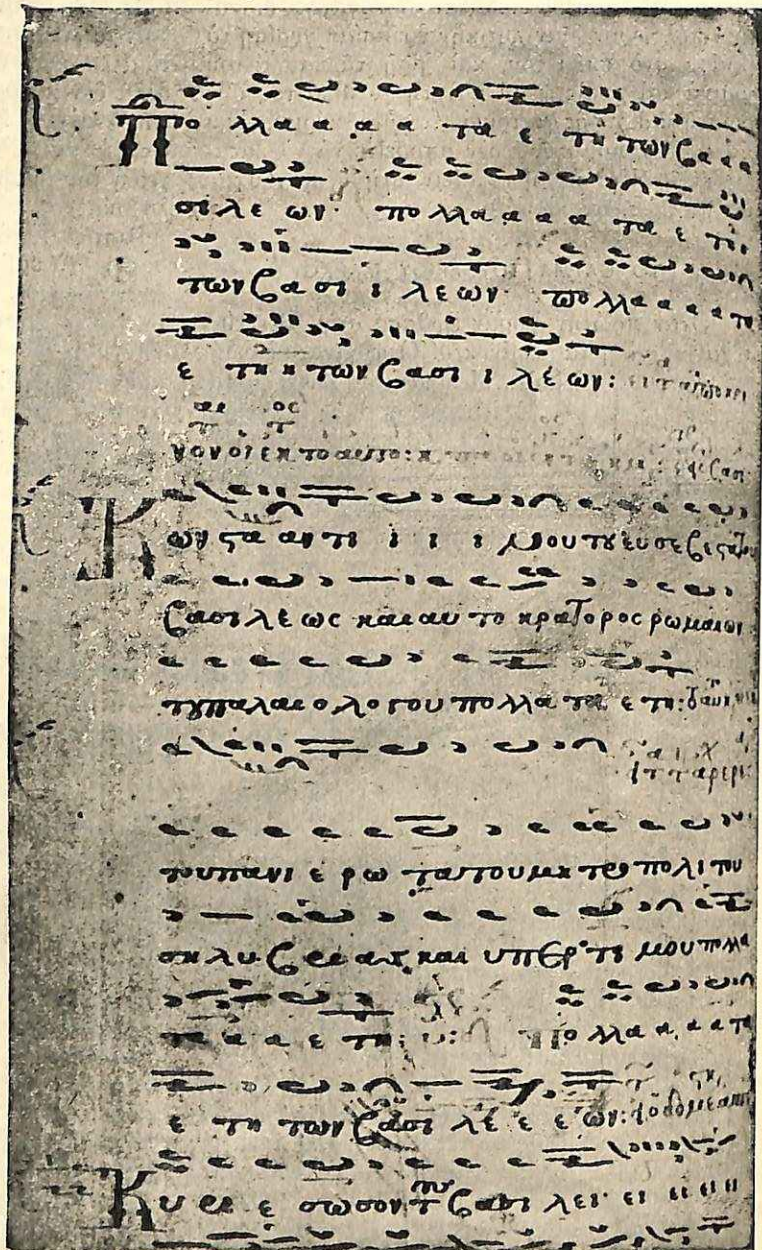
² Αὐτόθι, σ. 278.

³ Αὐτόθι, σ. 278 καὶ 281.

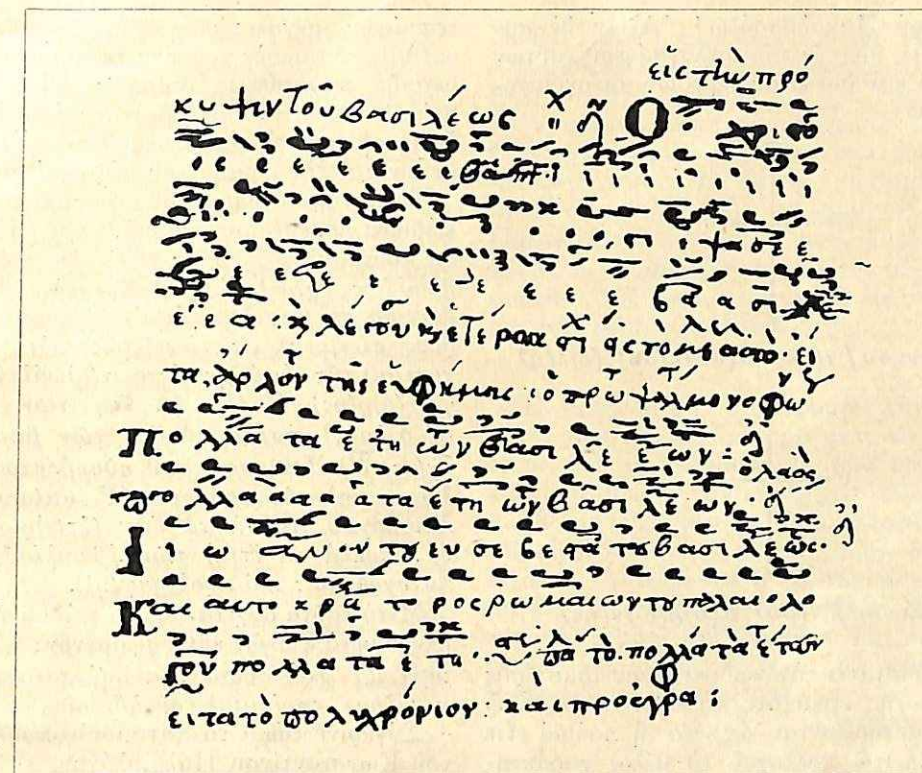
⁴ Ἐν τῇ «Φόρμιγγι» (μουσικὴ ἐφημερίδι ἐκδομένη ὑπὸ τοῦ φίλου κ. Γ. Θ. Τσώκλη). Περίοδος Β'. Ἔτος Α', ἀριθ. 1, 3-4. Ἔτος Β', ἀριθ. 1-2, 3-4, 7-8. Ἔτος Γ', ἀριθ. 1-2, 3-4.

⁵ Ἰδὲ ταύτην ἐν «Φόρμιγγι». Περίοδος Β'. Ἔτος Β', ἀριθ. 1-2, 3-4, 7-8.

χὴν ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην τῶν διαφορῶν γραφικῶν μουσικῶν συστημάτων τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας καὶ πολλοὺς κώδικας πρὸς τοῦτο ἐξετάσας ἀπέδειξεν ἐναργῶς μὲν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἰδίου ὕμνου τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ἀλλὰ περὶ ἀπλῆς φήμης, διημφισβήτησε δὲ διὰ πολλοὺς λόγους τὴν πιστὴν ἀνάγνωσιν καὶ μεταγραφὴν ταύτης ὑπὸ τοῦ κ. Σακελλαρίδου. Ὁ κ. Ψάχος ἀποφαίνεται ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα μετ' ἐπιστημοσύνης καὶ πειστικότητος ἐν

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΦΗΜΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ
(Κώδιξ Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, 2267)

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΦΗΜΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

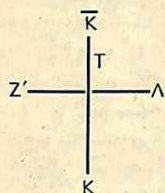
(Κώδιξ μονῆς Βαρλαάμ τῶν Μετεώρων, 210)

πολλοῖς καὶ πρὸ παντὸς μετὰ θαυμαστῆς εὐκρινείας, ἀνομολογῶν ὅτι παρ' ὅλην τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν σπουδὴν τοῦ καὶ παρ' ὅλην τὴν πολυχρόνιον εἰδικὴν μελέτην τοῦ θέματος δὲν κατώρθωσεν εἰμὴ μόνον τὴν ἀρχὴν τῆς φήμης νὰ ἀναγνώσῃ. Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε σχετικῶς ἀνακοινωθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Ψάχου, ἐν ἴσως μόνον μένει τελείως ἀνεξηγήτων, πῶς δῆλον ὅτι συμβαίνει ὥστε ὁ διακεκριμένος μουσικοφιλόλογος νὰ ῥηθῇται πᾶσαν σημαντικότητα πρὸς τὴν φήμην τοῦ τελευταίου Παλαιολόγου. Ἐνῶ δυνατόν ἐν αὐτῇ νὰ λανθάνῃ, ἀφοῦ μάλιστα αὐτὸς ὁ κ. Ψάχος ὁμολογεῖ ὅτι κατὰ μέγα μέρος τὸ κείμενον εἶναι εἰσέτι ἀδιάγνωστον, δυνατόν νὰ λανθάνῃ παλαιότατον τῶν Βυζαντινῶν ἐπίσημον ἐκκλησιαστικὸν μέλος, μὴ διασωθὲν μέχρι ἡμῶν διὰ τῆς παραδόσεως.

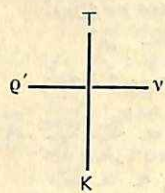
Τὰνωτέρω περὶ τῆς φήμης τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου ἐθεώρησα ἀπαραίτητον προεισαγωγικῶς νὰ ἀναγράψω προκειμένου νὰ ἐκδώσω μετὰ τοῦ μέλους αὐτοῦ συγγενὲς βυζαντινῶν κείμενον, τὴν φήμην τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, τὴν ὁποίαν ἠτύχησα

νὰ εὕρω μελετῶν καὶ ταξινομῶν τὰ χειρόγραφα τῆς ἐν Μετεώροις εὐαγοῦς μονῆς Βαρλαάμ. Ὁ κώδιξ ὃ περιέχων τὴν φήμην τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου καὶ προτελευταίου βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος (1425—1448) ἔλαβεν ἀριθμὸν κατατάξεως 210 ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν χειρογράφων κώδικων τῆς προμνημονευθείσης μονῆς Βαρλαάμ, τὸν ὁποῖον καταλόγον εἶχα τὴν τιμὴν, φιλοστόργῳ καὶ εὐνοϊκῇ ἐπινεύσει τοῦ σεβασμιωτάτου καὶ φιλοστοροῦ ἐπισκόπου Τρίκης καὶ Σταγῶν κ. Ἀνθίμου Παντελάκη, νὰ συντάξῃ κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον. Εἶναι δὲ ὁ ὑπ' ἀριθ. 210 κώδιξ οὗτος βομβύνης, διαστάσεων 0,145 X 0,21, τοῦ ΙΕ' ὡς φαίνεται αἰῶνος, ἐκ φύλλων 196, ἐν οἷς περιέχονται μετὰ φωνῶν ἡ θεία λειτουργία καὶ ἐκλογὴν, τὰλληλονάρια τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐκλογὰδια τῶν ἡ ἡχων, νεκρώσιμα κοσμικῶν καὶ μοναχῶν, στιχερὰ ψαλλόμενα κατὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς τοῦ ὅλου ἔτους μετὰ τῶν καλουμένων ἀναποδισμῶν τοῦ Ἰωάννου Κουκουζέλη, μεγαλυνάρια καὶ εἴ τι ἄλλο. Ἀναφέρονται δ' ἐν τῷ κώδικι μέλη ὑπερπεντήκοντα μελογράφων, ἐξ ὧν τινὲς ἄγνωστοι ἀλλοχόθεν καὶ μὴ σημει-

οὔμενοι παρὰ Παπαδοπούλω¹. Ἄξιον δὲ σημειώσεως ὅτι δύο ἐκ τῶν μελογράφων τούτων σημειοῦνται καὶ διὰ σταυροφόρων μονογραφημάτων οὕτω:

= [Ἰωάννου] τ(οῦ) Κ(ου)κ(ου)ζ(έ)λ(η)

= [Ξένου] τ(οῦ) Κ(ο)ρ(ώ)ν(ης)

Ὅτι δὲ καθιστάνει τὸν κώδικα ἄξιον ἰδιαίτερας τιμῆς προσοχῆς εἶναι ὅτι πολλὰ τῶν ἐν αὐτῷ μελῶν χαρακτηρίζονται ὡς νέα ἢ παλαιὰ εἴτε ἀρχαῖα. Ἐπειτα πολλαχοῦ τὸ μέλος χαρακτηρίζεται ὡς «Παλατιανόν», ὡς «Ἀγιοσεφτικόν», ὡς «Θεσσαλονικαῖον», ὡς «Ἀγιοσοφίτικόν». Ἐν φύλλῳ 23^α ἀπαντᾷ: «Ἐτερον [μέλος] κὺρ Ἀγάθωνος ἀδελφοῦ τοῦ Κορώνης καλλωπισθὲν ἐν τῇ μονῇ τῶν Σανθοπούλλων παρὰ τοῦ μητροπολίτου κὺρ Μάρκου τοῦ Κορίνθου». Ἐν φύλλῳ δὲ 124^β: «Ποίημα κὺρ Ξένου τοῦ Κορώνης. ψάλλεται δὲ εἰς τοὺς βασιλεῖς· εἰς τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς ἡγουμένους» καὶ ἐν φ. 125^β «ἕτερον» παρόμοιον.

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγοις ὁ περιέχων τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κείμενον κώδιξ, τὸν ὁποῖον διεξοδικώτατα καὶ καθ' ὅλας τὰς ἐπιστημονικὰς ἀπαιτήσεις περιγράφομεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ καταλόγῳ τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς μονῆς Βαρυλάμ.

Ἡ φήμη τοῦ αυτοκράτορος Ἰωάννου Παλαιολόγου ἀπαντᾷ ἐν φύλλῳ 113^α τοῦ προειρημένου κώδικος 210, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν τετραδίου περιέχοντος τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας τῶν Θεοφανείων. Λέγω τὸ τέλος, διότι ὁ κώδιξ κατὰ νεωτέραν αὐτοῦ στάθωσιν διατετάχθη ὡς πρὸς τὴν συνέχειαν τῶν τετραδίων οὕτως ὥστε ἡ ἀρχὴ τῆς ἀκολουθίας τῶν Θεοφανείων δὲν κεῖται ἐν φ. 112 ἢ ἐν τοῖς ἀμέσως προηγούμενοις αὐτοῦ ὡς θὰ προσεδόκα τις. Ὡς γνωστόν, τὰ Θεοφάνεια ἐθεωροῦντο μία ἐκ τῶν

τεσσάρων μεγαλυτέρων θρησκευτικῶν ἐορτῶν κατὰ βυζαντινοὺς χρόνους, τελούμενα μετ' ἐξαιρετικῆς παρατάξεως, ποιμπῆς καὶ μεγαλοπρεπείας¹. Ὡς ἐκ τούτου ὁ βιβλιογράφος ἰδιαίτερος ἐνδιατρίβει περὶ τὴν ἀκολουθίαν τούτων παραθέτων καὶ τὴν φήμην τοῦ αυτοκράτορος.

Τὸ πανομοιότυπον τοῦ σχετικοῦ μέρους τοῦ κώδικος παρεθέσαμεν ἐν σελ. 187². Ἡ ἀνάγνωσις τούτου ἔχει ὡς ἑξῆς: (Εἰς τὴν πρόκνυρ τοῦ βασιλέως ἡχ(ος) δ') Ὁ Χριστὸς ἐβαπτίσθη. ἔστεψά σε βασιλέα· κ(αὶ) λέγουσ(ι) κ(αὶ) ἐτέρους στίχ(ους) εἰς τὸ μέλ(ως) αὐτό· εἴτα, ἀρχοντ(αι) τῆς εὐφρήμης· ὁ πρωτ(ο)ψάλτ(ης) μονοφων(ά)ρ(ης) Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων (δ' ὁ λαὸς) πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων (δ' ἡχ(ος) δ') Ἰωάννου τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως· καὶ αυτοκράτορος Ῥωμαίων τοῦ Παλαιολόγου πολλὰ τὰ ἔτη· (ὕς(ε)ρ(ον) πάλ(ιν) τό: πολλὰ τὰ ἔτ(η) τῶν [βασιλέων] εἴτα τὸ πολυχρόνιον: καὶ προέγραψ(η)).

Μετὰ ταῦτα ἀρχεται ἐν τῷ κώδικι ἕτερον κείμενον μετὰ φωνῶν ἐπιγραφόμενον: «Τῷ αὐτ(ῷ) μηνὶ ιϛ' τοῦ οἰοῦ π(α)ρ(δ)ς ἀντωνίου τοῦ μεγάλου» ποίη(μ)α τοῦ ἡθικοῦ.

Σύγκρινε τώρα τὸ πανομοιότυπον τῆς φήμης τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, τὸ ὁποῖον ἐν μεταγραφῇ ἔχει ὡς ἀκολουθῶν:

«Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων» (Εἴτα ἀποκρίνονται οἱ ἐκτὸς τὸ αὐτό: κ(αὶ) πάλ(ιν) οἱ ἐντὸς τοῦ βήμ(α)τ(ος): ὕς(ε)ρ(ον) εἰς τ(ὸν) βασιλ(έα).) Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως καὶ αυτοκράτορος Ῥωμαίων τοῦ Παλαιολόγου πολλὰ τὰ ἔτη· (τὸ αὐτ(ὸ) τρίς) [Μεθ' ὃ ἔπεται ἡ φήμη τοῦ Μητροπολίτου Σηλυβρίας]. (Ὑστ(ε)ρ(ον)) Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων, (εἴτ(α) ὁ δομῆστ(ι)κ(ος) . . .) Κύριε ὥσον τοὺς βασιλεῖς». Πρὸ πάντων τῶν ἀνωτέρω φέρεται ἐν τῷ κώδικι ἡ σημείωσις: «καὶ εὐθὺς εὐφημίζωμεν τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν ἀρχιερέα ἐντὸς τοῦ βήματος καὶ ἐκτὸς ὁμοίως»³.

Παραβάλλοντες τὰ δύο κείμενα παρατηροῦμεν ὅτι ἀριθμῶς πρόκειται περὶ φημῶν καὶ οὐχὶ περὶ ἰδίων ὕμνων. Τοῦτο φαίνεται ἐκ τῆς σημειώσεως τοῦ ἀθηναίου κώδικος: «καὶ εὐθὺς εὐφημίζομεν τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν ἀρχιερέα ἐντὸς τοῦ βήματος καὶ ἐκτὸς ὁμοίως» καὶ ἐκ τῆς σημειώσεως τοῦ κώδικος Βαρυλάμ: Εἴτα ἀρχονται τῆς εὐφρήμης. Εἶναι δὲ τὸ κείμενον τῶν δύο φημῶν τὸ αὐτό.

¹ Ἰδὲ τὰ λεγόμενα ὑπὸ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου ἐν τῇ ἐκθέσει περὶ τῆς Βασιλείου τάξεως.

² Τὸ πανομοιότυπον τοῦτο παρεσκευάσθη μετὰ τέχνης ἐπὶ διαφανοῦς χαρτὸν πρὸς χάριν μου ὁ καλὸς καὶ ἐλλόγιμος μοναχὸς κ. Ἀνθίμος Σακελλαρόπουλος, σύμβουλος τῆς μονῆς Βαρυλάμ.

³ Πρβλ. «Παραθήναια». Τόμ. Η' (1904) σ. 175.

¹ Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἐν Ἀθήναις 1890.

καὶ μόνον ὡς πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν αυτοκρατόρων παραλλάσσουσι. Ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ὁμοῦ παρέχουσι διαφορὰς τινάς, διότι τὴν φήμην τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου, καθ' ἃ ῥητῶς σημειοῦται ἐν τῷ κώδικι, κατὰ τὴν τελετὴν τοῦλάχιστον τῶν Θεοφανείων, ψάλλει ὁ πρωτοψάλτης μονοφωνάρις. Τὸ δὲ «πολλὰ τὰ ἔτη τῶν Βασιλέων» ψάλλει καὶ ὁ λαός¹. Ἄν δὲ τυχὸν τὰ δύο κείμενα ὡς πρὸς τὸ μουσικὸν αὐτῶν μέρος διαφέρουσιν ἢ ὄχι, τοῦτο δυστυχῶς δὲν δύναμαι καθόλου νὰ αποφανθῶ, καθ' ὅσον ἀπόκειται εἰς τοὺς μουσικοφιλολόγους τοὺς περὶ τὴν βυζαντιακὴν μουσικὴν ἀσχολουμένους.

Σημειωτέον ὅτι ἑτέραν τινὰ φήμην μετὰ φωνῶν τοῦ αυτοκράτορος Ἰωάννου Παλαιολόγου ἀνεύρον ἐν κώδικι τῆς μουσικῆς βιβλιοθήκης τοῦ αἰοιδίου Ἰωάννου Τζέτζη, γνωστοτάτου ἐν τῷ μουσικῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ διὰ τὰς περὶ τῆς βυζαντινῆς παρασημαντικῆς πολυτελεῖς ἐρεῦνας του. Τὰ χειρόγραφα τῆς βιβλιοθήκης αὐτῆς ἐμελετήσαμεν τῷ 1902 κατὰ παράκλησιν τῆς ἀδελφῆς τοῦ κατόχου κ. Παρασκευῆς Τζέτζη².

¹ Πρβλ. Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου, «Ἐκθεσις περὶ τῆς Βασιλείου τάξεως».

² Πρβλ. Νίκου Α. Βέη, Ἑλληνίδες βιβλιογράφοι καὶ κύριαι κωδίκων κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἐν Ἀθήναις 1903, σ. 7.

Ἐτέρα πάλιν φήμη Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου ἀνευρέθη ἐν κώδικι τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς βιβλιοθήκης, καθ' ἃ ἀνέφερεν καὶ ὁ κ. Ψάχος κατὰ τὴν προμνημονευθεῖσαν ἀνακοίνωσίν του ἐν τῷ Φιλολογικῷ καὶ Ἀρχαιολογικῷ Τμήματι τοῦ «Παρνασσοῦ»¹. Ἐν καιρῷ ὑπόσχομαι νὰ ανακοινώσω τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν φήμην τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου πορίσματα μου, ὅποια θέλουνσιν ἀποβῇ ἐκ τῆς συγκριτικῆς μελέτης τῶν δύο ἄλλων κωδίκων, τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ καὶ τοῦ ἀνήκοντος ποτὲ εἰς τὸν αἰοιδίμον Τέτζη.

Ἐν τέλει πρέπει νὰ ἐκφράσω τὴν ἐγκάρδιον λύπην μου, ὅτι τὰ διάφορα μέσα τὰ ὁποῖα διέθετον διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν δύο ἀνωτέρω πανομοιοτύπων, δὲν ὑπῆρξαν τοιαῦτα, ὥστε ἀκριβῶς νὰ παρίσταται ποῖα φωνὰ ἐν τῷ κώδικι εἶναι ἐρυθρόγραφοι καὶ ποῖα δι' ἀμαυροῦ μέλανος. Ἐν τοσούτῳ ὁμοῦ τὰς διακρίσεις ταύτας σημειοῖ τὸ παρ' ἐμοὶ ὑπάρχον πανομοιότυπον τῆς φήμης τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου, τὸ ὁποῖον προθύμως δύναμαι νὰ θέσω εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς μελετητοῦ.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΑΙ ΦΙΛΑΙ ΤΟΥ ΓΚΑΪΤΕ*

Ἄν ἔμενες αἰώνια σιμὰ ᾗς τὴν ἴδια τὴ γυναῖκα,
Πῶς θὰ μπορούσες πάντα νὰ ἀγαπᾷς;

Οἱ στίχοι αὗτοί τοῦ Γκαῖτε θὰ εἰμποροῦσαν νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἐπίγραμμα εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐρώτων του. Ἀκριβῶς εἰς τὴν ἀστασίαν του αὐτὴν, διὰ τὴν ὁποίαν τόσον τὸν κατηγόρησαν, εἰς αὐτὴν τὴν εὐκολίαν ὅπου εἶχε ν' ἀποσπᾷται, ὀφείλεται ἡ δροσερότης τοῦ αἰσθηματος, ἡ αἰωνία νεότης τῆς καρδίας του, τῆς τόσον εὐφλέκτου. Δὲν εἶχαν ἀκόμη μαρανθῇ τὰ φύλλα τοῦ γέρω-τίλλου τοῦ Σεξενχάιμ, καὶ ὁ νοῦς, ἂν ὄχι καὶ ἡ καρδιά τοῦ Γκαῖτε, εἶχεν ἤδη δεσμευθῇ ἀπὸ ἄλλας γυναικείας μορφάς. Αἱ δεσποινίδες Ρουσιλιὸν καὶ Ζίγλερ, κερταὶ τῆς τιμῆς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀμβούργου, τοῦ χαρίζουν μίαν ματιάν, καὶ ὁ ποιητὴς τῶν «Τραγουδιῶν εἰς τὴν Φριδερίαν» στιχουργεῖ διδυράμβους διὰ τὰς εὐγενεῖς τοῖς φίλας. Ἀλλ' ὅμως, ἀντὶ τῆς Φριδερίκας, ἐκδικεῖται ἡ Ποίησις δι' αὐτὴν τὴν ἀχαριστίαν. Τί ψυχραὶ καὶ προσποιημέναι αἱ

ῥοδαὶ αὐταί, ὅπου ἡ εὐκολὴ αἰσθηματικότης τοῦ ποιητοῦ ἐκφράζεται μετὰ τὰς κοινοτοπίας τῶν κλαυθμηρῶν μαθητῶν τοῦ Ρουσσώ, καὶ πόσον διαφέρουν ἀπὸ τὰ ἀπλὰ ἐκεῖνα τραγούδια, τόσον αὐθόρμητα, ἀληθινὰ καὶ ἀνθρώπινα, τὰ ὁποῖα καὶ τώρα ἀκόμη, ὕστερα ἀπὸ ἕνα περίπου αἰῶνα, τὰ ψιθυρίζουν οἱ ἐρωτευμένοι τὰ μενεξεδένια δειλινά, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ρήνου!

ΚΑΡΛΟΤΤΑ

Καὶ ἰδοὺ ὅπου μία αἰθερία μορφὴ κόρης, λευκὴ καὶ διαφανὴς μέσα εἰς τὸ λευκὸν λινὸν τῆς φόρεμα, παρουσιάζεται εἰς τὸν νεαρὸν εἰσηγητὴν τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τοῦ Βέτσλαρ, καὶ ἐξυπνὰ τὰ ἀγνὰ αἰσθήματα ποὺ ὑπνώττων μέσα εἰς τὴν καρδίαν του. Ἡ Καρλόττα Μπῶφ! Ἡ Λόττε τοῦ Βέρτερ, ἀντινοβόλος παρθενικὴ ὀπτασία, ποὺ ἔκαμεν δλόκληρον τὴν Γερμανίαν νὰ ὀνειροπολῇ καὶ τὴν ὁποίαν ἀπθανάτισε τὸ μελόδραμα, μετὰ τὸ μυθιστόρημα. Ἡ φρόνιμη καὶ λογικὴ κόρη τοῦ ἐπόπτου τοῦ Τευτονικοῦ Τάγματος διαφέρει κάπως ἀπὸ τὴν ἡρωίδα τοῦ

* Συνέχεια· τεύχος 169, σελ. 118.

ΑΝΝΕΤΑ ΣΕΝΚΟΦ
Τεύχος 196, σ. 119

Βέρτερ. Μολονότι όμως είχε λιγότερον ρομαντική ή αληθινή ιστορία του ειδυλλίου αυτού, δεν έχει λιγότερον ποιητικόν βάθος. Η Καρλόττα ήτο αρραβωνιασμένη, όπως αρραβωνιάζονται τόσον εύκολα εις την Γερμανίαν, με ένα γραμματέα της Πρεσβείας του Άννοβέρου, ονόματι Κέστνερ, φίλον του Γκαίτε, ο οποίος είχε πείσει, ότι το άγνόν αίσθημα, το όποιον με όλην της την αιδωτικότητα του ένέπνευσεν ή Λόττε, δεν είχε καμίαν έλπίδα άμοιβαιότητος. Και όμως παραδίδεται εις την γοητείαν μακρών συνομιλιών με την ξανθήν νεάνίδα, υπό τας δεινροστοιχίας του Γερμανικού σπιτιού. Κάμνει έξοχικούς περιπάτους με την Λόττε και τον μνηστήρα της. Όπως εις το Σεξενχάιμ, ο Γκαίτε εύρίσκει και πάλιν το γραφικόν πλαίσιον, όπου ή καλλιτεχνική του φύσις αγαπά να τοποθετή τους έρωτάς του, «το φόντο από κλώνους που σαλεύουν, ρυάκια γοργοκίνητα μέσα εις άπέραντον όρίζοντα». Άρα γε θ' άφίση και έδώ ο Γκαίτε νέον θύμα, όπως εις το Σεξενχάιμ; Αυτήν την φοράν ο ένθουσιώδης νεανίας προέβλεψε τας θλιβεράς συνεπειάς της αισθηματικότητός του. Διά να δώση τέλος εις πάθος, το όποιον έχει κυριεύσει πλέον την καρδίαν του, φεύγει, δραπετεύει από το Βέτσλαρ.

Άν και δεν έψαλεν ο Γκαίτε εις στίχους το ειδύλλιον του «Γερμανικού σπιτιού», το μυθιστόρημα, που έγραψεν ύστερα από δύο χρόνια, είχε τρανή απόδειξις της δυνάμεως και της ελλι-

κρινείας του έρωτός του. Άκόμη όμως πλέον αποκαλυπτικά εις την τραγικήν των άπλότητα είναι τα γράμματα αυτά, που έγραψεν εις την Λόττε την ώραν όπου έφευγε:

«Έλπίζω να επιστρέψω, αλλά Θεός είξεύρει πότε. Ω Λόττε, ή καρδιά μου ήταν θλιμμένη όταν έσόν έμιλούσες, γιατί είξευρα, πως ήταν ή τελευταία φορά που σάς έβλεπα. Όχι, όχι ή τελευταία φορά, και όμως φεύγω αύριον. Έφυγε. Τί σάς έκαμε να μιλήσετε, όπως έμιλήσατε; Είχα ανάγκην να πω όλα όσα αισθανόμουν, δεν έσυλλογίζομουν άλλο από την ζωή μου έδώ πέρα, από το χέρι που φιλούσα για τελευταία φορά! Το δωμάτιο όπου δεν θα ξαναμπώ! Τόν καλόν πατέρα που με συνέβγαλε για τελευταία φορά! Είμαι μόνος τώρα και μπορώ να κλάψω σάς άφίνω όλους ευτυχισμένους και δεν θα έβγω από της καρδιάς σας. Και ίσως σάς ξαναϊδώ· σαν να λέμε όμως ποτέ, αφού δεν θα σάς ιδώ αύριον! Πήτε 'ς τα αγαπημένα μου άγόρια (τ' αδέλφια της Λόττε) ότι έφυγα. Δεν είμπορώ να έξακολουθήσω.»

Μέσα εις το γράμμα αυτό υπήρχε και δεύτερον, γραμμένον το πρωί της άναχωρήσεως, δηλαδή την 11 Σεπτεμβρίου 1772.

«Λόττε, τα πράγματά μου είναι όλα έτοιμα, αρχίζει να χαράζει ή μέρα. Σ' ένα τέταρτο της

ΚΑΡΛΟΤΤΑ ΜΠΟΥΦ

ώρας θα έχω φύγη. Έπειδή έλησμόνησα να μοιράσω 'ς τα παιδιά της εικόνες, το βρίσκω αυτό πρόφασι για να σας γράψω και να σας παρακαλέσω να νά κάμετε σεις για μένα, διότι δεν έχω τίποτε να σας γράψω. Τα ξεύρετε όλα, ξεύρετε τί ευτυχισμένος που ήμουν όλες αυτές της ήμέρες και ότι φεύγω. Πηγαίνω σε πολύ καλά και πολύ αγαπητά μου πρόσωπα· γιατί όμως μακρυνά από σάς; Έτσι είναι γραφτό μου να μη μπορώ να προσθέσω ένα αύριο και ένα μεθαύριο σ' αυτή την ήμέρα. Η καρδιά σας είναι ευτυχισμένη, αγαπητή Λόττε, και γι' αυτό εισθε πιο ευτυχισμένη από εκατόν άλλα κορίτσια· μόνον να μην εισθε αδιάφορη. Εγώ, αγαπητή Λόττε, είμαι ευτυχισμένος να διαβάσω μέσα 'ς τα μάτια σας την έμπιστοσύνη, που δεν θα δώσω άφορμή ν' αλλάξω ποτέ».

Δύο ήμερών ταξείδι με ταχυδρομικήν άμαξαν, και ήδη άλλαι φροντίδες άπασχολούν τον συγγραφέα του Βέρτερ. Η ήρωίς του θα έχη τα μαύρα μάτια της Μαξιμιλιανής δε Λα Ρώς, της όχι πολύ πιστής συζύγου του έμπόρου Βρεντάνο.

ΛΙΛΗ

Θα ήτο μεγάλη άδικία, εάν απέδιδετο ή αισθηματική άστασία του Γκαίτε εις δονζουανισμόν αλαζώνα και εγωϊστικόν. Ο συγγραφέας του Βέρτερ δεν ήτο, ούτε σκληρόκαρδος, ούτε άπαθής. Άγαπούσε κάθε φοράν ειλικρινώς, υπέφερεν, ένίστε μάλιστα σκληρότατα, δια την εύκολίαν, με την όποιαν έδιδε και επαιρνεν όπισω την καρδίαν του.

Μία από αυτάς τας όδυνηράς κρίσεις του έπεφυλάσσετο όλίγον μετά την επιστροφήν του εις Φραγκφούρτην (1774), όταν ήκουσε μίαν εύμορφην ξανθήν δεκαεξ έτών να παίζει εις το κλειδοκύμβαλον κάποιαν σονάταν του Μόσαρτ. Η Έλισάβετ Schoenemann, ή πολυθρύλητος Λιλή, ήτο ή πλουσία κληρονόμος ενός τραπέζιτου της Φραγκφούρτης. Η φυσική της χάρις και ή περιουσία της είχαν συγκεντρώση όλόγυρά της εύρύτατον κύκλον νεαρών θαυμαστών, εις άτελεύτητον σειράν έορτών και διασκεδάσεων. Ο Γκαίτε, με όλην την άπροσποίητον αντιπάθειάν του δια κάθε κοσμικήν συναναστροφήν, ήναγκάσθη μετ' όλίγον να λαμβάνη μέρος εις αυτάς.

Τό γοργόν πνεύμα, ή άθφα φιλαρέσκεια και ή καλλονή της Λιλής, είχαν ήδη δεσμεύση τον ποιητήν, ο όποιος τόσον εύκολα παρεδίδετο εις την γοητείαν ωραίων ματιών και θωπευτικής γυναικείας φωνής.

Ματαίως έδοκίμασε κατ' αρχάς ν' αντισταθί, με την πείραν των όδυνηρών περιπετειών του Σεξενχάιμ και του Βέτσλαρ:

Καινούργια άγάπη, καινούργια ζωή

Καρδιά μου, καρδιά μου, τί να σου συμβαίνει; Και σαν τί τάχα να σε θλίβη τόσο; Τί παράξενη καινούργια ζωή! Δεν σε άναγνωρίζω πλέον. Μακρυνά σου είναι όλα όσα αγαπούσες, Μακρυνά σου ό,τι σ' έκανε να πονής. Μακρυνά ή προκοπή και ή γαλήνη σου, Άλλοίμονο! πώς εκατήντησες!

Μήπως τα λουλουδένια αυτά τα νειάτα, Αυτή ή χαριτωμένη μορφή, Η ματιά αυτή, όλο πίστι και καλωσύνη Σε άλυσσόδεσαν σφιχτά; Όταν ή απόφασίς μου με διώχνει μακρυνά της, Όταν θέλω να είμαι δυνατός και να την άποφύγω, Άχ! την ίδια αυτή στιγμή Τα βήματά μου οϊμά της με φέρνουν.

Και με το μαγεμένον αυτό νήμα, Που τίποτε δεν είμπορεί να το σπάση, Δίχως να θέλω, με κρατεί σφιχτοδεμένον Το ώραίο το τρελλοκόριτσο Μέσα εις τον μαγικόν της κύκλο· Πρέπει τώρα να ζω κατά τους νόμους της. Άχ! τί μεταβολή μεγάλη! Άγάπη! άγάπη! φύγε μακρυνά μου.

ΛΙΛΗ ΣΕΝΕΜΑΝΝ

Άλλ' ο έρως αυτήν την φοράν τον κρατεί καλά, και ο Γκαίτε το παίρνει απόφασιν. Δι' άγάπην της Λιλής έγινε πλέον από τους τακτικούς κομψομομένους των αίδουσών της Φραγκφούρτης, με την πουνδραρισμένην περρούκαν του και το φράκον του με τα γαλόνια, και μόλις επαναστατήση κατά του κενοῦ και άσημάντου αυτού βίου, «δύο ωραία μάτια» τον επαναφέρουν γρήγορα εις την τάξιν.

Επ' τέλος ο Γκαίτε αποφασίζει να διακόψη την γοητείαν. Παρασύρεται από μερικούς φίλους του εις ταξείδι ανά την Έλβετίαν· άλλ' επάνω εις τας κορυφάς των Άλπεων, «μπροστά 'στους άνοιχτούς όρίζοντας, που χάνονται μέσα σε άπα-

λους ατμούς, όταν ο δροσερός αὐγινός αέρας πετᾷ δλόγυρα ἑστους ἰσκιερούς τοὺς φράχτες, καὶ «ἡ κίτρινες θυμωνιές καθρεφτίζονται μέσα ἑστῇ λίμνῃ τῆς Ζυρίχης» ἡ μορφὴ τῆς Λιλῆς παρουσιάζεται ἐπίμονα εἰς τὸν λογισμὸν τοῦ ποιητοῦ:

Ἀπ' τὸ βουνὸ ψηλὰ

Ἄν δὲν σὲ ἀγαποῦσα, Λιλὴ ἀγαπημένη,
Πόση ἡδονὴ θὰ εὕρισκα ἑς αὐτὴ τὴ θεά!
Κι' ὅμως, Λιλὴ, ἂν ἦταν νὰ μὴ σὲ ἀγαποῦσα
Στὸν κόσμον θὰ βρισκότανε χαρὰ γιὰ μένα;

Ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Ἀγίου Γοτθάρδου βλέπει τοὺς δύο δρόμους ποὺ ἀνοίγονται ἐμπρὸς του καὶ διστάζει πρὸς στιγμὴν. Ὅπισω του, κάτω εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ρόϋς, ὁ δρόμος τῆς Φραγκφούρτης· ἐμπρὸς ξετυλίγεται ἡ στενὴ κορδέλλα τοῦ δρόμου τῆς Ἰταλίας, τοῦ δρόμου ποὺ φθάνει εἰς τὰ μεγαλεῖα τῆς τέχνης τῆς Ρώμης, εἰς τὴν γλυκύτητα τοῦ ἀθανάτου κόλπου τῆς Νεαπόλεως... Καὶ οὕτω θὰ λησμονηθῇ ἡ Λιλὴ καὶ ὁ ἔρως του. Μία μικρὴ χρυσὴ καρδιά, δῶρον τῆς κόρης τὴν ὥραν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, κρέμεται εἰς τὸ στήθος του. Τὴν φέρει εἰς τὰ χεῖλη του μ' εὐλάβειαν, καὶ τὴν φιλεῖ.

Σὺ ποὺ θυμίζεις τῆς σβυσμένες μου χαρές,
Ποὺ ἑστὸν λαιμὸ μου γύρω πάντα σὲ φορῶ,
Ἀπὸ τὸν ψυχικὸ δεσμὸ βαστᾷς περισσότερο;
Τῆς σύντομης ἡμέρας μακραίνεις τῆς ἀγάτης;

Κι' ἂν μακρυνά σου φεύγω, μὲ τὸ φυλαχτό σου,
Τριγυρίζω σὲ ξένες μέσας χώρες,
Σὲ δάση μακρινὰ καὶ σὲ λαγκάδια!
Ἀχ! τόσο γρήγορα δὲν μπορεῖ νὰ χωριστῇ
Ἡ καρδιά τῆς Λιλῆς ἀπ' τὴ δική μου.

Ἔτσι τὸ πουλί, ποὺ σπάζει τὸ νῆμα
Καὶ γυρίζει πίσω ἑστὸ δάσος,
Σέρνει μαζὺ του τὴν ταπεινὴν τῆς σκλαβιάς του,

Ἐνα μικρὸν ἀπομεινάρει τῆς κλωστής·
Δὲν εἶνε πειὰ τὸ πρῶτο τὸ πουλί, τὸ πουλί
ποὺ γεννήθη ἐλεύθερο· ἐγνώρισε κι' αὐτὸ ἀφέντη.

Ὁ Γκαίτε ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Φραγκφούρτην. Ἦρχισε πάλιν νὰ συχνάζῃ εἰς τοὺς χορούς καὶ τὰς συναυλίας, ἀλλὰ δὲν ἤρρηξε νὰ βαρυνθῇ τὴν συναναστροφὴν τῶν πονηραρισμένων θανμασῶν τῆς Λιλῆς, τὰς ἀτελευτήτους ἐορτὰς καὶ τὴν θορυβώδη ζωὴν τῶν πλουσίων χρηματιστῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸν ἐχώριζε τόση διαφορὰ ἀνατροφῆς καὶ ἔξεων. Ἦσθάνθη, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς νὰ ἔλθῃ ποτὲ εἰς τελείαν ἐπικοινωνίαν ψυχῆς καὶ καρδίας μὲ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐκλέξῃ διὰ σύντροφον τῆς ζωῆς του.

Μολονότι ὁ νέος αὐτὸς ἀποχωρισμὸς συνετέλεσθη βραδέως, σχεδὸν ἀσυναίσθητως καὶ χωρὶς ἀπότομον ρῆξιν, ἀπῆκε τὴν ὀδυνηρὰν του σφραγίδα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ. Ἡ τρυφερὰ αὐτὴ συγκίνησις, ἡ θλίψις διὰ τὸ παρελθὸν ποὺ δὲν ξαναγυρίζει, ἐνέπνευσαν εἰς αὐτόν, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς Βαῖμαρ, τὸ ποίημα τοῦτο, τὸ πλημμυρισμένον ἀπὸ μελαγχολίαν, ποὺ νομίζει κανεὶς, διαβάζοντάς το, ὅτι ἀκούει ἐν *andante* τοῦ Μότσαρτ ἐκτελούμενον ἀπὸ τὸν Μπετόβεν.

Τὸ βραδινὸ τραγοῦδι τοῦ κυνηγοῦ

Ἔστα ρουμάνια τριγυρνῶ, σιωπηλὸς κι' ἀγριεμένος
Τὸ τουφέκι μου γεμάτο,
Βλέπω ὀλόφωτη μπροστὰ μου τὴ γλυκειά σου τὴ
Τὴν πολυαγαπημένη. [μορφή,

Ἦρεμη καὶ σιωπηλὴ τριγυρνᾷς καὶ σὺ μονάχη
Μέσ' σὲ κάμπους καὶ λαγκάδια,
Τάχα μέσ τοὺς λογισμούς σου νὰ περνῶ καμιά
Σὰν σκιὰ ποὺ γοργοσβαίνει; [φορὰ,

Ἡ σκιὰ ἐκείνου ἡ θλιμμένη
Ὅπου ἔρμος στρατολάτης,
Τρέχει, τρέχει ὀλημερίς ἀπ' Ἀνατολὴ σὲ Δύση,
Γιὰ νὰ φύγῃ μακρυνά σου.
Σὰν περνᾷς μέσ' ἀπ' τὸ νοῦ μου, πῶς μοῦ φαίνεται!
[θαρρῶ

Πῶς κυττάζω τὸ φεγγάρι!
Μιά γαλήνη ὀνειρεμένη χύνεται μέσ' ἑστὴν ψυχὴ μου,
Τὸ τί νοιώθω δὲν τὸ ξέρω...

[Ἀκολουθεῖ]

[Μετάφρ. Αὔ. Θ.]

ERNST VIERLING

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ BARBEY D'AUREVILLY

— Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του —

Ὁ εὐγλωττος πεζογράφος τοῦ «Προφήτου τοῦ Παρελθόντος», ὁ ἐπικὸς ἀφηγητὴς τῆς «Μαγεμένης» καὶ τοῦ «Ἰππότης Des Touches», ὁ βαθὺς ψυχολόγος τῶν «Διαβολικῶν» καὶ τῆς «Γραίας Ἐρωμένης», ὁ ποιητὴς τοῦ μελαγχολικοῦ ἐκείνου «Adieu» ποὺ τὸ ἐθαύμαζε τόσο πολλὸ ὁ Σαιντ-Μπέβ: «Νὰ γιατί θέλω νὰ φύγω...», δὲν ἀπῆλυνε παρὰ τῷ κοινῷ παρὰ μόνον φήμην ἐπὶ ἄκρα δημοσιογραφικῇ πολεμικῇ καὶ ἐπὶ ἀλλοκότῳ δανδυσμῷ.

Ἡ παράδοσις παρεμόρφωσε τόσο πολλὴν τὴν φρυσιογνωμίαν αὐτὴν, ἡ ὁποία ὥς τόσο ἦτο τόσο ἐναργής, ὥστε ἔλειψε καὶ ἡ ἀπλουστερία ἀκρίβεια ἀπὸ τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ἄρθρων τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν περὶ αὐτοῦ. Χρονογράφοι οἱ ὁποῖοι συνήθως εἶνε καλλίτερα πληροφωρημένοι, ὠμίλησαν περὶ τοῦ «σπένσερ» τοῦ δ' Ὁρεβιλλύ, ὥς νὰ ὑπῆρξε ποτὲ ἡ ἐλαχίστη σχέσις μεταξὺ τοῦ μέχρι τῆς ὁσφύος φθάνοντος περιστηθίου αὐτοῦ, ποὺ μᾶς ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν πρὸ ἑκατὸ ἐτῶν, καὶ τῆς συγχρόνου ρεδιγκότας ἀλλὰ Γκαβαρνὶ τὴν ὁποίαν ὁ φίλος μας διетήρει ἀπλῶς ἀπὸ τὴν νεότητά του. Ἄλλοι ἀφηγήθησαν ὅτι εἶχε συνειθίσει τὴν ὑπηρετρίαν του νὰ τοῦ παρουσιάζῃ τὰς ἐπιστολάς του ἐπάνω εἰς ἀργυροῦν δίσκον, αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἐπεδεικνυνε εἰς τὰς μετὰ τῶν ὑπηρετῶν του σχέσεις τὴν συγκινητικωτέραν καλωσύνην καὶ ἀφέλειαν. Ἄλλοι ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη, εἶχεν ἐξαφάνισθῃ ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἀπὸ τὰ 1830 ἕως τὰ 1850—ἐπιδοθεὶς εἰς μυστηριώδεις περιπετείας! Ἦτο τόσο ἐνκόλον ἑρωτῶν κανεὶς μερικὸς παλαιμάχους δημοσιογράφους νὰ μάθῃ ὅτι ὁ μυθιστοριογράφος ἐκέρδιζε τὰ πρὸς τὸ ζῆν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, συντάσσων, διὰ τὰς ἐφημερίδας, ἀνώνυμα ἄρθρα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, καὶ ὅτι προσέφερεν εἰς μάτην εἰς ὅλους τοὺς ἐκδότας τὰ πρωτόλεια τῆς φιλολογικῆς του γραφίδος τὸν «Βροῦνμेल» αὐτὸν τὸν ὁποῖον ἀπέκρουσεν ἡ «Ἐπιθεώρησις τῶν Δύο Κόσμων», τὴν «Γραίαν Ἐρωμένην» ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη ἐπὶ τέλους χάρις εἰς τὴν προσοσίαν ἑνὸς συναδέλφου, τοῦ Ἐαβιὲ δὲ Μοντεπέν, ἂν δὲν ἀπατώμαι.

Ἡ ζωὴ τοῦ υπερηφάνου καὶ εὐγενοῦς αὐτοῦ συγγραφέως διήλθεν ὀλόκληρος εἰς ἐργασίαν τὰς ὁποίας ἔσπερεν ἀνδρικότατα, τὰς ὁποίας ἐξετέλεσε μὲ ὑπέροχον εὐσυνειδησίαν, καὶ εἰς τὰ διαλείμματα τῶν ὁποίων συνέγραψε τὰ τόσῳ σπείνια ἔργα του. Λαμπρὸν παράδειγμα διὰ νὰ τὸ μελετήσουν οἱ πρωτοερχόμενοι εἰς τὸ φιλολογικόν

στάδιον, οἱ ὁποῖοι ἀγανακτοῦν κατὰ τῆς δουλείας τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου ποὺ πρέπει νὰ κερδίσουν! Ὅταν ἐγνώρισα τὸν δ' Ὁρεβιλλύ τῷ 1873, ὁ ἐξηκονταπεντούτης αὐτὸς ἀνὴρ δὲν εἶχεν ἄλλους πόρους ἀπὸ τὰ τέσσαρα κατὰ μῆνα ἄρθρα ποὺ ἔγραφεν εἰς τὸν «Συνταγματικόν» καὶ ὅπου τοῦ ἀπέφεραν περὶ τὰ πεντακόσια φράγκα. Μόλις ἀργότερα ὁ θάνατος δύο συγγενῶν ἐξησφάλισεν εἰς αὐτὸν τὸ εἰσόδημα τῶν τριῶν χιλιᾶδων φράγκων μὲ τὸ ὁποῖον συνετηρήθη κατὰ τὰ γρητεία του καὶ ἡ ἀναδημοσίευσις τῶν ἔργων του ἀπὸ τὸν ἐκδότην Λεμέρ συνεπλήρωσε τὸ γλίσχρον αὐτὸ εἰσόδημα. Ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ διαβάξῃ ἕνα τόμον κάθε ἐβδομάδα καὶ νὰ κάμνῃ περιήλψιν αὐτοῦ, διὰ νὰ ἐξαγγί ἀπὸ αὐτὸν μίαν ἀπὸ τὰς «Ποικιλίας» ἐκείνας, εἰς τὰς ὁποίας καὶ ἡ ἐλαχίστη τῶν φράσεων ἐξηγγέλλε τὸν ἐφάμιλλον τῶν μεγάλων ἀριστοτεχνῶν τῆς ἐκφράσεως. Ἀφιέρωνεν εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας, ἀπὸ τὴν Πέμπτην ἕως τὸ Σάββατον, συνήθως ἔλεγε δὲ τότε ὅτι «συνήρχετο εἰς Κοιλάβιον», ¹ καὶ ἦλθε στιγμὴ, κατὰ τὰ 1874 ἢ 1875 κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ διεύθυνσις τῆς ἐφημερίδος ἀναγκασθεῖσα νὰ προβῇ εἰς οἰκονομίας, ἐμήνυσεν εἰς αὐτὸν ὅτι θὰ ἐπληρώνετο κατὰ στίχον καὶ ὅτι τ' ἄρθρα του δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπερβαίνουν τοὺς ἑκατὸν πενήκοντα στίχους.

Τὸν βλέπω ἀκόμη νὰ μᾶς διηγῆται τὴν ἀθλιότητα αὐτὴν, μίαν ἐσπέραν θέρους, εἰς τὸν θαλαρὸν κήπον τοῦ προσφιλοῦς μας Κοπέ, μὲ τὰ μάτια ἀστράπτοντα ἀπὸ προσβεβλημένην ὑπερηφάνειαν· ἔπειτα μὲ τὴν ἀγέρωχον ἐκείνην εὐθυμίαν τὴν ὁποίαν ἀντέτασσε κατ' ἀρχὴν καθ' ὅλων τῶν θλίψεων, μεγάλων ἢ μικρῶν, ἔσχισε συριστικῶς τὸν ἀέρα μὲ τὴν μαστιγοειδῆ ῥάβδον τοῦ τὴν ὁποίαν ἐκάλει εὐτραπέως γυναῖκα του.

— Ἐπὶ τέλους, εἶπε, τόσῳ καλλίτερα! Θὰ μάθω νὰ εἶμαι πλέον συμπικνωμένος, θὰ πηδῶ μέσα εἰς αὐτὸ τὸ στεφάνι...

Εἰς τοῦτο, εἰς τὴν δύναμιν αὐτὴν τῆς ἀντοχῆς τὴν εἰρώνα κατὰ τὴν μορφήν, τὴν ἡρωϊκὴν κατ' οὐσίαν, τὴν ἀντασσομένην εἰς τὰς σκληροτέρας περιστάσεις, πρέπει ν' ἀναζητήσῃ κανεὶς τὸ ἀπόρητον τῶν ἀλλοκότων ιδιοτροπιῶν διὰ τὰς ὁποίας τόσο πολλὴ ἐμμέμφθησαν τὸν Μπαρμπέ. Εἰς ἕνα πρόλογον τὸν ὁποῖον ἔγραψα εἰς

¹ Κοιλάβιον—ἡ σύνοδος τῶν Καρδινάλιων πρὸς ἐκλογὴν τοῦ Πάπα, ἡ ὁποία ὥς γνωστὸν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ διακόπτεται προτοῦ πραγματοποιηθῇ ὁ σκοπὸς δι' ὃν σηνήλθεν.

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ — Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

τὰ 1883 διὰ τὰ Memoranda του τῆς Caen καὶ τοῦ Πόρ-Βάνδρ, ἐτόνισα τὴν διαρκῆ αὐτὴν διαφωνίαν ἢ ὁποία ὑφίστατο μεταξὺ τοῦ λαμπερῶς μεγαλοφυοῦς ἀνδρὸς καὶ τοῦ περιέχοντος, τῆς ἐποχῆς του, τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἐμεινε τόσον πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ φῶς πὺν ἔρρηξα εἰς τὴν μοῖραν του ἐπὶ τῆς γῆς ὥστε ἀφιέρωσα τὸν τόμον μὲ τὸν πρόλογον «Σ' ἐκείνον ποὺ μ' ἐμάντευσεν...» Ἐκτοτε, καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς ζωῆς του, μοῦ ἐνεπιστεύθη διὰ νὰ τὰ διαφωτίσω μὲ κανὲν νέον προοίμιον, τὰ τετράδια μέσα εἰς τὰ ὁποῖα εὐρίσκεται τὸ ἡμερολόγιόν του ἀπὸ τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἕως τὸ τριακοστὸν ἔτος. Καὶ ἐδιάβασα μ' ἐμμανῆ προσοχήν, τὰς ἐκμυστηρεύσεις αὐτὰς τῆς νεότητος μιάς μεγαλοφυΐας ἄνευ δόξης, καὶ ἠννόησα τότε ὅτι ἡ δυσαναλογία αὐτὴ μεταξὺ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ζωῆς εἶχε ἀρχίσῃ παρὰ τῷ δ' Ὁρεβιλλύ, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀφίξεώς του εἰς τὸ Παρίσι.

Τοιοῦτον τὸν ἐγνωρίσαμεν εἰς τὸ μικρὸν του δωμάτιον τῆς οδοῦ Ρουσσέ, ἐπιπλωμένον μὲ τὰ τυχόντα ἐπιπλα, ἀλλὰ τοῦ ὁποῖου οἱ τοῖχοι ἔφερον χάρτην ῥοδόχρουν, καὶ ἐν παράθυρον ἔμεινε πάντοτε κλεισμένον ἐνῶ τὸ ἄλλο ἠνοιγέτο πρὸς τὸν κήπον ἑνὸς μοναστηρίου τοιοῦτον τὸν ἐπανεῦρον ἐν τῷ ἡμερολογίῳ αὐτῷ, μὲ δύο τρία γνωρίσματα τοῦ χαρακτήρος του, τόσῳ ἰσχυρῶς παρ' αὐτῷ χαραγμένα, τόσῳ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, ὥστε ἐδέσποσαν ὅλης του τῆς ζωῆς καὶ ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. Δὲν

ὁμοιάζουν ἀπολύτως μ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἡ παράδοσις ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν μορφὴν αὐτὴν, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὰ χαράξω ἐνταῦθα, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι δὲν θὰ διαψευσθῶ ἀπὸ κανένα ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐπλησίασαν, οἱ ὁποῖοι δηλαδὴ ἠγάπησαν τὸν ἀληθινὸν δ' Ὁρεβιλλύ.

Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν του τοῦτων ἦτο μία εὐαισθησία καχύποπτος, σχεδὸν ἀγρία, καθὼς ἦτο ἡ τοῦ λόρδου Βύρωνος καὶ τοῦ Στένδαλ, — εὐαισθησία ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος ἐνώπιον τοῦ ὁμοίου του κλείεται ἐρμητικῶς ἀντὶ νὰ ἐξανοιχθῇ, συσπᾶται καὶ ὀργίζεται ἀντὶ νὰ ἀφεθῇ. Τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἀγριότητος, — ἡ ἀληθινῆς λέξις θὰ ἦτο συστολή, — δὲν ἐξεδηλοῦτο παρὰ τῷ δ' Ὁρεβιλλύ, καθὼς καὶ παρὰ τῷ συγγραφῇ τοῦ «Πειρατοῦ» καὶ τῷ μυθιστοριογράφῳ τοῦ «Κόκκινου καὶ τοῦ Μαύρου» ἀμέσως ἀλλ' ὅλως ἐμμέσως. Ὁ Βύρων ἐκάλυπτε τὴν δυσφορίαν εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ὑπέβαλλεν ἡ προσέγγις τοῦ ἀνθρώπου μὲ προσβλητικώτατον ἀγέρωχον ὕφος, ὁ Στένδαλ μὲ σκληρὰν εἰρωνείαν ὁ δ' Ὁρεβιλλύ ἀπέκρυπτε τὴν πάντοτε ἐξηγεμένην εὐπάθειάν του κάτω ἀπὸ τὴν τολμηροτέραν, τὴν κάποτε προπετεστέραν ἐπίδειξιν παραδοξολογιῶν. Τὸ ἔπραττε μὲ ἀπειρον πνεῦμα, μὲ τὸ ἰδιαίτερον ἐκεῖνο πνεῦμα τὸ ὁποῖον προσέδιδεν εἰς τὴν ὁμιλίαν του αἴγλην ἀπαράμιλλον.

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ
Οἱ κάτοικοι τῆς Μεσσήνης περιμένοντες νὰ ἐπιβασθοῦν εἰς τὰ πλοῖα

Ἄλλ' ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι τὸν ἤκουαν ν' ἀφίνεται οὕτως εἰς ὅλην τὴν φρενίτιδα μιᾶς ὁμιλίας πολυλάκεις ἀπηνοῦς, δὲν ἠννούνουν καθόλου ὅτι ὁ ὁμιλητὴς αὐτὸς ὑπέκρυπτε κάτω ἀπὸ τὸ πυροτέχνημα αὐτὸ τῶν λέξεων, ψυχὴν πολὺ τρυφερὰν ἢ ὁποία ἤμασσε μὲ τὸ ἐλάχιστον. Ἀπεκάλει ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸν τοῦ «Lord Anxious», Κύριον τῆς ἐναγωνίου ἀνησυχίας, καὶ ἀπέδιδεν ἐπίσης εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ τὸ μελαγχολικὸν ἐπίθετον τὸ χρησιμεῦον ὡς τίτλος τῆς ἀρχαίας κωμωδίας «Αὐτοτιμωρούμενος». Μία λέξις ἢ ὁποία τῷ εἶχε λεχθῇ ἀνευλικρινῶς, μία παραμέλησις εἰς τὴν ὁποίαν ἐνόμιζεν ὅτι ἐμάντευε ψυχρότητα, τὸ ἐλάχιστον κίνημα εἰς τὸ ὁποῖον διέβλεπεν ἀντιπάθειαν, ἦσαν δι' αὐτὸν ἀληθεῖς ὀδύνη. Ἕνας ἄγνωστος ὁ ὁποῖος δὲν τοῦ ἤρεσε, ἀπετέλει δι' αὐτὸν βάσανον. Περιέπιπτε τότε εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τῆς ἐξημμένης ὁμιλίας ἢ ὁποία τοῦ προσέδωκεν, εἰς τὰ ὅμματα πλείστων ὄσων, ὕφος σατανικὸν καὶ κακεντρεχές, ἐνῶ ἦτο ὁ πλέον καλοκάγαθος ἀνθρώπος τοῦ κόσμου, ὁ εὐκολώτερος συγκινούμενος ἀπὸ μίαν λεπτὴν περιποίησιν, ὁ ἁπλῶς ζυλοτύπως ἐχόμενος τῆς φιλίας, ἀλλὰ τόσον προσηνὴς καὶ τόσον καταδεκτικός. Εἰς πόσους νέους δὲν ἠνοιξε τὸ οὐχὶμα τοῦ τῆς οδοῦ Ρουσσέ, τὴν τραπέζαν του καὶ τὸ βαλάντιόν του! Πόσα νέα τάλαντα δὲν ἐξύμνησε μὲ γενναιοθυμίαν καλλιτέχνου ἀπαράμιλλον! Πόσῳ ἦτο ἀνάγκη νὰ παλαίσῃ μὲ τὸν ἑαυτὸν τοῦ διὰ νὰ φανῇ τραχὺς καὶ πρὸς τοὺς χειρίστους τῶν ἀχαρίστων! Τὸν εἶδαμεν ὅλοι,

ἐπὶ ἔτη, ν' ἀνέχεται πλησίον του μὲ ἐπειεῖκειαν ἀκαταπόνητον, τὸν φοβερὸν ἐκείνον Λουδοβίκον Ν... παρὰσιτον τῶν γραμμάτων τὸν ὁποῖον ἔτρεφεν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἤξευρεν ὅτι ἐδυσημέιτο, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐπέβαλλε τὴν παρουσίαν του, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔπαιρνε τὴν θέσιν του κοντὰ εἰς τὴν ἐστίαν, εἰς τὸ μικρὸν του δωμάτιον. Ἡρκεῖτο νὰ λέγῃ ἀστεῖζόμενος:

— Ὅταν θὰ ἐμφανισθῶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, θὰ τοῦ ἐξομολογηθῶ. «Υπέπεσα εἰς πολλὰς ἁμαρτίας... Ἀλλά, Θεέ μου, λάβε ὑπ' ὄψει ὅτι ἠνέχθην τὸν Λουδοβίκον Ν...».

Ἐλεγεν ἀκόμη:
— Ὁ Ν... εἶνε ἡ ἀρετὴ μου.

Καὶ ἐξεκόνιζε παραστατικώτατα τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν ὑπαρότητα τοῦ ἀνθρώπου.

— Εἶνε, ἔλεγεν, ὁ Νάρκισσος τοῦ ρεῖθρου τοῦ Παρισίου πεζοδρομίου, ὑπαίνων τὸν βόρβωρον εἰς τὸν ὁποῖον κατοπτρίζεται...

Διὰ τῆς πασχούσης αὐτῆς εὐπαθείας τῆς διαρκῶς ἐγκλεισμένης εἰς ἑαυτὴν καὶ διαρκῶς διασκεδαζομένης μὲ τὸ καταπληκτικώτερον χάρισμα τοῦ λόγου, πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ἡ μείωσις εἰς τὴν ὁποίαν ἔζησεν ὁ δ' Ὁρεβιλλύ. Ναι, ἐξέπληττεν, ἀλλὰ ἐτρόμαζεν. Ἐθαυμάζετο, ἀλλ' ἀπῆρεσκε. Δὲν ἀφίνετο νὰ φανῇ ὁποῖος πράγματι ἦτο παρὰ μόνον ὅταν εὐρίσκετο εἰς κύκλον στενωμάτων φίλων, καὶ ἦτο τότε πολὺ ἀγαθός, πολὺ ἀφελὴς καὶ πολὺ εὐλαρωγός. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι τὸν ἤκουσαν νὰ ὁμιλῇ ἐνώπιον πολλῶν, ἠδυνήθησαν νὰ θαυμάσουν τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ λό-

γου του, δὲν ἀπήλασαν ὁμως τὴν γοητείαν τῆς διαχυτικότητος, τοῦ εἰρωνος αὐτοῦ ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπάλλετο ἡ πλέον νεάζουσα καρδιά. Ἐχρειάζετο, διὰ νὰ διαχύνεται οὕτω, διὰ ν' ἀφίνεται, διὰ νὰ παρουσιάζεται ὁποῖος πράγματι ἦτο, ἐχρειάζετο εἰς σύντροφος τῆς ἐκλογῆς του καὶ εἰς διάκοσμος τῆς ἀρεσκείας του. Ὁ μέγας αὐτὸς θεωριολόγος τῆς μισανθρωπίας εἶχε παραμείνῃ τόσῳ νέος κατὰ τὰς ἐντυπώσεις, ὥστε ἐν ὑπαίθριον ἐστιατόριον, εἰς τὰ Ἡλύσια Πεδία, τὸ καλοκαίρι, μία παραστασις τοῦ ἱπποδρομίου τοῦ ὁποίου ἦτο φανατικός θιασώτης, ἡ θέα ἐνδὸς εὐειδοῦς προσώπου ἐκεῖθεν τῆς διόπτρας του, καὶ μία ἐπιστροφή ἐν πεζοπορίᾳ ὑπὸ τὸν ἑναστρον οὐρανόν, ἤρουν εἰς αὐτὸν διὰ νὰ παραδίδεται ἡδονικώτατα εἰς τὴν ζωηρότητα τῶν ἐκμυστηρεῶν του.

Ἐβάδιζε μὲ τὸ κάπως βραδὺ βῆμα του, τὸ ἀκαταπαύστως διακοπτόμενον ἀπὸ καμίαν παύλαν τῶν λέξεων, καὶ αἱ ἀναμνήσεις του συνέρεον ἀθρόαι. Ὡμίλει καὶ ἀφηγεῖτο τὴν ζωὴν του σύμφωνα μὲ τὸν ᾄδον τῆς συγκινήσεώς του. Οἱ συγγενεῖς του ἀνέζων διὰ μέσου τῶν φράσεών του: ὁ πατὴρ του ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἠσθάνετο ὅτι εἶχεν εὐνοηθῇ ἡ μητέρα του τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀγαπήσῃ μελαγχολικά, βαθειά, καθὼς μαρτυρεῖ ἡ θαυμαστὴ ἐπιστολὴ πού ἐδημοσίευσεν ὁ Κάρολος Μπυὲ ὁ ἀδελφός του ὁ ἄββας τὸν ὁποῖον εἶχε θάψῃ ὁ θεῖος του ὁ ὁποῖος τοῦ εἶχεν ἀφίση μικρὰν περιουσίαν ταχέως καταβροχθισθεῖσαν καὶ τ' ὄνομά του, Ἰπλότης δ' Ὁρεβιλλύ. Ἀνεκάλει καὶ ἄλλα πρόσωπα ἀκόμη, μερικοὺς ἐπιζῶντας τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας ἡ τῶν ἀγώνων τῶν Βασιλοφρόνων, ἔπειτα τὰς ὄψεις φίλων του γυναικῶν αἱ ὁποῖαι ἐχάθησαν, καὶ ἰδίως μιᾶς γυναικὸς νεαρᾶς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀγαπήσῃ εἰς ἡλικίαν εἴκοσι ἐτῶν, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ποθεινὴ ἀνάμνησις τόσον πολὺν ἐβάρυνεν εἰς τὴν ζωὴν του ὥστε ἔπειτα ἀπὸ τὴν πτῆσιν τόσων ἡμερῶν, τόσων παθῶν, τότων θλίψεων εἰς τὴν γηράσκουσαν καρδίαν του, ὥμίλει ἀκόμη περὶ αὐτῆς μὲ δάκρυα εἰς τὰ μάτια.

Πράγματι, ἐν δευτέρῳ χαρακτηριστικόν τῆς ψυχῆς αὐτῆς τῆς τόσῳ ὀλίγον συγχρόνου ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς καὶ τόσῳ ἀπλῆς, τόσῳ πλήρους πίστεως εἰς τοὺς ἐνδοτάτους αὐτῆς μυχοὺς, ἦτο ἡ κλίσις πρὸς τὸ «ῥομαντικόν».

Μετεχειρίζετο ἀσμένως τὴν λέξιν romanesque τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε διόλου τοῦ συρμοῦ, καὶ ἐξετρελλαινέτο μὲ τὸ πρᾶγμα, ὁποῦ εἶνε ἀκόμη ὀλιγώτερον τοῦ συρμοῦ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν λέξιν εἰς τὴν γενεάν μας τοῦ «τέλους τοῦ αἰῶνος». Δὲν θ' ἀποδώσω τὴν ἰδιάζουσαν αὐτὴν κλίσιν τοῦ πνεύματός του ἢ παραθέτων ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς του, τὴν ὁποίαν μοῦ ἀπηύθυνεν ἐκ

Valognes τὴν ἐπαύριον τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1877, ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα ἑννέα ἐτῶν.

«... Ἀσκοῦμαι ἐδῶ νὰ ζῶ μόνος. Πικρὰ ἀσκησις τὴν ὁποίαν φέτος ἐπέβαλα εἰς τὸν ἑαυτόν μου εἰς τὴν νεκρὰν αὐτὴν πόλιν ὅπου τὰ λιθόστρωτα εἶνε οἱ τάφοι τῶν πρώτων παραβόλων αἰσθημάτων τῆς καρδίας μου καὶ τῶν ἀναμνήσεών μου. Ἐσκόπευα νὰ φύγω γρηγορώτερα. Ἀλλὰ μοῦ ἦλθε ἡ φαντασιοπληξία — ἀλλοίμονον! ἀτυχῶς πλέον αἰσθηματικὴ παρὰ εὐσεβής, — νὰ παραστῶ εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ μεσονυκτίου κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας Σαιν-Μαλό ντὲ Βαλόν. Ἐχω ν' ἀναζητήσω λιγυρὰ φαντάσματα εἰς τὰ πλέον σκοτεινὰ καὶ τὰ πλέον μυστηριώδη παρεκκλήσιά της. Θὰ ἡμποροῦσα ὥς τόσον νὰ μὴ τ' ἀναζητήσω οὔτε ἐκεῖ, οὔτε ἄλλοῦ.

«Ils ne sont pas toujours les amants des clairières,
Les spectres, revenant de la tombe transis,
Sous la lune bleuâtre et ses pâles lumières...
Ils dansent dans les cimetières,
Mais dans mon coeur ils sont assis...»

Λόγῳ τῆς κλίσεως αὐτῆς πρὸς τὴν ῥομαντικότητα, ριζωμένην μέσα του βαθύτατα, ὁ δ' Ὁρεβιλλύ ἐλάτρευε τὸν Βύρωνα, καὶ ἀπὸ τὸν Βύρωνα τὰ μέρη τὰ πλέον μυστηριώδη, τὰ πλέον τρυφερῶς μυστηριώδη, τὸν ἔρωτα τῆς Ζουλέικα πρὸς τὸν Σελίμ εἰς τὸν «Γκιαούρ», τὸν ἔρωτα τοῦ Μάμφρεδ πρὸς τὴν ἀδελφὴν του Ἀστάρτην. Διὰ λόγους ὁμοίους, ἐπρωτίμα πρὸ πάντων, ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Βαλζάκ, τὴν ἀλληλουχίαν τῶν μυθιστορημάτων εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει ἡ Ἐσθήρ, ἡ ἀγαπῶσα ἑταίρα, καὶ ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Στένδαλ, τὰ κεφάλαια τοῦ «Κόκκινου καὶ Μαύρου» εἰς τὰ ὁποῖα ἡ Ματθίλδη καὶ ἡ Κυρία δὲ Ρενάλ ἐπισκέπτονται τὸν Ἰουλιανὸν εἰς τὴν φυλακὴν του.

Ὅταν δὲν εὗρισκεν εἰς ἕνα συγγραφέα, τι τὸ ἐξημμένον ἐν τῇ περιπαθείᾳ, τὸ ρεμβῶδες ἐν τῷ ἐρωτικῷ πάθει, τὸ κάπως παράβολον καὶ μελαγχολικὸν ἐν τῷ αἰσθηματι, παρέμενε ψυχρὸς καὶ ἠρνεῖτο τὸν ἐνθουσιασμόν του. Ἦτο καλῆς πίστεως, λόγου χάριν, ἀρνούμενος νὰ εὕρῃ τῆς ἀρεσκείας του τὸν θεὸν Φλωμπέρ, ἀπαράλλακτα καθὼς, ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του Βαλζάκ, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρει τὰ μυθιστορήματα, ὥς τὸν «Ἐφημέριον τῆς Τούρ», ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἡ ῥομαντικότης ἐκλείπει τελείως. Ὅταν ἐξέφερεν ἐναντίον ἑνὸς βιβλίου τὴν ἐξῆς καταδικαστικὴν ἀπόφασιν: «Δὲν ἔχει ψυχὴν», ἢ καί, «Δὲν πάλλει»: ὅλαι αἱ τεχνικαὶ ἀρεταὶ τοῦ ἔργου ἀπέβαινον μηδαμιναὶ εἰς τὰ ὅμματά του. Ἦτο αὕτη ἡ δριμύτης τοῦ ἐπικρίσις κατὰ τοῦ Οὐγγῶ καὶ ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν κατέτασεν αὐτὸν πολὺ ὑποκάτω τοῦ Λαμαρτίνου, τοῦ Μυσσέ, τοῦ Ἐρρίκου Χάινε καὶ τοῦ Βινύ.

Δὲν ἐξετίμα εἰς ἕν ἔργον οὔτε τὴν πλαστικό-

τητα, περὶ τῆς ὁποίας ἔλεγεν «πρόκειται περὶ ἀπλῆς τεχνουργίας» οὔτε τὴν ἀξίαν τῆς ἐρεῦνης, οὔτε τὴν ἀνάλυσιν τὴν ὅλως γυμνὴν καὶ ξηράν καὶ ἂν ἦτο σκληρὸς πρὸς τὸν Ζολά, δὲν ἦτο ὀλιγώτερον πρὸς τὸν Μεριμέ. Κ' ἐδικαιολόγει τὰς ἐπικρίσεις του διὰ σκέψεων πάντοτε εὐφυῶν καὶ νέων, πολλάκις βαθυτάτων. Τὸ ἀτύχημα ἦτο ὅτι ἐκφράζων διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου τὰς γνώμας του μὲ τὴν συνήθη του ὁρμὴν περὶ τὸ διαλέγεσθαι, τὰς ἐξώθει, οὕτω προφορικῶς διατυπῶν αὐτάς, μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῶν ὁρίων. Ἐπειτα, ὅταν ἔγραφε τ' ἄρθρα του, ἀντέγραφεν ἰδίως τὸν προφορικόν του λόγον. Ὡς ἐκ τούτου αἱ ἀκρόταται βιαιότητες τῆς κριτικῆς του, βιαιότητες αἱ ὁποῖαι παρέβλαψαν τὸ κύρος του. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἐπαυελήθησαν τούτου διὰ ν' ἀρνηθῶσι τὸν διορατικώτατον γνώστην τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ πεζοῦ λόγου πού ἦτο ὅταν δὲν εὗρίσκετο εἰς τὰς στιγμὰς τῆς ὑπερβολῆς.

Κατ' ὁρθωσεν νὰ μαντεύσῃ προτύτερα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους τὸν Μαυρίκιον δὲ Γκερὲν καὶ τὸν Βωδελάρ, νὰ χαιρετίσῃ τὸν Ἀλφόνσον Δωδὲ καὶ τὸν Ῥισπέν, εἰσέτι ἀγνώστους. Αἱ σελίδες του περὶ τοῦ «Ἰωσήφ Δελόρμ» καὶ τοῦ Σαίντ-Μπέβ ὡς ποιητοῦ μαρτυροῦσιν ὀξύτερα ἀντιλήψεως εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔφθασε ποτὲ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Σαίντ-Μπέβ· ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ ἔτι τ' ἀποσπάσματά του τὰ περισσότερον καταγελλόμενα ἐπὶ ἐμπαθεῖ μεροληψία, ὁποῖα εὐγλωττία, ὁποῖα ἐκφράσεις ἐνέχουσιν δύναμιν ὑποβολῆς ἀπαράβλητον, ὁποῖα καλὴ πίστις ἐπίσης, καὶ ὡς τόσον, ὁποῖα ἔλλειψις ἰδιοτελείας, ὁποῖα ἔλλειψις λατρείας εἰδωλολάτρου πρὸς τὸ κοινὸν καὶ πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν! Ὅποιον ὕψος!

Μεταξὺ τῶν βιβλίων αὐτῶν πού ἐκουρέλιαζεν οὕτω μὲ μανίαν ἡ ὁποία τὸν παρέσυρε μέχρις ἀδικίας, ὑπῆρχεν ἐν πρὸς τὸ ὁποῖον ἔτρεφε μῖσος ἀνθρώπου πρὸς ἄνθρωπον· τὸ βιβλίον αὐτὸ ἦτο ὁ «Δὸν Κιχώτης». «Ὁ Θεοβάντες εἶναι κακοῦργος». Εἶνε φράσις τὴν ὁποίαν τὸν ἤκουσα νὰ ἐπαναλαμβάνῃ εἰκοσάκις. Ἦρνετο ἀπολύτως νὰ ἴδῃ εἰς τὸ ἀριστούργημα αὐτὸ ὅτι ἐγὼ βλέπω, τὴν πικρίαν μιᾶς καρδίας ἡ ὁποία προπηλακίζει τὸ ἰδανικόν της χωρὶς νὰ παύσῃ πιστεύουσα εἰς αὐτό. Κατ' αὐτόν, ἦτο ἡ σάτυρα τῆς Χιμαίρας, καί, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ἐνυπῆρχε πολὺ τὸ χιμαϊρικὸν ἐν τῷ δ' Ὁρεβιλλύ. Ἡ εὐπαθεστάτη ἀγριότης του, προφυλάττουσα αὐτὸν ἀπὸ πολλοὺς συμβιβασμοὺς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸν εἶχεν ἀπομονώσει ἔξω πάσης κοινωνικῆς πείρας, καὶ εἶχε καὶ αὐτὸς ἐπίσης, ὡς ὁ ἰδάλγος τοῦ γηραιοῦ Θεοβάντες ἐπιδιώξει χιμαϊρικὰ ὄνειρα, χωρὶς νὰ παραιτηθῇ ἢ πολὺ ἀργὰ ἀπὸ τὰ ὄνειρα αὐτά. Οὕτω, ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1848, ἔχασε σχεδὸν δέκα πέντε ἔτη θωπεύων

τὸ ὄνειρον μιᾶς εισόδου του εἰς τὴν διπλωματίαν, τὴν ὁποίαν οἱ τότε διευθύνται ἐφημερίδων τοῦ ὑπέσχοντο διὰ νὰ τὸν ὑποδουλώνουν εἰς τὸ ἄχαρι ἔργον τοῦ καθημερινοῦ ἄρθρου.

«Θὰ γελῶ μὲ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἀργότερα, ἔγραφε πρὸς κάποιον, ἀποστέλλων πρὸς αὐτὸν ἐν ποίημα, ὅταν θὰ εἶμαι εἰς καμίαν πρεσβείαν...».

Βραδύτερον καὶ ὅταν ἡ Ἐπανástasis τοῦ 1848 ἐπελθοῦσα κατεκεραύνωσε τὸ πρῶτον αὐτὸ ὄνειρον, δὲν ἐγέλασε μὲ τοὺς στίχους ἐκείνους, ἦσαν παραπολὺ ὠραῖοι, — ἀλλ' ἀπλῶς ἥλλαξε δρόμον. Ἐπεδίωξεν ἄλλα ὄνειρα περὶ τῶν ὁποίων μαρτυροῦσι τὰ Memoranda αὐτοῦ καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἐπραγματοποιήθησαν καὶ αὐτά.

Ἀνεπαισθήτως ἐσυνείθισε νὰ ζῇ ἀπὸ ὀπτασίας καὶ ἐν μέσῳ ὀπτασιῶν. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι κατενόει τέλος μὲ τὸ παραπάνω τὴν ἀποτυχίαν ὅλων τῶν πόθων του. Εἶχεν ὀνειροπολήσει τὴν δρᾶσιν καὶ ἔγραφε κρίσεις εἰς ἐφημερίδας εἰς ἡλικίαν ἐβδομήκοντα τριῶν ἐτῶν· βίον ὑπέροχον ἐπὶ μεγαλοπρεπεῖ χλιδῇ, καὶ κατ' ὅκρῃ εἰς τὸ πενιχρόν του οἴκημα· φήμην ἀνταξίαν τῆς μεγαλοφυΐας του, καὶ καθὼς παρεπονέιτο ἐν ἐπιστολῇ τὴν ὁποίαν ἔχω ὑπ' ὄψιν, τὰ περὶ αὐτοῦ ἄρθρα δὲν ὠμίλουν ἢ περὶ τοῦ φυσικοῦ του ἀτόμου.

«Αἱ ὑβριστικαὶ αὐταὶ Τερθρεῖαι εἶνε ὄντως ἀντάξια, ἔγραφε, τῶν ἀγροίκων τῆς σήμερον!...».

Ἀλλὰ ἐπασχεν ἐκ τούτου. Δὲν ἠδυνήθη νὰ νυμφευθῇ οὔτε τὴν πρώτῃν, οὔτε τὴν δευτέραν ἐκ τῶν δύο γυναικῶν, τῶν ὁποίων ὁ λογισμὸς ἐνέπλησε τὴν ζωὴν του. Προσέφευγεν οὕτως ἐκ προκαταλήψεως ὡς κόσμιον φανταστικόν.

«Τὸ τάλαντόν μου, μοῦ ἔγραφεν, ὑπῆρξε μακρὰ πάλιν κατὰ τῆς ἀπηνόους μου τύχης καὶ τῆς ἐκδικήσεως τῶν ὀνείρων μου...».

Ἡ ἰδιάζουσα αὕτη διάθεσις ἔκλινε τὸ ἔργον αὐτοῦ ὡς καὶ τὸν λόγον του πρὸς τ' ἀλλόκοτα, ἂν μὴ πρὸς τὰ ὑπερφυσικά. Ἐφαίνετο, κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη, ἀποτροπιάζομενος τὸν πραγματικὸν κόσμον· καὶ τὸ σφριγὸς αὐτοῦ ὡς ἀφηγητοῦ, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀπαράμιλλον, ἐνετροῦφα εἰς ἀνέκδοτα φανταστικά αὐτὰ καθ' ἑαυτά, τὰ ὁποῖα καθίστα αὐτὸς ἀκόμη φανταστικώτερα. Τὰ συνέλεγε μὲ τὴν μεγαλειέταν ἐπιμέλειαν καὶ ἐνθυμούμαι τὴν χαρὰν μὲ τὴν ὁποίαν εἶπεν εἰς κάποιον ἡ ὁποία τοῦ ἀπεκάλυψε κάποιον παράδοξον γεγονός.

— Ἀπὸ τῆς σήμερον, κυρία, ὑπάγεσθε εἰς τ' ἀνέκδοτά μου... ***

Ἄν τὰ δέκα τελευταῖα ἔτη τοῦ δ' Ὁρεβιλλύ, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ φιλολογική του χρησιμότης ἐπεβλήθη τέλος, ἔσχον ἐπ' αὐτῶν τὴν μελαγχολίαν τοῦ προσεγγίζοντος θανάτου, τοῦλάχιστον ἠδυνήθη νὰ γνωρίσῃ περὶ αὐτὸν τὴν θαλπωρὴν

φιλιῶν εὐλικρινεστάτων — καὶ ὥς διὰ τὰ πράγ-
ματοποίησι τὸ «Παραπολὺ ἀργὰ» τοῦ ἐμβλή-
ματός του, ἀπήλαυσε περὶ τὴν δύσιν αὐτὴν τοῦ
βίου του καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν κοσμικὴν εὐδο-
κίμῃσιν καὶ ἐπιτυχίαν τὴν ὁποίαν τόσον πολὺ
ἐπεθύμει εἰς τὴν νεότητά του. Γυνὴ μὲ πολὺ
μεγάλην εὐφυΐαν, ἡ ὁποία εἶχε κατορθώσῃ νὰ
καταστήσῃ τὴν αἰθουσίαν τῆς ὁσιν συνομιλίας
καὶ οἰκειότητος, συνέτεινεν ὑπὲρ πάσας εἰς τὴν
ἀνάδειξιν τοῦ ὁμιλητοῦ αὐτοῦ τοῦ τόσον πρω-
τοτύπου καὶ νοστιμωτάτου. Ὅσάκις ἐπρόκειτο
νὰ γευματίσῃ εἰς τὸ θελκτικὸν ἐκεῖνο μέγαρον
μιάς ὁδοῦ ἡ ὁποία καταλήγει εἰς τὰ Ἡλύσια
Πεδία, ἦτο δι' αὐτὸν ἀληθὴς ἐορτή. Τὸν παρε-
λάμβανον κάπως ἐνωρίς, διότι διετῆρει ἀπὸ τὴν
ἐπαρχίαν του ἀφελῇ φόβον μήπως βραδύνη, ὃ
ὁποῖος ἐξεδηλοῦτο δι' ἀφίξεων εἰς τοὺς σταθ-
μοὺς μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν
ἀμαξοστοιχιῶν. Τὸν εὗρισκα φέροντα ἤδη τὸ
φράκον του μὲ τὰ βελούδινα ῥεβέρ, τὸν ἀπὸ
τρίχαπτα λαίμοδέτην — καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ τῶν
καλλιτέρων ἡμερῶν. Ἐμεγάλυνε, κατὰ τὰς στιγ-
μὰς ἐκεῖνας, κάθε τι ποὺ ἔθιγε καθὼς ὁ βασι-
λεὺς τοῦ μύθου. Μίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐσπέρας
δὲν εὗρομεν διὰ νὰ μᾶς μεταφέρῃ, ἡ σαθρὸν

καὶ ἐτοιμόρροπον ὄχημα. Ὁ ἡνίοχος ἦτο ῥακέν-
δυτος νᾶνος μαστίζων δι' ἀναπήρου βραχίονος
ἵππον ἀντάξιον τοῦ ἱππαρίου τοῦ δ' Ἀρταγιά.
— Φερόμεθα ἐπὶ τοῦ ὄρματος τῆς Τιτάνιας,
μοῦ εἶπεν ὁ δ' Ὁρεβιλλύ, ἡνιοχεὶ δὲ χθονο-
δαίμων.

Αὐταὶ ὑπῆρξαν αἱ τελευταῖαι του εὐχάριστοι
ἐξοδοί. Ἡ νόσος ἐπῆλθε, καὶ ἐκεῖνη ἀκριβῶς τὴν
ὁποίαν ἡ ὑψηλόφρων αὐτὴ ψυχὴ θ' ἀπετροπι-
ζετο περισσότερο. Διότι ἀντὶ νὰ φύγῃ ἀμέσως,
ἠναγκάσθη νὰ ὑποστῇ τὴν βραδείαν μείωσιν
τοῦ σιθόνους του καὶ νὰ ὁμολογήσῃ ἑαυτὸν ἦττον
ἰσχυρὸν τῆς ζωῆς. Γυνὴ ὑπερόχου ἀφοσιώσεως
περιέβαλε τὴν ὑστάτην αὐτὴν περίοδον διὰ τῶν
εὐγενεστέρων περιποιήσεων, μηχανευομένη τὰ
πάντα διὰ νὰ τοῦ διατηρήσῃ τὴν ἐλπίδα τῆς
προσεχοῦς ἀνακτήσεως τῶν ἀπολεσθεισῶν δυνά-
μεων. Ἀλλ' αὐτὸς ἤξευρεν ὅτι ἦτο μελλοθάνατος.
Καὶ τί μελαγχολικὸς ποὺ ἦτο ἔτσι, ἀκίνητος εἰς
τὸ ἀνάκλιτρόν του, μὲ τὴν ὑπερήφανον ὄψιν
του φέρουσαν τὰ σημεῖα τῆς ὀδύνης, καὶ μὲ
βλέμμα λέντος πνέοντος τὰ λοίσθια, — ὑπέρο-
χος ἀκόμη μὲ δόλοικον πλέον τὴν κόμην, καὶ
μὴ γογγύζων!...

[Μετάφρ. Χ. Θ. Δ.]

ΠΑΥΛΟΣ ΜΠΟΥΡΖΕ
Ἀκαδημαϊκός

ΤΟ ΜΥΡΟ ΨΩΜΙ *

Οἱ γνωρίζομεν ὅτι τὸ γάλα, ἡ μόνη τροφή
μὲ τὴν ὁποίαν τρέφεται ἀποκλειστικῶς τὸ
βρέφος, περιέχει ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τὴν
θρέψιν αὐτοῦ στοιχεῖα. Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα
δὲν ἔχει οὕτως. Αἱ ἐρευνᾶι τῆς χημείας ἀπέδει-
ξαν, ὅτι τὸ γάλα στερεῖται καθ' ὁλοκληρίαν ἓνα
τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ ἀνθρωπίνου ὁρ-
γανισμοῦ, τὸν σίδηρον.

Καὶ εἶνε πολὺ περιεργον τοῦτο, διότι ἐνῶ
ὅλαι αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι εὐρίσκονται εἰς τὸ
γάλα, ἀκριβῶς μὲ τὴν ἀναλογίαν ποὺ χρειάζε-
ται τὸ βρέφος διὰ νὰ μεγαλώσῃ, λείπει μόνον
ὁ σίδηρος, τὸ σπουδαιότατον αὐτὸ συστατικὸν
διὰ τὴν διάπλασιν τοῦ αἵματος καὶ τῶν ἰσθμῶν
τοῦ ὁργανισμοῦ μας.

Τί συμβαίνει λοιπόν; Πόθεν τὸ βρέφος παρα-
λαμβάνει τὸ σημαντικὸν αὐτὸ συστατικὸν ἀφ' οὗ
δὲν τρώγει παρὰ μόνον τὸ γάλα τῆς μητέρας του;

* Ἀπὸ τὸ «Ἐμπορικὸν καὶ Φιλολογικὸν Ἡμερολό-
γιον» τοῦ κ. Κ. Κατράλου, Ἀλεξάνδρεια.

Τὴν ἀπορίαν αὐτὴν μᾶς λύει καὶ πάλιν ἡ χη-
μεία ἐκ τῶν ἐρευνῶν τῆς ὁποίας μανθάνομεν
πράγματι ποὺ ἀληθῶς μᾶς κάμνουν νὰ θαν-
μάζωμεν τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐξοικονομεῖ
τὰ πάντα ἡ μεγάλη μας μητέρα ἡ Φύσις. Εὐ-
ρέθη ὅτι τὸ ἥπαρ ἐνὸς βρέφους ἔχει ἐν ἀναλο-
γίᾳ, πέντε φορές περισσότερον σίδηρον, ἀπὸ τὸ
ἥπαρ ἐνὸς ἡλικιωμένου ἀνθρώπου. Ἄρα τὸ
βρέφος ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον μὲ ἐναπόθεμα
σιδήρου εἰς τὸ ἥπαρ, ἀπαράλλακτα ὅπως ἓνας
ὁδοιπόρος ποὺ πηγαίνει κρατώντας τὸ σακοῦλι
του μὲ τροφήν, ὅση τοῦ χρειάζεται διὰ νὰ φθάσῃ
ς τὸ χωριὸν του.

Ἡ περιέργεια ὅμως τοῦ φιλοσόφου ἐπιστή-
μονος δὲν ἦτο ἀκόμη ἐπαρκῶς ικανοποιημένη.
Καὶ ἐρωτᾷ καὶ θέλει νὰ μάθῃ διατὶ τάχα ἡ
Φύσις νὰ μὴ βάλῃ τὸν σίδηρον ποὺ χρειάζεται
τὸ βρέφος διὰ τὴν ἀνάπτυξίν του εἰς τὸ μητρι-
κὸν γάλα καὶ νὰ τοῦ τὸ παρέχῃ κάθε ἡμέραν
διὰ τῆς θηλάσεως, ἀλλὰ τὸ ἐναποθήκευσεν εἰς

τὸ ἥπαρ, πρὶν νὰ γεννηθῇ, διὰ τοῦ μητρικοῦ
αἵματος, διὰ μέσου τοῦ πλακούντος. Διὰ τί ἡ
Φύσις ἐξέλεξεν αὐτὸν τὸν δρόμον καὶ ὄχι τὸν
πρῶτον, τὸν ἀπλούστερον; Ἡ λύσις τοῦ ζητή-
ματος τούτου μέχρι τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν
ἡ Ἐπιστήμη ἠγνόει ἀκόμη τὰ μικρόβια, θὰ ἦτο
ἀδύνατος. Ἀφ' οὗτου ὅμως ἐγνώρισε τὴν μικρο-
σκοπικὴν αὐτῶν ὑπαρξιν καὶ ἀνεκάλυψε καὶ
καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀνακαλύπτει τὰς μικροχη-
μικὰς αὐτῶν λειτουργίας, ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι
διόλου δύσκολος. Ἐὰν ὁ σίδηρος ἐλαμβάνετο
διὰ τοῦ μητρικοῦ γάλακτος, θὰ ἐκινδύνευεν ἐντὸς
τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων τοῦ βρέφους νὰ
γίνῃ βορὰ τῶν ἀπειραγίδων μικροβίων τοῦ
γαστροεντερικοῦ σωλήνος, καὶ τὸ βρέφος θὰ ἦτο
ἐκτεθειμένον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν ἀναιμίαν
καὶ τὰς συνεπείας τῆς. Πῶς νὰ μὴ θαυμάσῃ
κανεὶς τὴν μεγάλην στοργὴν καὶ τὴν πρόνοιαν
ποὺ λαμβάνει ἡ Φύσις νὰ στέλλῃ εἰς τὸ βρέφος
στοιχεῖον τόσο πολὺτιμον ἀπὸ δρόμον ὅπου δὲν
ἐνεδρεῦνουν λησταί;

Τώρα ὅμως γεννᾶται ἄλλο ζήτημα τὸ ὁποῖον
τελευταίως ἀπασχολεῖ τοὺς μεγάλους παιδιάρχους
τῆς Εὐρώπης ὡς ἐκ τῆς μεγάλης πρακτικῆς ση-
μασίας του.

Μέχρι τίνος μηνὸς τῆς ἡλικίας τοῦ βρέφους
ἐξακολουθεῖ νὰ εὐρίσκεται ἡ παρακαταθήκη τοῦ
σιδήρου εἰς τὸ ἥπαρ του; Ζήτημα πρᾶγματι
ὑψίστου πρακτικοῦ ενδιαφέροντος, διότι ἀπὸ τὸν
μῆνα ἐκεῖνον πρέπει ν' ἀρχίσωμεν νὰ δίδωμεν
εἰς τὸ παιδί ὄχι μόνον γάλα ἀλλὰ καὶ ἄλλας
τροφὰς σιδηρούχους. Τὸ ζήτημα μένει ἀκόμη
ἄλυτον. Καὶ δὲν εἶναι τόσον εὐκόλον νὰ λυθῇ,
διότι πρέπει νὰ ἐρευνηθῇ τὸ ἥπαρ παιδίων
ἀποθανόντων αἰφνιδίως ἐκ τυχαίας αἰτίας καὶ
ὄχι ἀπὸ ἀσθένειας, ἥτις βλάπτει τὰ διάφορα
ὄργανα καὶ ἡδύνατο νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐσφαλμέ-
νους ὑπολογισμούς. Ἐὰν λάβωμεν ὅμως ὑπ' ὄψιν
μας ὅτι τὰ παιδιά μετὰ τὸν ὄγδοον μῆνα καὶ
ἰδίως μετὰ τὸν δέκατον ἀρχίζουν ν' ἀπλώνουν
τὸ χεράκι τους καὶ εἰς ἄλλας τροφὰς, πρέπει νὰ
συμπεράνωμεν ὅτι κατὰ τοὺς μῆνας τούτους πε-
ρίπου ἐξαντλεῖται καὶ τὸ ἐναπόθεμα τοῦ σιδή-
ρου εἰς τὸ ἥπαρ των.

Ἡ κυριωτέρα τροφή πρὸς τὴν ὁποίαν μετὰ
τὸν μητρικὸν μαστὸν ἀπλώνει τὸ παιδί, ἐκ φύ-
σεως εἶνε, καθὼς ὅλοι τὸ γνωρίζομεν, τὸ ψωμί.
Τὸ παιδί σας ὅταν ἔρχεται τὸ βράδυ ἀπὸ τὸ

σχολεῖό του, δὲν σᾶς ζητεῖ, νομίζω, οὔτε κρέας,
οὔτε αὐγά, ἀλλὰ μόνον ψωμί. Σκοπὸς τῆς μικρᾶς
αὐτῆς πραγματείας μας εἶνε νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ
πόσον τὸ ψωμί, ὅπως μᾶς τὸ ἐτοιμάζει σήμερον
ἡ βιομηχανία, εἶνε κατάλληλον νὰ ἐκπληροῖ ἐπὶ
τῶν παιδιῶν τὸν ὁριστικὸν αὐτοῦ προορισμόν.

Ἡ φυσιολογικὴ Χημεία προέβη τελευταίως
εἰς μεγάλου ενδιαφέροντος ἐρεῦνας ἐπὶ τοῦ ἀλεύ-
ρου. Ἐκ τῶν ἐρευνῶν λοιπὸν αὐτῶν πληροφορο-
ούμεθα ὅτι εἰς ἑκατὸ γραμμάρια ἀλεύρου κα-
θαροῦ ἐμπεριέχεται ἓνα χιλιόγραμμα σιδήρου.
Ἐξετάζει ὅμως καὶ τὸ πίτυρον καὶ εὐρίσκει ὅτι
ἑκατὸν γραμμάρια πίτυρου περιέχουν ἐπτάμισον
χιλιόγραμμα σιδήρου.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου περιέχουν καὶ ἄσβεστον.
Σίδηρος δὲ καὶ ἄσβεστιον εἶνε τὰ μόνα συστα-
τικά, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τοῦ ἀνθρω-
πίνου σκελετοῦ. Περιέχουν κυτταρίνην, στοιχεῖον
ὠφελιμώτατον, διότι μὴ πεπτόμενον χρησιμεύει
ὡς ξένον σῶμα εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν
τῶν ἐντέρων. Ἐπὶ πλέον τὰ πίτυρα καθαρίζουν
καὶ τοὺς ὀδόντας.

Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων λοιπὸν αὐτῶν τῶν
ἐρευνῶν τῆς χημείας ἕκαστος παρατηρεῖ πόσον
ὁ ἀνθρώπος ἐν τῷ ζήλῳ του πρὸς ἐξευγένισιν
ὅλων τῶν πραγμάτων δὲν κάμνει τίποτε ἄλλο
παρὰ ν' ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν φύσιν, ἀπὸ τὴν
ὑγιάν καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπὸ τὴν πραγματι-
κὴν εὐγένειαν. Εἰς μερικὰ μάλιστα μέρη καθὼς
εἰς τὴν Κρήτην, τὸ ἀκοσκίνιστο ψωμί θεωρεῖται
ὡς σημεῖον ἐσχάτης πενίας καὶ ταπεινότητος.
Περὶ τούτου μαρτυρεῖ δημοτικὸν ἀνέκδοτον.
ἄσμα, τοῦ ὁποίου δυστυχῶς μόνον τοὺς πρώτους
στίχους μοῦ ἔκαμε γνωστοὺς ὁ ἐκ Λάκκων τῆς
Κρήτης ἀγαπητὸς συνάδελφος κ. Κανελλῆς. Ἡ
μᾶνα παρακινεῖ τὸ παιδί τῆς νὰ μένῃ ἔς τὴν
πατρίδα του καὶ νὰ μὴν βγῇ καὶ πάλιν ἔς τὰ
ξένα. Καὶ τοῦ ὑπενθυμίζει ὅλα τὰ κακὰ τῆς ξε-
νητιάς μὲ τοὺς ὠραίους τούτους στίχους.

Ἔνε δὲν ἐβαρέθηκες στὰ ξένα νὰ γυρίζεις
Τὰ χαμηλὰ προσκέφαλα καὶ τ' ἀπλута σετόνια
Καὶ τ' ἀκοσκίνιστο ψωμί.

Ἡθέλησε λοιπὸν ὁ ἀνθρώπος νὰ ἐξευγενίσῃ
καὶ τὸ ψωμί καὶ νὰ μὴ τὸ τρώγῃ ὅπως τὸ
ἐτρώγον οἱ ἀρχέγονοι καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ
πτωχὸς καὶ ταπεινὸς χωρικός. Καὶ ἐπενόησε τὰ
τελειότερα κόσμικα διὰ ν' ἀπαλλάξῃ ἐντελῶς τὸ
ἄλευρον ἀπὸ τὸν αἷτιον τῆς μαυρίλας του, τὸ

φλούδι τοῦ σιταριοῦ, τὸ πίτυρο. Καὶ μᾶς κατασκευάζει σήμερον ἓνα ψωμί ἀπὸ ἄψογον ἄλευρον λευκότατον μὲν καὶ ἐξευγενισμένον, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον ὅταν τρώγῃ κανεὶς ἀμφιβάλλει ἂν καταλαμβάνῃ τί τρώγῃ, ψωμί ἢ καουτσούκ. Ἄν θελήσετε δὲ νὰ τὸ δοκιμάσετε τὴν ἐπαύριον, εἶνε ξυνὸ καὶ ἀνούσιο καὶ σχεδὸν δὲν τρώγεται. Ἐνῶ τοῦναντίον τὸ ψωμί τὸ καμωμένο ἀπὸ ἁλεῦρι ἀκοσκίνιστο εἶνε, καθὼς ὅλοι μας γνωρίζομεν, γευστικώτατο καὶ νοστιμώτατο, καὶ ἔχει ἀκόμα καὶ τὸ πλεονέκτημα ὅσον περισσότερον παληώνει, νὰ γίνεται νοστιμώτερο καὶ νὰ τρώγεται μὲ περισσοτέραν ὀρεξίν.

Μεγάλῃ ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμε μίαν ἡμέραν ὅταν ἦλθε μία κυρία στὴν κλινικὴν μου μὲ τὸ παιδάκι τῆς ἡλικίας δεκαπέντε μηνῶν, πάσχον ἐκ μικρᾶς ἀδιαθεσίας, καὶ μὲ συνεβουλευθῇ ταυτοχρόνως ἂν πρέπη ν' ἀρχίσῃ νὰ τοῦ δίδῃ ψωμί. Ὅταν τῆς εἶπα ναί, καὶ τῆς ἐσύστησα μάλιστα τὸ μαῦρο ψωμί, μοῦ διηγήθη μὲ ἐκπληξίν τῆς τὸ ἔξης:

Ἦτο, λέγει, εἰς τὸ Λουτράκι. Τὸ παιδί τῆς τότε ἦτο δεκατριῶν μηνῶν. Ψωμί ἀκόμα δὲν εἶχε δοκιμάσει. Ἐβλεπε στὸ σπίτι τὸ ἄσπρο ψωμί ἀλλ' ἔμενεν ἀδιάφορον, ὅταν μία ἡμέρα τοὺς ἐπλησίασε μία χωριατοπούλα κρατῶντας στὰ χέρια τῆς τὸ μαῦρο ψωμί τῶν χωρικῶν. Τὸ παιδί τῆς μόλις τὸ εἶδε τὸ ψωμί στὸ χέρι τῆς χωριατοπούλας, ἔκαμνε σὰν τρελλό.

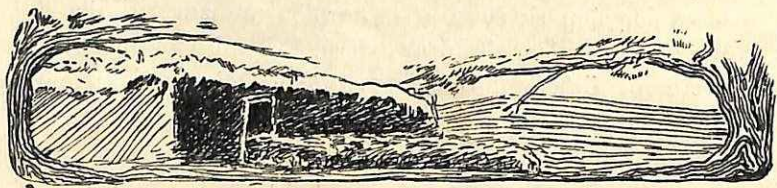
Διατί τὸ παιδί ἐφόσον ἔβλεπε τὸ ψωμί τοῦ σπιτιοῦ του, τὸ ἄσπρο καὶ ἐξευγενισμένο, ἔμενεν ἀπαθές, καὶ ὅταν εἶδε τὸ μαῦρο ψωμί, ἐξεδήλωσε τὴν τρελλή του λαχτάρα; Τί ἄλλο ση-

μαίνει αὐτὸ παρὰ ὅτι τὸ ἐνστικτον τοῦ παιδιοῦ τὸ ὠθοῦσε πρὸς τὴν φυσικὴν του τροφήν; Καὶ τί ἄλλο εἶνε αὐτὸ τὸ ἐνστικτον παρὰ ἡ δίψα τοῦ αἵματος τοῦ παιδιοῦ πρὸς τὰ δύο ὠφελιμώτατα καὶ ἀπαραίτητα στοιχεῖα, τὸν σίδηρον καὶ τὸ ἀσβέστιον, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ διαπλάσῃ τοὺς ἱστούς καὶ τὸν σκελετόν του καὶ τὰ ὁποῖα περιέχονται δαψιλῶς εἰς τὰ πίτυρα;

Ἄξιον περιεργείας εἶνε αὐτὸ πού βλέπομεν ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς. Κατασκευάζουν τῆς πῆτες των μὲ κοσκινισμένο ἁλεῦρι, ἀλλ' ὅταν τῆς πλάσουν, τῆς ῥαντίζουν ἀπὸ πάνω μὲ ἀρκετὴν ποσότητα πίτυρων. Καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι τὸν ἰσχυρὸν ὀργανισμόν καὶ τὸν γερόν καὶ ἀθλητικὸν σκελετόν του ὁ Φελλάχος, ὀφείλει κατὰ μέγα μέρος ἐκτὸς τῆς σκληραγωγίας του καὶ εἰς τὴν ἐθνικὴν του «γκιράγιαν» μὲ τὴν ὁποίαν σχεδὸν ἀποκλειστικῶς τρέφεται καὶ μεγαλώνει τὸ φτωχὸ του φελλαχόπουλο.

Ἐξ ὧν λοιπὸν αὐτῶν βλέπομεν ὅτι τὸ μαῦρο ψωμί πρέπει νὰ εἶνε ἡ βάσις τῆς τροφῆς τῶν παιδιῶν μας. Μάλιστα ὁ πολὺς φυσιολόγος Bunge προχωρεῖ ἔτι περαιτέρω καὶ συμβουλεύει ὅπως τὰ παιδιὰ τρέφονται μὲ τὸ πιτυρένιο ψωμί, αὐτὸ πού δίδομεν εἰς τοὺς διαβητικούς καὶ γνωστὸν εἰς τὴν ἀγορὰν μὲ τὸ κοινὸν ὄνομα «ψωμί τοῦ Graham». Διότι, ἐπαλαμιβάνομεν περιέχει, σίδηρον καὶ ἀσβέστιον, στοιχεῖα ἀπαραίτητα διὰ τὴν διάπλασιν τοῦ αἵματος καὶ τοῦ σκελετοῦ, καὶ κυτταρίνην διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν ἐντέρων. Ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ καθαρίζει καὶ τὰ δόντια.

ΠΑΥΛΟΣ ΓΝΕΥΤΟΣ

ΤΟ ΔΕΚΔΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Τὸ Κρᾶσι

ΣΗΚΩΝΩ μὲ κάποιαν ἀδιακρίσιαν ἓνα μερνετάκι καὶ προσκαλῶ τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων» νὰ ῥίξουν μαζί μου μιὰ ματιὰ εἰς τὴν ταβέρνα τῶν καλλιτεχνῶν. Φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «Οἶνοι Ἀχαΐας» καὶ συνήθως ὀνομάζεται τὸ «Κρᾶσι». Διευθύνεται ἀπὸ τὸν κ. Χρήστον Σακελλαρόπουλον, παχὺν Ἑλληνα Γαμβρῖνον, θεὸν τοῦ κρασιοῦ, ὅσον ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ γείῃ θεός. Ἐκεῖ λοιπὸν ἀπὸ τὰς 6 1/2—8 1/2, κάθε βράδυ σχεδόν, γίνεται συνάθροισις γενική εἰς μιὰ γωνίαν τῆς κομψοτάτης ἐπιπλωμένης ταβέρνας, διαβάσσονται χειρόγραφα, διεξάγονται συζητήσεις μὲ πολλὰς διαφωνίας καὶ ὀλίγας ὁμοφωνίας. Ἐκεῖ ἔρχεται καθένας μὲ τὴν αἰσθητικὴν του ἐτοιμὴ νὰ πολεμήσῃ δι' αὐτὴν, καθὼς ἱππότης διὰ τὴν ἐκλεκτὴν του. Συμβαίνει ὅμως μὲ τὰς αἰσθητικὰς, ὅτι καὶ μὲ τὰς γυναικάς. Ἡ μία σπανίως χωνεύει τὴν ἄλλην, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι αἱ αἰσθητικαὶ δὲν μάχονται παρὰ μόνον μὲ λόγια.

Καὶ διαφιζόνται εἰρωνεῖται ἀμυλλόμεναι εἰς λεπτότητα καὶ νοστιμάδα μὲ τὸ κρᾶσι τοῦ Μορέα, ἐπιχειρήματα πετοῦν καὶ συγγραφεῖς καταδικάζονται ἢ ἀθροῦνται ἀπὸ τὸ αὐτοσχέδιον δικαστήριον. Κάποτε πάλιν ἐνώνονται ὅλοι εἰς κοινὴν λατρείαν καὶ διατηρῶ ἐκλεκτὴν ἀνάμνησιν μιᾶς βραδυᾶς πού ἐπεράσαμε μὲ στίχους τοῦ Σολωμοῦ.

Διὰ μίαν στιγμὴν ἐπεκράτησεν ἡ ἰδέα νὰ ἰδρυθῇ ἐκ θεμελίων ἰδιαιτέρα ταβέρνα τῶν καλλιτεχνῶν, μὲ ὠραία σκίτσα εἰς τοὺς τοίχους καὶ ἐν γένει διακοσμουμένη μὲ ἰδιόρρυθμον καλαισθησίαν, κατὰ ἀνάλογον μὲ τὸ περίφημον «Simplicissimus» τοῦ Μονάχου. Δυστυχῶς αἱ καλὰ ἰδέαι μένουν συχνὰ ἀνεκτέλεστοι, ὅχι μόνον ἀπὸ ὑποκειμενικὴν ἀδράνειαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀντικειμενικὴν ἀδυναμίαν.

Διὰ τὸν φόβον ὁμολογίας γηρατειῶν δὲν ἐδέχθη κανεὶς τὴν προεδρείαν. Συνεδριάζουν ὅλοι ὡς ἅπλᾳ μέλη, ποιηταὶ καὶ διηγηματογράφοι, δραματικοὶ συγγραφεῖς καὶ μύσται τοῦ θεάτρου, γλύπται καὶ ζωγράφοι, ἱστοριοδίφαι, ἀρχαιολόγοι, δημοσιογράφοι, κριτικοὶ καὶ μία κυρία χρησιμεύουσα trait d'union μεταξύ λογίων καὶ μουσικῶν. Διότι καὶ μουσικοὶ, καθηγηταὶ τοῦ Ὁδείου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μαζεύονται μοιραίως καὶ ὅχι τυχαίως κοντὰ εἰς τὴν λαντέρνα τοῦ «Κρᾶσι», ὁμιλοῦντες εἰς ὅλας τὰς γλώσσας καὶ εἰς ὅλας τὰς κλίμακας, εἰς majore καὶ εἰς minore, εἰς allegro, scherzo, maestoso, appassionato καὶ σπανίως εἰς moderato.

Αὐτὸ εἶνε τὸ «Κρᾶσι» μὲ δυὸ λόγια. Ἐλθισμένη νὰ γράψω ὅτι ἐκεῖ ποτὲ ὁ κ. Θωμόπουλος ἀντιμετώπισε τὸν κ. Νιρβάνα καὶ τοῦ ἐπῆρε τὸ σκίτσο, διὰ τὴν ἀσπλαχνίαν τοῦ ὁποίου ὁ τελευταῖος διεμαρτυρήθη καὶ ὑπέβαλε δεόντως μήνυσιν εἰς τὴν «Ἐστίαν».

ΣΑΝΤΣΟΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ὁδεῖον Ἀθηνῶν

Τὸ Ὁδεῖον μᾶς ἐπαρουσίασε τὸν νέον μαέστρον του κ. Armand Marsick διὰ μιᾶς ἐπιτυχεστάτης συναυλίας δοθείσης τὴν 21 παρελθόντος μηνὸς εἰς τὸ Βασι-

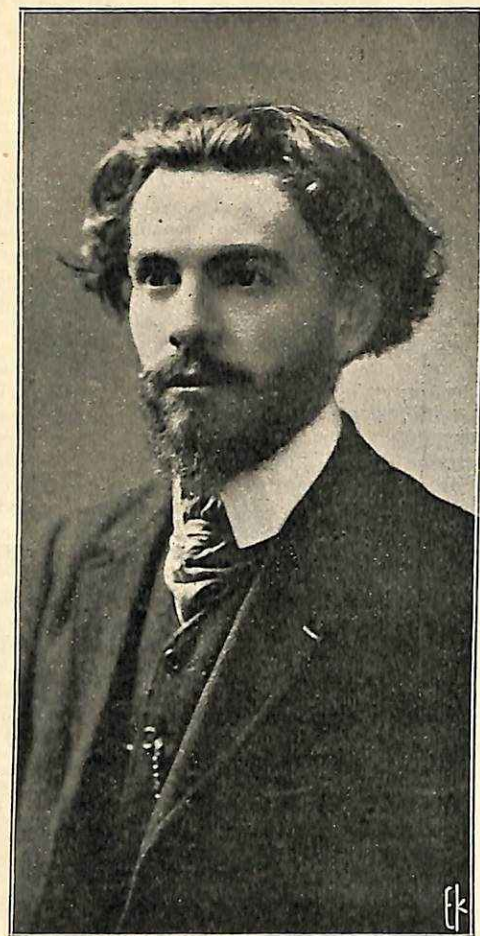
λικὸν Θέατρον. Ὁ κ. Μαρσίκ, Γάλλος τὴν καταγωγὴν, ἐσπούδασεν ἐν Παρισίοις καὶ εἶναι γέννημα καὶ θρέμμα τῶν κονσέρτων Λαμουρὲ καὶ Κολόν, ἀναλαβὼν δὲ τὴν διεύθυνσιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ὁδείου σχηματιζομένης ἐκάστοτε ὀρχήστρας, εἰς ἣν ὡς γνωστὸν μετέχουσι καὶ τινες τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἐτι δὲ καὶ καθηγητῶν, ἔδειξε ἀρκετὰ ἐμφανῶς ὅτι καίτοι ἀρχάριος εἰς τὸν χειρισμὸν τῆς μπαγκέττας, γνωρίζει ἐν τούτοις νὰ τὴν κρατῇ καλὰ καὶ νὰ παρουσιάζεται διὰ πρώτην φορὰν πρὸ κοινοῦ ἀγνώστου εἰς αὐτὸν μετὰ σθένους καὶ πεποιθήσεως ἀλλὰ καὶ μετὰ τινῶν κινήσεων συγχρόνως διαμφισβητουμένης φιλοκαλίας καὶ ἀρκετὰ θεαματικῶν, ἐντελῶς δὲ περιττῶν καθόσον καὶ ἄλλοι μεγάλοι μαέστροι ἀποφεύγοντες αὐτάς, εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα καταλήγουσιν. Ὁ κ. Μαρσίκ ἔχει πρὸς τοὺς καὶ πολὺ καλὸ «αὐτί» ἀπὸ τὸ ὁποῖον πολὺ δύσκολα ξεφεύγει καὶ ἡ ἐλαχίστη παρατονία. Ἡ ὑπ' αὐτὸν 5 συμφωνία τοῦ Μπετόβεν εἰς ντὸ μινόρε μᾶς ἐπαρουσίασε τὸν κ. Μαρσίκ διεσπινόμενον τοῦ μεγάλου τούτου μουσικοῦ πολὺ τυπικὸν ἀλλὰ καὶ πολὺ θαρραλέον. Ἐκεῖ ὅμως ὅπου ὁ κ. Μαρσίκ φαίνεται κάπως ὑστερῶν ὡς ἐκ τῆς ὀλιγοχρονίου ἐτι πείρας του, εἶναι ὁ χρωματισμός.

Καὶ διὰ νὰ ἐξηγουμαι, ὅταν λέγω χρωματισμὸν δὲν ἐννοῶ τὸ piano καὶ τὸ forte ἀλλὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ὠραίων σημείων ἐνὸς ἔργου καὶ τὸν ἀκριβῆ τονισμόν των. Βεβαίως τὰ διάφορα piano, forte, crescendo κτλ. εἶναι ἀπαραίτητα στοιχεῖα διὰ τὸν χρωματισμὸν ἀλλὰ καὶ πλέον πρόχειρα, τοσοῦτον μᾶλλον καθόσον σημειώνονται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συνθέτου μιᾶς οἰασθῆποτε συνθέσεως, ἀλλὰ ἓνας συνθέτης ὅταν γράφῃ μίαν ὠραίαν φράσιν δὲν ἡμπορεῖ νὰ γράφῃ ὑπ' αὐτὴν τὴν σημείωσιν: «πρόσεχε, κύριε μαέστρε, νὰ τονίσῃς αὐτὴν τὴν φράσιν καὶ νὰ τὴν ἐξάρῃς», διότι τότε θὰ κατήρτιζε τόμους παραπομπῶν καὶ σχολίων, ἀλλ' ἐπαφίεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ μαέστρου ὁ ὁποῖος ὀρμώμενος ἀπὸ ἀκριβεστάτων γνώσεων περὶ καλοῦ καὶ ὠραίου θὰ καταλάβῃ τὴν ἀξίαν ἐκάστου τοιοῦτου σημείου καὶ θὰ τὸ ἐπεξεργασθῇ.

Αὐτὸ θὰ πῇ χρωματισμός. Χρῶμα δὲν ἔχει μόνον μία φράσις μουσική, χρῶμα εἰμφορεῖ νὰ ἔχῃ καὶ μία cadenza καὶ ἓνα accordo, καὶ ἀκόμη καὶ μία καὶ μόνῃ νότα.

Καὶ σαφέστερον. Τὸ αἰθέριον ἐκεῖνο Adagietto τῆς «Arlesienne» τοῦ Μπιζὲ ἦτο χρωματισμένον πολὺ ξηρὰ, ἔλειπε δὲ τὸ καθαντὸ χρῶμα τῆς ἐννοίας, τοῦ πνεύματος, τῆς μελωδίας. Ἐτηρήθησαν ἀπαρεγκλίτως τὰ forte, τὰ crescendo τὰ diminuendo, μετρομένα μὲ τὸν διαβήτην μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ ἓνα ἢ δύο p ἢ ἓνα ἢ δύο f τὰ ὑπεγόρευαν. Ὁμοίᾳζε πρὸς ἓνα ἀπαγγελέα ἀπαγγέλλοντα ἓνα ποίημα καὶ χρωματίζοντα αὐτὸ κατόπιν διδασκαλίας ἄλλου παρὰ κατόπιν ἰδίας ἀντιλήψεως.

Βεβαίως αὕτη ἡ θεωρία διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ εἶνε ὁμολογουμένως πολὺ δύσκολον, διότι ἀπαιτεῖται μακρὰ θεωρητικὴ μᾶλλον διδασκαλία ἐνὸς μαέστρου, διδασκαλία εἰς τὴν ὁποίαν ἡ μπαγκέττα δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν ἀπαιτοῦνται γνώσεις αἰσθητικῆς ἀπὸ τοὺς ἐκτελεστάς, μεγάλη δόσις φιλοκαλίας καὶ κάποια ὠραιοπάθεια, ἀλλὰ καὶ μόνον ἐτσι ξεχωρίζεται τὸ χρῶμα ἀπὸ τὸ φασκίδι. Ὁ κ. Μαρσίκ ὅμως εἶναι καθαντὸ μουσικὴ φύσις καὶ ἔδειξε τρανῶτα ὅτι γνωρίζει καλὰ νὰ ἐργάζεται συνδυάζων δὲ τὰς πολυτίμους γνώσεις του μὲ

Α. ΜΑΡΣΙΣ

τὸ καλλιτεχνικὸν περιβάλλον τῆς ἑλληνικῆς φύσεως καὶ ἐμπνεόμενος καὶ ἀπὸ κάποιαν ἀπαραίτητον ἰδεολογίαν, θὰ ἐπιτελέσῃ ὥρατα πράγματα εἰς τὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τῶν κλασικωτέρων ἐν Ἑλλάδι ἐκτελέσεων, εἰς τὴν ὁποίαν λίαν ἐπαξίως ἐτάχθη.

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

Αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς.—*Ἡ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τὸ ἔργον της. — Πολιτικὴ γαλήνη. — Προσδοκίαι περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος. — Αἱ δηλώσεις τοῦ Κιαμήλ. — Τὸ ἄρθρον τοῦ «Χρόνου». — Ἡ λύσις.*

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Συνόδου μέχρι τῆς χάριν τῶν ἑορτῶν διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς κοινοβουλευτικὴ ἐργασία ὑπὸ ἔποψιν καθαρῶς νομοθετικὴν οὐδὲν σχεδὸν ἄξιον λόγου ἔχει νὰ παρουσιάσῃ. Ἡ σύστασις τῆς Ναυτικῆς Ἐπιτροπῆς ἦτο τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον ἔργον διὰ τοῦ ὁποῖου ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπεσοβήθη μακρὰ ματαία καὶ ἀποκαρδιωτικὴ συζήτησις εἰς τὴν Βουλὴν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔφερεν ἐπὶ τάπητος πρὸς ἐκκαθάρισιν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ὑπὲρ τὸ δέον ἔμεινεν ἐκποτισμένον εἰς τὰς στήλας ἐφημερίδων καὶ εἰς τὰς παραφορὰς ὑπαυθρίων ἀγορητῶν. Δὲν αἰσιοδοξοῦμεν

διὰ τοῦτο περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τὸ ὁποῖον θὰ ἔχῃ ἡ ἐργασία τῆς συστάσεως κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ θεωροῦμεν ὅτι καταρτισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν κοιμάτων καὶ ὑπὸ ἄλλων ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους ἀσχοληθέντων εἰς τὰ ναυτικὰ πράγματα, δύναται νὰ ἀντιληφθῇ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ Ναυτικοῦ τῆς χώρας καὶ νὰ σχηματίσῃ γνώμην περὶ τοῦ καταλληλοτέρου πρὸς τὰς καθόλου περιστάσεις ναυτικοῦ προγράμματος τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐπιτοπία ἐρευνα καὶ συνεργασία ἐν εὐρείᾳ κλίμακι μετὰ τῶν ειδικωτέρων. Ἀς ἀκουσθοῦν πάντες οἱ δυνάμενοι ἐγκύριως νὰ ἔχωσι γνώμην. Ἀς ἀνακριθῶσιν οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ γνωρίζοντες τὰ ἐλαττωματικά. Ἀς κληθῇ κατόπιν τῆς ἐρεύνης ταύτης ἐπιφανὲς ναυτικὸς εὐρωπαῖος ὅστις νὰ γνωματεύσῃ ἰδίως εἰς τὰ ζητήματα τῆς τακτικῆς τῆς ναυμαχίας καὶ τὰ τεχνικά τῆς κατασκευῆς τῶν πλοίων ἵνα ὑπὸ τὸ φῶς τοῦτο, τὸ ἐκ πάσης πηγῆς, δυνήθῃ νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Ἐπιτροπὴ, ἀναλόγως τῆς σοβαρότητος τοῦ ζητήματος καὶ τῶν περιστάσεων. Προκαταλήψεις, ἐπηρεασμοί, ἐσηματισμένοι γνῶμαι δὲν ἐπιτρέπονται εἰς τὰ μέλη τῆς κοινοβουλευτικῆς ταύτης Ἐπιτροπῆς.

Ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε πορείας τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς συνάγεται μὲν ζήλος καὶ συναίσθησις ἀλλ' ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ἀνευρίσκομεν ἀκόμη εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ γενικώτερον πνεῦμα καὶ τὸ σύστημα τῆς ἐξονυχίσσεως δι' εὐρείας ἀνακρίσεως μὲ τὰ ὁποῖα δύναται νὰ προσδοκᾶται ἡ ἐπιτέλεσις τῆς ἀποστολῆς της.

Μέχρι τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς ἡ πολιτικὴ κατάστασις θὰ εὐρίσκεται ἐν ἡρεμίᾳ. Καὶ πέραν τούτου ὅμως γενικώτερα πολιτικὰ ζητήματα δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ προκύψουν, τοῦλάχιστον ἐφ' ὅσον τὸ Κρητικὸν ζήτημα ἐξακολουθεῖ εὐρισκόμενον εἰς κατάστασιν προσδοκωμένης αἰσίας λύσεως. Τὴν κρατοῦσαν περὶ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως τοῦ ζητήματος αἰσιοδοξίαν, τὴν ἐμπνεομένην ἐκ κυβερνητικῶν κύκλων, ἐπεσκίασαν τελευταίως ἐπ' ὀλίγον φῆμαι περὶ δυσμενοῦς τροπῆς αὐτοῦ. Ἀνηγγέλλετο μάλιστα ὅτι καὶ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Τουρκίας Κιαμήλ πασᾶ προσέβη εἰς ἐπισήμους δηλώσεις περὶ τούτου. Αἱ πληροφορίες αὗται ἐκ τῶν ὑστέρων ἐδείχθησαν ἀβάσιμοι ἢ τουλάχιστον δὲν ἐπεβεβαιώθησαν παρὰ πηγῆς ἀξιολύστον. Καὶ αὐταὶ αἱ δηλώσεις τοῦ Κιαμήλ πασᾶ οὐδένα ὑπαινιγμὸν ἀφορῶντα ἀποφάσεις ἢ διαθέσεις τῶν δυνάμεων ἐπὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος ἐνεῖχον, ἀλλ' ἀπετέλεσαν δεξιωτάτην ὑπεκφυγὴν τῆς δυσχεροῦς θέσεως εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερον αὐτὸν αἱ ἐπὶ τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων τοῦ Αἴμου ἐπερωτήσεις τῶν ἐθνικοφρόνων. Οὕτω ὁ Τούρκος πολιτικὸς ἀφ' ἐνὸς καθιστάζεε τὴν συνείδησιν τῶν ἐξημμένων πατριωτῶν, ἀφ' ἑτέρου παρίστανεν εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ Ἀνακτοβούλια τὸ δυσχερὲς τῆς θέσεως τῶν κυβερνητῶν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ἐν ᾗ περιπτώσει τὰ συντελεσθέντα γεγονότα ἐλάμβανον τὴν ἀναγνώρισιν δι' εὐρωπαϊκῆς Συνθήκης. Τὴν ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ συνείδησει ὅμως θέσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος ἄριστα διερμηνεύει τὸ τελευταῖον ἄρθρον τοῦ Λονδινεῖου «Χρόνου». Ὁ ἀρθρογράφος θεωρεῖ κατ' οὐσίαν λυμένον τὸ Κρητικὸν ζήτημα, ἀφ' ἧς ἀνεχώρησε τῆς νήσου ὁ Τούρκικος στρατὸς καὶ συνιστᾷ εἰς τοὺς Τούρκους πατριώτας νὰ ἀπόσχωσιν ἀγῶνι ματαίου καὶ νὰ ἐπιζητήσωσι διὰ φιλικῶν ἐκδηλώσεων τὴν σύμπραξιν τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων πρὸς ἐδραίωσιν τοῦ νέου καθεστώτος τῆς Τουρκίας. Τὸ ζήτημα ὀρθώτερον δὲν ἡδύνατο νὰ τεθῇ καὶ τοῦτο δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων πολιλευτῶν. Ἐκ τούτων προσδοκᾶται ὅτι ἡ ἀντίδρασις τὴν ὁποῖαν ἤθελε τυχὸν ἀναπτύξῃ ἡ ἐπίσημος Τουρκία, δὲν θὰ ἀπέβλεπε τὴν ματαίωσιν τῆς ἐνώσεως ἀλλὰ τὴν ἄμυναν πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀκεραιότητος τοῦ Κράτους καὶ τὴν ἐπιζήτησιν ἀνταλλαγμάτων.

ΑΓΡΙΠΠΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ο κ. Σπύρος Μελᾶς, ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Γυιοῦ τοῦ Ἰσκιου» καὶ τοῦ «Κόκκινου Πουκάμισου» συγγράφει τώρα μυθιοτόρημα, τὸ ὁποῖον θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς εἰς τὰ «Παναθηναῖα».

Εἶναι ἡ παράδοξος ἐρωτικὴ τραγωδία ἐνὸς παραδόξου ἀνθρώπου, γλύπτου ἀφανοῦς, τοῦ ὁποῖου τὸ ἰδανικὸν εἶναι νὰ πλάσῃ καὶ νὰ στήσῃ θεοὺς ἀτελεῖς, ἐκδικούμενος τοὺς θεοὺς, οἱ ὁποῖοι πλάττουν ἀτελεῖς ἀνθρώπους... Ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς ἡγάπησε εἰς τὴν ἀρχὴν δύο γυναῖκας: μίαν ξανθὴν, γαλανὴν, αἰθερίαν ὡς πνεῦμα, καὶ μίαν ἄλλην μελαχροινὴν, μαυρομήτην, ὀλκωτάτην. Ἀλλ' ἡ πρώτη τῷ ἄφινεν ἀνικανοποίητον τὴν ἀνάγκην τοῦ σωματικοῦ ἔρωτος, ἐνῶ ἡ δευτέρα τὴν ἀνάγκην τοῦ ψυχικοῦ. Μία τρίτη, καστανὴ αὐτῇ, αἰθερία συγχρόνως καὶ σαρκική, ὡς τὸ κράμα καὶ ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο ἄλλων γυναικείων τύπων, ἡ τελεία γυναῖκα, ἡ ἱκανὴ νὰ ἱκανοποιήσῃ πᾶσαν ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ καλλιτέχνη, παρουσιάζεται εἰς τὴν ζωὴν του καὶ προσελκύει πλέον τὸν ἔρωτά του ὀλοκληρωτικόν. Ἀλλὰ δὲν εἰμπορεῖ νὰ τὴν χαρῇ καὶ αὐτὴν. Ὅπως κάθε τελειότητα, στέκεται πολὺ ὑψηλὰ, ἀφθαστὴ καὶ ἀπρόσιτη...

Αὐτὸ εἰς τὰς μεγάλας τοῦ γραμμᾶς, εἶναι τὸ νέον ἔργον τοῦ κ. Μελᾶ, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐντυφλήσων προσεχῶς οἱ ἀναγνώσται τῶν «Παναθηναίων».

Ο θίασος τῆς κυρίας Κυβέλης Ἀδριανοῦ ἔπαιξε διὰ πρώτην φοράν εἰς τὰς Πάτρας, τὴν προτελευταίαν ἡμέραν τῆς ἐκεῖ διαμονῆς του, τὴν «Στέλλαν Βιολάντην», τὸ νέον δράμα τοῦ κ. Ξενοπούλου, τὸ ὁποῖον ὑπερῆρσε καὶ κατεχειροκροτήθη. Τὴν ἐπομένην ἔδωσαν ἀποχαιρετιστήριον πανηγυρικὴν παράστασιν μετὰ τὴν «Φωτεινὴν Σάντην» τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ζάκυνθον, ὅπου θὰ δώσῃ σειράν δέκα παραστάσεων, εἰς τὸ ἐκεῖ δημοτικὸν θέατρον ὁ «Φώσκολος».

Ὁ θίασος τῆς Δίδος Μαρίας Κοτοπούλη, ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου παίζει ὁλονὲν μετὰ μεγάλην ἐπιτυχίαν, θὰ μεταβῇ εἰς Σῦρον νὰ δώσῃ σειράν παραστάσεων τὴν Σαρακοστήν. Αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἡ «Στέλλα Βιολάντη» θὰ παιχθῇ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου θὰ μεταβῇ καὶ ὁ συγγραφεὺς, πρωταγωνιστοῦσης τῆς Δίδος Κοτοπούλη, ἡ ὁποία ἐπίσης θὰ παίξῃ τὴν «Στέλλαν Βιολάντην» καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ καλοκαίρι.

ΠΟΛΥΣ λόγος ἐγένετο ἐσχάτως περὶ τῶν προνομιῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ πολλὰ ἠκούσθησαν περὶ αὐτῶν γνῶμαι, ὧν τινες δὲν ἤρεσαν, φαίνεται, εἰς τοὺς «φιλοπάτριδας» τῆς νέας Τουρκίας. Καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνεζήτησε πρὸ τινων ἐβδόμαδων περὶ τῶν προνομιῶν μετὰ τοῦ ἐπισκεφθέντος αὐτὸν Τούρκου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ.

Ταῦτα πάντα, καὶ ἰδίᾳ ἡ περὶ συνθήκης γνώμη, ἐτάραξε τὰ, προκειμένον περὶ Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ὑπερευαίσθητα νεῦρα τῆς «Τανήν», ἡ ὁποία γράφει ὅτι «τὰ προνόμια δὲν εἶνε δίκαια κεκτημένα ὑπὸ τύπον συνθήκης, ἀλλὰ παραχωρήσεις νικητοῦ πρὸς ἡττηθέντα. Ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα ὅμως ὄντα, λέγει, τὰ πρόνομια, οὐδεὶς σκέπτεται νὰ θίξῃ αὐτὰ ὡς πρὸς τὸ θερησκευτικὸν μέρος, διότι τοῦτο τυγχάνει ἐξασφαλισμένον ὑπὸ τοῦ Συντάγματος. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὸ ζήτημα τῆς ἐκπαιδεύσεως, τοῦτο δὲν ἀνάγεται, λέγει, εἰς τὸν κύκλον τῶν ἀπαρασλεύτων θερησκευτικῶν θεσμῶν, τυγχάνον ἀποκλειστικῶς πολιτικῆς φύσεως, πρέπει δὲ συνεπὲς ν' ἀποδοθῶσι «τῷ Καίσαρι καὶ τῷ Καίσαρος» ὡς διατάσσει καὶ τὸ Ἐδαγγέλιον. Εἶνε, προσθέτει, ἀνάγκη νὰ χωρισθῇ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς Πολιτείας, ὡς ἐγένετο καὶ εἰς τὰ χριστιανικὰ κράτη».

Εἶναι πολὺ παρήγορον ὅτι οἱ νέοι τῆς Τουρκίας πολιτευταὶ ἐμπνέονται ὑπὸ τὸσον φιλελευθέρων καὶ

ριζοσπαστικῶν ἀρχῶν, λημονοῦν ὅμως ὅτι ὁ χωρισμὸς τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς πολιτείας προϋποθέτει πολιτείαν πολιτισμένην, δυναμένην νὰ βαστάσῃ τὰ βάρος, τὰ ὁποῖα θὰ τῇ ἐπιβάλλῃ ὁ χωρισμὸς αὐτός, τὸν ὁποῖον ὀνειρεῖνται εἰς τὰ γραφεῖα τῶν οἱ συντάκται τῆς «Τανήν». Ὅταν καὶ ἡ Τουρκία δημιουργήσῃ ἴδιον πολιτισμὸν, ὅπως ἡ Γαλλία, δύναται καὶ αὕτη—μετὰ πέντε ἢ ἑξ αἰῶνας— νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς πολιτείας ἐν ὅσῳ ὅμως τὴν βάσιν τοῦ τουρκικοῦ πολιτισμοῦ ἀποτελῇ τὸ Κοράνιον, τὸ ὁποῖον διαίρει τὸν κόσμον εἰς πιστοὺς καὶ ἀπίστοις, θὰ κάμουν καλὰ νὰ τηροῦν σῶφρονα σιγὴν οἱ φίλοι νεότουρκοι καὶ νὰ μὴ κινοῦν τὰ «καλῶς» κείμενα, διότι, ὅπως λέγει ὁ λατίνος, ridiculum est... καὶ τὰ λοιπὰ ὑπονοοῦνται.

Π. Κ. Β.

ΕΞΕΔΟΘΗ γαλλιστὶ ὁ δεύτερος τόμος τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Στᾶν σχεδιαζομένης σειρᾶς εἰκονογραφημένων ὁδηγίων τῶν διαφόρων συλλογῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου. Διὰ τοῦ βιβλίου τούτου γίνεται τὸ πρῶτον ἐν συνόλῳ γνωστὴ ἡ Μυκηναϊκὴ συλλογὴ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Μουσείου, ἡ πρώτη καὶ πλουσιωτάτη τῶν ὁμοειδῶν ἐν τῷ κόσμῳ συλλογῶν.

Ὁ κ. Στᾶν προορίζων καὶ τὸν δεύτερον τοῦτον τόμον διὰ τοὺς παντοειδεῖς ἐπισκέπτας τοῦ Μουσείου, ἀκολουθεῖ καὶ ἐν τούτῳ τὴν αὐτὴν ὁδοῖαν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ μέθοδον ὡς πρὸς τὴν σαφήνειαν, ἀκριβείαν καὶ περιληπτικότητα τῆς περιγραφῆς. Ἐξαιρεῖ ἐκάστοτε τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ παντὸς πράγματος, καὶ σαφηνίζει τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς ἐνὸς ἐκάστου ἐξηγεῖ τὴν χρῆσιν αὐτῶν, ὅσον εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ τοῦτο περὶ πραγμάτων ὅλως ἰδιορρυθμῶν καὶ πρωτοφανῶν, ἀνηκόντων εἰς ἐποχὴν ἀπέχουσαν ἡμῶν περὶ τὰς τέσσαρας χιλιετηρίδας, καὶ τῆς ὁποίας τὰ εἶδη καὶ τὸν τρόπον τοῦ βίου μόνον ἐκ τῶν μυθολογικῶν παραδόσεων τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν λειψάνων τῶν συγχρόνων πόλεων, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐν λόγῳ σκευῶν καὶ κοσμημάτων εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ εἰκασώμεν.

Διὰ τὴν χρῆσιν τῶν πλείστον αὐτῶν πραγμάτων ὁ κ. Στᾶν ἔχει ἰδίαν γνώμην.

Πολλοὶ τῶν εἰκόνων αἱ ὁποῖαι τὸ κοσμοῦσι παρουσιάζουν τὰ πράγματα ὑπὸ νέαν μορφήν, κατὰ νέαν συμπλήρωσιν τοῦ κ. Στᾶν ἡ τελειότερον καθορισμὸν αὐτῶν.

Κ.

ΑΠΟ μίαν νέαν σειράν ποιημάτων τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμά πού δημοσιεύονται εἰς τὸν «Νουμάν»:

Η ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΚΑΡΔΙΑ

Ἡ Φαντασία μᾶς πάει ἄλλοι, στὰ τόποτα καὶ στ' ἄστρο, καὶ εἶναι πλανεύτρια μάγισσα καὶ ξένη ξελογιάστρα μόνη δική μας ἡ Καρδιά. Ζωὲς καὶ ἀγάπες δένει μετ' ἐς πατρίδες ἀσφαλτα καὶ σὰ νὰ μὴν πεθαίνῃ.

Κορφές, βυθοί, σὰς γύρεψα τὴν ὁρμικὴν Ἐρυνδίκη, τί πόθοι τόσα μέσα μου πρωτόγονοι καὶ βόγχοι; — Νὰ εἶμουν, ξυπνώντας ρυθμικά, ψαράς μετὰ τὸ σταλάκι, τὰ κοιμισμένα σου νερά, καημένο Μεσολόγγι!

Εἰς τὴν «Πατρίδα» τῆς 25 Δεκεμβρίου ἐδημοσιεύθη ἓνα διήγημα τοῦ κ. Σπ. Μελᾶ «Κυβερνήτης τῶν Ὀνειρώτων». Εἶναι γεμᾶτο πάθος πού κινεῖται μέσα εἰς μίαν παθητικὴν τραγικότητα. Ἐνα μικρὸν ἀπόσπασμα, ὅμως εἰς τὴν γυναῖκα, ἀναδημοσιεύομεν:

«Ἀπὸ τότε, πού ἔλαβα τὴν ξεχωριστὴν χάριν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ νὰ τὴν ἀντικρύσω, ἄλλο δὲν ἐπιθυμῶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Γι' αὐτὸ τραβήχτηκα στὴν ἐρημιὰ ἐδῶ. Μὲ τὴν συχνὴ τὴν προσεσχὴ ἐσχάψε καὶ μ' ἀκουσε, καὶ περὶ τοῦ τοῦ τάξει ἀπόψε νὰ μὲ πάρῃ, ἐτοίμ' ἐλάφρα. Τί νὰ κάνω τὴν ζωὴ; Σὰν ξὶ κανεὶς δὲν εἶνε παρὰ τὸ μέρος, ἐκεῖνο τὸ ἐλάχιστο, μέσα στὸ πᾶν. Ὅταν πε-

θαίνει όμως, γίνεται το πᾶν. Μόλις την είδα, έσυλλογίστηκα πώς εἶνε χρέος μου νὰ πάω νὰ πεθάνω, γιὰ νὰ νοιώσω ἐκείνη τὴν αἰώνια χαρὰ τῶν ὧλων, ποὺ θέλουν τὴν ὑπηρετεῖ. Θέλω νὰ γείνω, μ' ἄλλα λόγια, χῶμα, ὅπου θ' ἀναγαλλιᾶζω σὰν με πατῆ. Θέλω νὰ γείνω ἄερας νὰ γλυκοπνέω στὰ μαλλιά της, ποὺ εἶνε σὰν τὸ ἀτίμητο παλὸ χρυσάφι, τὸ βαθύχρωμο. Νὰ παίρνω τὸ γλυκύτατο φῶς τῶν λαμπρῶν ματιῶν της, νὰ φέγγω σ' ὅλες τῆς εὐγενικῆς ψυχῆς. Νὰ παίρνω ἀπὸ τὰ χεῖλη της ὅλη τὴν εὐωδία τῶν καὶμῶν της καὶ νὰ μυρῶνω τὴν κάθε ἀνοιξι. Νὰ μάθω, ἀπαλοπνέοντας κοντὰ της, τὸν δνερεινὸ ρυθμὸ, ποὺ δείχνει τὸ κάθε κίνημα τοῦ βασιλικοῦ της τοῦ κορμιοῦ, κι' εὐθὺς νὰ τὸν χαρίσω στὴν κάθε μουσικὴ φωνή, ποὺ θέλει ἀκουσθῆ. Θέλω νὰ γείνω ἐκεῖνο τὸ λίγο νεράκι ποὺ θὰ τρέξει λαμπρὸ ἀνάμεσα στὴ χλόη καὶ δὲ θὰ με καταφρονήσει. Θὰ θελήσῃ νὰ τῆς δροσίω τὰ χέρια καὶ θέλω ἀνταποδώσῃ τὴ χάρι. Θὰ εἰπῶ στὴν ἀνόητη μέλισσα, πὼς ὄχι, δὲν εἶνε κρῖνα, μὴν πάη καὶ τὰ πονέσῃ με πικρὸ κεντρί».

ΑΠΟ τὸ Χριστουγεννιάτικον γράμμα τοῦ κ. Ζ. Α. Παπαντωνίου πρὸς τὸ «Ἐμπρός», παίρνομεν τὰ ἑξῆς ἔμμορφα:

«Ὁ μικρὸς Ρεβιθούλης, ἡλικίας ἑπτὰ ἐτῶν, μ' ἐρωτοῦσε τί εὐρῆκα εἰς τὰ παπούτσια μου τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων.

«—Εἰς τὰ μεγάλα παπούτσια, τοῦ εἶπα, ὁ μικρὸς Χριστὸς δὲν ἀφίνει τίποτε. Γνωρίζει τὰ μεγέθη, καὶ ἀφίνει παρὰδῶξα δῶρα μόνον εἰς παπουτσάκια, ὅπως τὰ δικά σου. Ἀδύνατον νὰ σοῦ παραστήσω με πόσην ἀδιαφορίαν παρέρχεται τὰς μηχανὰς ὀργῶματος τῆς γῆς καὶ φαγώματος τῶν πεζοδρομίων τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν παπούτσια τῶν μεγάλων.

«—Ἀλλά, κύριε, ἠρώτησεν ὁ Ρεβιθούλης, ἔπρεπε νὰ τὰ ἔχετε βάλει κοντὰ εἰς τὴ θερμάστρα. Τὰ εἶχατε κοντὰ;

«—Τὰ εἶχα πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα, ἀλλά, ἂν ἤθελε, μποροῦσε νὰ τὰ βρῇ. Δὲν ἦσαν πολὺ μακρὰν! Δυστυχῶς δὲν τὰ παρετήρησε. Τὸ πρωὶ μάλιστα ποὺ τὰ ἐφόρεσα, ὄχι μόνον δὲν ὑπῆρχε τίποτε μέσα, ἀλλὰ ἔλειπεν ἀπὸ τὸ δεξιὸν καὶ ἓνα κουμπί. Τοῦτο θὰ σὲ πείσῃ ὅτι ἡμεῖς οἱ μεγάλοι κοιμώμεθα τὸ βράδυ διὰ νὰ ξυπνήσωμεν τὸ πρωὶ χειρότεροι καὶ ὅτι ὁποιοσδήποτε εὐεργετικὸς ταξιδιωτὴς πηδήσῃ τὴν νύκτα ἀπὸ τὸ παράθυρον εἰς τὰ σπῖτια με σάκκον ὥραϊον πραγμάτων, θὰ τὸν ἀδειῶσῃ μόνον εἰς παπούτσια ἔχοντα τὸ μέγεθος φύλλων, εἰς κρεββατάκια μικρότερα κοιτιοῦ μεταξωτῶν καὶ ἐν γένει εἰς φωληές.

«Ὁ Ρεβιθούλης, ἀπορήσας, με ἠρώτησε μήπως ἔχω κάμει ἀταξίες.

«—Μίαν ἀταξίαν, τοῦ εἶπα, ὅτι ἐμεγάλωσα. Σοῦ ἐπαναλαμβάνω ὅτι αὐτὸ εἶνε τὸ χειρότερον πρᾶγμα ποὺ ἔχει νὰ κάμῃ κανεὶς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ πρόσθε νὰ μὴ μῆς μιμηθῇς. Διότι μόλις γίνῃς δώδεκα ἐτῶν, θὰ ψάξῃς αἰφνης τὸ πρωὶ τῶν Χριστουγέννων καὶ θὰ βρῇς τὰ παπούτσια σου ἀδειανά. Τότε δὲ θὰ κλαύσῃς πικρῶς. Ἀμὴν, Ἀμὴν σοῦ λέγω. Καὶ δὲν θὰ ξαναβρῇς ποτὲ πλέον τίποτε πλησίον αὐτῶν, μέχρι τέλους τῆς ζωῆς σου. Καὶ θέλεις παρακαλέσει τὸν ξύλινον καβαλλάρην ποὺ εὐρῆκες σήμερα τὸ πρωὶ—ὅταν ἦδη θὰ εἰσαι μεγάλος καὶ θὰ ἱππεύς ἀληθινὸν ἄλογο—νὰ σοῦ κάμῃ τὴν εὐεργεσίαν νὰ ἐπανέλθῃ. Καὶ ἐκεῖνος θὰ ἔγῃ ἀναγκασθῇ πολὺ μακρὰν καὶ δὲν θὰ ἐπανερχεται, διότι τὰ ξύλινα ἄλογα τῶν παιδιῶν ὅταν ἐκινήσῃν μίαν φορὰν, δὲν ὑπάρχει πλέον χαλινὸς δι' αὐτά».

Η «Ἀκρόπολις» ἠρώτησε πὼς περνοῦσαν τίς βραδείες τῶν εἰς παλαιότερους χρόνους οἱ Ἀθηναῖοι. Ὁ κ. Δ. Γ. Καμπούρογλου, μετὰξ ἄλλων, ἀπήντησε: «Ἐπὶ τουρκοκρατίας αἱ οἰκογένειαι ἐπερνοῦσαν τὸν

καιρὸν τῶν με τὰ γνωστὰ ἀθῶα παιγνίδια, κατὰ τὰ ὁποῖα προσεφέρετο καφὲς καὶ γλυκὸ. Ἐπαίζαν τὸ Δαχτυλιδάκι, τὸ Κεφάλι σου σὸ φούρνο, τὴν Μπερλίνα, τὴν Γάτα καὶ τὸ ποτηρί, τὴν Τυφλομυῖνα καὶ ἰδίως τὸ περιεργότερον ἀπὸ ὅλα, Γιάκου με ποὺ εἶσαι. Τὸ παιγνίδι αὐτὸ ἐπαίζετο κατὰ τὰς συναναστροφάς, ὅτε ἡ ὁμήγυρις ἐκάθητο εἰς τὰ παχέα διβάνια τὰ ὁποῖα περιεκύκλωναν τοὺς τοίχους τῆς αἰθούσης. Ἐδεναν τὰ μάτια δύο ἐκ τῶν παρισταμένων καὶ τοὺς ἀφιναν κατόπιν νὰ εὕρῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

«Οἱ παριστάμενοι ἔδιδον διαφόρους ψευδεῖς ὁδηγίας εἰς ἀμφοτέρους, καὶ με τὰ κομικά τῶν τρεξίματα καὶ τὰς χειρονομίας διεσκέδαζαν καὶ ἐγελοῦσαν.

«Κατόπιν εἰσῆλθῃ ἡ κλασικὴ Κοντσίνα, συνοδευομένη ἀπὸ τὸ Σκαμπίλι. Πλὴν αὐτῶν ὁμοῦς ἐπαίζαν καὶ διασκεδαστικά παιγνίδια με τὸ χαρτί. Ὡς ἐπὶ παραδείγματι, τὸν Φάντη, τὸν Κοῦκο, τὸν Μῦτο, καὶ ἄλλα. Τεχνικώτερον πάντων τῶν παιγνιδίων τῆς τράπουλας ἐθεωρεῖτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ περιφημὸν Κιάμο, τὸ ὁποῖον ἐπαίζαν «Τρίλιο» τρεῖς παῖκται. Ἐπαίζετο ὁμοῦ καὶ με τέσσαρας παίκτας, ὁπότε ὀνομάζετο Κατρίλιο, ἡ καὶ με πέντε, Κουίντρίλιο. Ἐννοεῖται, ὅτι ὁ καυγᾶς ἐγίνετο τότε διὰ μίαν δεκάρα, τὸ δὲ μεγαλότερο χάσιμον ἡδύνατο νὰ ἀνέλθῃ καὶ εἰς τὰ ὕψη τῆς δραχμῆς.

«Κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ὁθωνος ἦσαν ἐν χρήσει καὶ ἱστορικὰ χαρτιά τὰ ὁποῖα ἐδίδασκον τὴν ἱστορίαν».

ΑΠΟ τὰς εὐχὰς ποὺ ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» διὰ τὸ Νέον ἔτος:

«... Εὐχομαι ἐκ βάθους ψυχῆς νὰ βρέξῃ διαρκῶς ἡμέραν καὶ νύκτα καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία μολοντὶ ἔχει τόσον ὥραϊον ἥλιον δὲν ἔχει ὁμοῦς τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ διὰ νὰ ἀρδεύονται αἱ γαῖαι καὶ νὰ καθαρίζωνται οἱ δρόμοι τῶν Ἀθηνῶν».

ΠΑΡΕΣΟΝ ΧΟΜΨΩΝ
Πρεσβυτὴς τῶν Ἑνωμ. Πολιτειῶν
Ἀμερικῆς

«Εὐχομαι νὰ ἀποκτήσωμεν ἀνθρώπους ποὺ νὰ πολεμοῦνε φωτεινὰ, θαρρετὰ, καὶ πρωτ' ἀπ' ὅλα με εἰλικρίνεια, γιὰ τὰ μεγάλα Ἰδανικά».

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο κ. Σ. Μελάς ὁμιλῶν εἰς τὴν «Πατρίδα» διὰ τὸν ποιητὴν-λατρὸν Καλιβούρην ὁ ὁποῖος ἔζησε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μᾶς δίδει καὶ μερικὰς στροφὰς ἐνὸς χαριτωμένου ποιήματός του:

Στῆς Χίος τὸ μορφο νησί
Ταξίδεψε, ἂν σ' ἀρέσῃ
Ζωγραφιστὸ ματόφρυδο
Καὶ δαχτυλίδι μέση.

Κι' ἂν θέλῃς ὁδομαγούλα
Καὶ χεῖλη σὰν κοράλλι,
Ἀρώτισε στὴ Λειβαδιά
Ποῖος δρόμος θὰ σὲ βγάλῃ.

Ἀν ὁμοῦς ῥέγεσαι κορμί
Χυτὸ κυπαρισσένιο,
Ἐμπα σὸ πρῶτον ὄρμενο
Ποὺ φεύγει γιὰ τὴν Αἴλω.

Ἀν θέλῃς ὁμοῦς νὰ τὰ βρῇς
Αὐτὰ σὲ μία ὄδω,
Τράβα στῆς Κρήτης τὰ Σφακιά
Νὰ βρῇς Σφακιότοπυλα.

Μὰ τὰ Σφακιά, τήρα καλὰ,
Φίλε, γιατί' κεῖ πέρα,
Μακρὸς δουλεύει συσανὲς
Καὶ κοφερὴ μαχαίρα.

Ἡ Μελισσαντροῦ*

Ο Μελισσαντρος ξεκίνησε μιὰ μέρα, γιὰ νὰ μισέψῃ Μπαρμπάρια καὶ Τουνέζι, νὰ κἀνῃ ἐμπόριο διαμαντικῶν. Ἀποχαιρέτησε τὴ Μελισσαντροῦ, τὴ γυναῖκα του, καὶ μίσεψε περᾶσαν χρόνια τρία, τέσσερα, κ' ἡ Μελισσαντροῦ ἦτο πάντα δακρυσμένη, ἀπαντῶντας τὸν ξεניתεμένο της, τὸν ὁμορφο Μελισσαντρο.

Μὰ ἡ Μοῖρα τὸν εἶχε κακογραμμένο τὸν ὁμορφο Μελισσαντρο καὶ μιὰν ἡμέρα, ποὺ ταξίδευε με τὸ καράβι του, τὸν πιάσανε κουρσάροι Ἀλτζερῖνοι καὶ τοῦ πήραν τὸ ἔχει του καὶ τὴν πρᾶματεια του καὶ τὸν ἐσκότωσαν καὶ τὸν ἔρριξαν στῆς Μπαρμπάριας τὴ θάλασσα, τὴν πεντάμυρη.

Ἡ Μελισσαντροῦ, ἡ δύστηνη, σὰν ἔμαθε τὸ σκοτωμὸ τάντρός της, ἀπόθανε ἀπ' τὴ θλίψη ἀμέσως. Κι' ἀπάνω σὸ μνημοῦρι της φύτρωσε τὸ λουλούδι, ποῦχει τὸνομά της, καὶ σὰν τοῦ εἴπῃς τὸ μυρολόγι ἀπάνω του, ξεραίνονται τὰ φύλλα του κ' οἱ κλώνοι καὶ τὰ λουλούδια, καὶ σωριάζονται μονομιάς χάμου.

Καὶ τοῦ λένε καὶ τοῦ τραγουδοῦν:

Μελισσαντροῦ με τὸν ἀνθό,
Ποῦ εἶχες τὸν ἄντρα τὸν καλὸ,
Ὅπου τὸν ἐσκοτώσανε
Στῆς Μπαρμπάριας τὰ μέρη,
Κ' ἔκανες ὄρκο σὸ θεῷ,
Μὴν κἀνῃς ἄλλο ταῖρι...

ΑΓΙΣ ΘΕΟΣ

ΕΝΑΣ φίλος μας μᾶς γράφει:

Μερικοὶ νέοι καὶ νεάνιδες εἶχαν τὴν ιδέαν νὰ δώσουν τὸν Γυῖν τοῦ Ἰσκιον ἐν στενῷ κύκλῳ ὑπὲρ τῆς προτομῆς τοῦ Σολωμοῦ. Ἐγὼ παρεχόρησα τὸ σπῆτι μου, ὅπου περᾶσαμε μιὰν ἀλησμόνητη βραδεῖα. Τὸ δρᾶμα ἐπέτυχε λαμπρὰ. Μεταξὺ τῶν ὀλίγων ποὺ χωροῦσε τὸ πρόχειρον θεατράκι μᾶς ἐσυνάχθησαν 135 φράγκα, διὰ τὴν προτομὴν τοῦ Σολωμοῦ, ποὺ στήνουν τὰ «Παναθήναια» καὶ σὰς τὰ στέλλω.

Εὐχομαι τὸ παράδειγμα τῶν νέων αὐτῶν νὰ γείνῃ ἀφορμὴ νὰ συναχθῇ γρήγορα καὶ τὸ ὑπολειπόμενον ποσόν.

Ὁ φίλος σας

ΕΙΣ τὴν «Grande Revue» τῶν Παρισίων ὁ Ἰσπανὸς συγγραφεὺς Blasco Ibanez δημοσιεύει περιεργότατας ἐντυπώσεις διὰ τὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ τὸν Γ' καὶ τοὺς Φαναριώτας.

«Τὸ Φανάρι, λέγει ὁ Ἰσπανὸς μυθιστοριογράφος, εἶνε ἡ συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπου διαβιοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ Ἕλληνες. Οἱ κάτοικοι τῆς γραφικῆς αὐτῆς συνοικίας εἶνε ἐνδεεῖς πατριῶται οἱ ὁποῖοι ζοῦν καὶ παλαιῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς μετὰ τὴν ἀνάμνησιν πάντοτε τῆς Ἑλλάδος, καὶ μὴ ὀνειροπολοῦντες τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος τοῦ Βυζαντίου».

Κατόπιν δίδει χαρακτηρισμοὺς τινὰς περὶ τῆς μεγάλης καὶ σεπτῆς φρυσιογνωμίας τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' ὡς ἔξῃς. «Εἰς τὸ Φανάρι εὐρίσκονται καὶ τὰ Πατριαρχεῖα, ἐντὸς τῶν ὁποίων σελαγίζει ἡ μορφή τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ', ὅστις εἶνε ἡ πλέον πανίσχυρος προσωπικότης τῆς Τουρκικῆς Αυτοκρατορίας μετὰ μέγαν Σείχιουλιάμην. Ὁ Πατριάρχης εἶνε εὐφυεστέρως εἰς τὴν κλασσικὴν φιλολογίαν ἢ ἕντελως ξένος πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον καὶ ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὰ πράγματα τῆς Ἰσπανίας».

Μίαν παρατήρησιν μόνον. Ὁ Ἰσπανὸς συγγραφεὺς ἐλησμόνησε νὰ γράψῃ ὅτι ὁ Ἰωακείμ ὁ Γ' εἶνε ξένος μόνον πρὸς τὰ φιλολογικὰ πράγματα τῆς Εὐρώπης

* Ἀπὸ τὸ «Σπαρτιατικὸν Ἡμερολόγιον».

οὐχὶ ὁμοῦ καὶ ὡς πρὸς τὰ πολιτικά ἄτινα συνταράσσουσιν τὸν διπλωματικὸν κόσμον τῶν δύο ἡμισφαιρίων καὶ ἰδίως τὸν Εὐρωπαϊκὸν ὅσον ἀφορᾷ τὰ Βαλκάνια καὶ ἐν γένει τὸ πολυθρύλητον ἀνατολικὸν ζήτημα.

ΓΑΛΑΝΟ ταξίδι» ἐπιγράφεται τὸ νέον μυθιστόρημα τοῦ Βιενέζου μυθιστοριογράφου Rudolph Lothar ποὺ ἐξεδόθη τελευταίως εἰς τὸ Βερολίνον καὶ τοῦ ὁποῖου μέρος τῆς ὑποθέσεως ἐξελλίσσεται ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος ὅπου ἐπὶ τοῦ τοῦ κλασσικοῦ ἐδάφους τῆς ὁ ἥρωος τοῦ ἔργου λησμονεῖ ὀλίγον τὴν κτηθεῖσαν πείραν τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὸν εἶχεν ἀπομακρίνει ἐπ' ὀλίγον μιὰ ἀπὸ τὰς συνήθεις παρεξηγήσεις.

Ὁ Lothar εἶνε ἓνας ἀπὸ τοὺς εὐφυεστεροὺς συγγραφεῖς τῆς Αὐστρίας καὶ θὰ ἔκαμνε τὴν τύχην του ἂν ἔξῃ εἰς μεγαλειτέρον φιλολογικὸν κέντρον ὅπως τὸ Παρίσι. Αἱ ὄχθαι ὁμοῦς τοῦ Δουνάβεως τὸν κρατοῦν ὑπὸ τὴν γοητείαν τῶν δέσμιον διότι ἀρέσκειται νὰ βυθίζεται εἰς τὸ ἰδικόν του περιβάλλον καὶ ν' ἀναγινώσκειται ἀπὸ τὸ ἰδικόν του κοινὸν τὸ Γερμανικὸν μολοντὶ εἶνε περισσότερον ἀνατολίτης ἢ Γερμανός.

Εἰς τὸ «Γαλανὸ ταξίδι» τοῦ ὁ Lothar φαίνεται ἐπηρεασμένος πολὺ ἀπὸ τὸν Δανούντιο ὁ ὁποῖος τοῦ ἔμαθε τὴν τέχνην τοῦ συνδυάζειν τὸ τοπίον μετὰ τὸ αἶσθημα. Ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῶν Πατρῶν ὁ ἥρωος τοῦ μυθιστορήματος τοῦ αἰσθάνεται νὰ γεννᾶται καὶ νὰ ζῇ με τεχνητὴν ἔντασιν τὸ πάθος του, τοιαύτην ὅπως εἰς μερικά ἐπεισόδια τῆς «Φωτιάς» τοῦ Δανούντιο. Καὶ ὁ τρόπος ἄλλως τε τοῦ μονολογεῖν ὑπενθυμίζει τὴν τεχνολογίαν τοῦ μεγάλου ἰταλοῦ μυθιστοριογράφου. Ἐν τούτοις τὸ δεύτερον μέρος τοῦ μυθιστορήματος μετὰ τὴν ψυχολογικὴν ἐξέλεξιν τῆς συμφορῆς εἶνε ἀντιλήψεις κοινωνικαὶ καὶ τεχνικαὶ ἐνὸς πράγματι Βιενέζου συγγραφέως.

Ζ.

ΟΙ Ἀμερικανοὶ ζωγράφοι ἤρχισαν νὰ παραπονοῦνται διὰ τὴν ξενολατρείαν τῶν συμπατριωτῶν τῶν. Οἱ Εὐρωπαῖοι καλλιτέχναι καὶ ἰδίως οἱ Γάλλοι ζωγράφοι κάμνουν χρυσὲς δουλειᾶς εἰς τὴν Ἀμερικὴν χάρις εἰς τὴν λατρείαν αὐτῇ τῶν Ἀμερικανῶν πλουσίων πρὸς τὰ ἔργα τῶν. Τοιοῦτοτρόπος ἔργα τοῦ Homer Martin καὶ τοῦ Wyant, δύο ἐκ τῶν περιφημότερων Ἀμερικανῶν ζωγράφων, στολίζουν ἐλαχίστας αἰθούσας, ἐν Ν. Ὑόρκῃ, Σικάγῳ καὶ Βοστώνῃ.

Ἐν τούτοις ὁ διευθυντὴς τῶν Ὑραίων Τεχνῶν εἰς τὸ Μπούφαλο βεβαίως ὅτι ἔργα διακοσίων τοῦλάχιστον συγχρόνων καλλιτεχνῶν εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας εἶνε ἄξια μεγαλειτέρας προσοχῆς καὶ ἡδύνατο νὰ ἀγορασθοῦν παρὰ τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰ Μουσεία της. Οἱ Ἀμερικανοὶ ὁμοῦς πολυτάλαντοι δὲν ἀκούουν ἀπὸ τοιαύτας εἰσηγήσεις καὶ ὡς ἐκ τούτου πλεῖστοι τῶν καλλιτεχνῶν σκέπτονται νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς διάφορα καλλιτεχνικά κέντρα τῆς Εὐρώπης.

Η «Ἐπιθεώρησις τῶν Παρισίων» δημοσιεύει ἀνεκδότους ἐπιστολάς τοῦ διασημοῦ συνθέτου τῆς «Κόρμεν» Γεωργίου Μπιζέ. Ἰδοὺ πὼς ἐκφράζεται ὁ ἐνθουσιῶδης μουσουργὸς διὰ τὸν μέγαν Γερμανὸν συνάδελφον τοῦ Βάγνερ εἰς μιάν ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὴν πενθεράν του τὴν Καν Ἀλεβύ.

«Δὲν σὰς ὁμιλῶ σήμερον περὶ τοῦ Βάγνερ. Εἰσθε ἐν τούτοις ἀδικοί. Ἄλλως τε ἡ μοῖρα τῶν μεγαλοφυῶν εἶναι νὰ παραγνωρίζωνται ἀπὸ τοὺς συγχρόνους τῶν. Γνωρίζετε ὅτι ὁ Βάγνερ δὲν εἶναι φίλος μου. Ὅμοιως δὲν εἰμπορῶ νὰ λησμονήσω τὴν ἀπειρον συγκίνησιν ποὺ ὀφείλω εἰς τὸ νεωτεριστικὸν τοῦ μουσικῶν τάλαντον. Τὸ θέλγητρον τῆς μουσικῆς του εἶναι ἀρρωστον. Ἡ μουσικὴ του εἶναι ἡ προσωποποιήσις τῆς ἡδυπαθείας, τῆς τρυφερότητος καὶ τοῦ ἔρωτος.

Ἐάν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας σὰς ἐπαῖξα Βάγνερ, σὰς

βεβαίω ότι θα εξετρελλένεσθε! "Αλλως τε οί Γερμανοί πού εις την μουσικήν είναι καλλίτεροί μας, άντελή-φθησαν πλέον ότι ο Βάγνερ είναι ένας από τους έθνι-κούς των στύλους, διότι το Γερμανικόν πνεύμα του δεκάτου εννάτου αιώνος είναι ένσφαιρωμένον εις αυτόν τον άνθρωπον. Γνωρίζετε ότι σκληρά είναι ή περι-φρόνησις δι' ένα μεγάλο καλλιτέχνην. Εύτυχώς διά τον Βάγνερ προικισμένον με μίαν αυθάδη υπερηφά-νεια, ή επίκρισις δεν συγκινεί την καρδίαν του, άν έχη καρδιά, διότι πολύ άμφιβάλλω περί τούτου».

«Βεβαίως δεν θα παραλληλίσω τον Μπετόβεν με τον Βάγνερ. Ο Μπετόβεν δεν είναι άνθρωπος, αλλά θεός, — όπως ο Σαίξπηρ, ο Όμηρος και ο Μιχαήλ Άγγε-λος. Το κοινόν όμως δεν έννοεί. Άλλά τί με τούτο; Σας άφίνω να κρίνετε σεις ή ίδια άφου λησμονήσετε προηγουμένως ότι έχετε άκούσει και ότι έχετε δια-βάσει από άνόητα και κακόβουλα άρθρα, και το άκόμη κακόβουλον βιβλίον το δημοσιευθέν από τον ίδιον Βάγνερ. Και τότε θα ιδήτε, ότι ή μουσική του Βάγνερ δεν είναι ή μουσική του μέλλοντος, όπως άνοήτως την αποκαλούν και πού δεν λέγει απόλυτως τίποτε, άλλ' είναι όπως και σεις ή ίδια λέγετε, ή μουσική πάσης εποχής, διότι είναι θαυμαστή. Έν τούτοις νομίζω ότι δεν είσθε τελείως πεπεισμένη. Άλλά μήπως είσθε ή μόνη; Ο Βολταίρος δεν ήννόει τον Σαίξπηρ, διότι ήτο προκατειλημμένος όπως και σεις είσθε προκατει-λημμένη εναντίον του Βάγνερ και έξ όσον σας γράφω δεν θα πιστεύετε παρά μόνον ότι σας άγαπώ με όλη μου την καρδιά!»

ΕΙΣ το τελευταίον τεύχος της «Nuova Rassegna di Letterature Moderne» του λαμπρού περιοδικού της Φλωρεντίας, ο γνωστός λογογράφος κ. Ρ. Ε. Bosi γράφει περί του Ρωμούνου Hasdeu, μιάς από τās ευρυ-τέρας διανοίας της συγχρόνου Ρουμανίας. Άφου δέ διεξηγεί και άναλύει έν όλίγοις το πολυμερές και γιγάντιον έργο του, όμιλει περί της πρόωρης άποθα-νούσης θυγατρός του, της Ιουλίας Χασδέου, παρέχων περιεργοντάς πληροφορίας περί του αλλοκότου αυτού και μεγαλοφυούς συγχρόνου φαινομένου.

«Η Ιουλία Χασδέου υπήρξε, γράφει, μία από τās σπανίας εμφανίσεις αί όποιαι είμπορούν να δοξάσουν και θλίψουν συγχρόνως την σκεπτομένην και άγαπώ-σαν ανθρωπότητα. Δόξα, διότι υπήρξε πρόωρος μεγα-λοφυία υπέροχος και πολλά υποσχόμενη· θλίψις διότι 19 μόλις έτών επέταξεν από την ζωήν αυτήν προς τον άγνόν αϊθέρα· δύο έτών είξυρε να διαβάξη ένδεκα είχε τελείωσθ τās γυμνασιακάς σπουδάς· δεκαέξ υπέ-στη μ' έξοχον έπιτυχίαν διδακτορικήν εξέτασιν εις την Σορβώνην λαβούσα δίπλωμα φιλοσοφίας και ρητορι-κής. Είχεν ωραίαν φωνήν μεσοφώνου, έξωγράφειεν άρι-στα· είχε γεννηθή με το δώρον της ευγλωτίας, τοιού-τον ώστε και εις την αίθουσαν της Σορβώνης έκαμε δύο διαλέξεις περί του β' βιβλίου του Ηροδότου. Η σωματική της διάπλασις παρουσίαζε γυναίκα ισχυ-ράν και ρωμαλέαν, αλλά μολταταύτα την κατέρωγε λαθροαίως το μικρόβιον της φθίσεως. Και άπέθανεν ως είπα 19 έτών, άφίσασα ωραία έργα, τās έξης: «Άρι-λατία Βλαστάρια», «Όνειρα και Φαντασίαι», «Ιππο-τιμός», «Ειδύλλιον», «Θρύλος», μίαν κωμωδίαν μονό-πρακτον, την οποίαν έγραψε 14ετής και πολλά δρα-ματικά δοκίμια... και άφήκεν εις τον γέροντα πατέρα της την θλιβεράν κληροδοσίαν της εκδόσεως των μετά θάνατον έργων της».

Η Τουρκία με τās προσπαθείας της προς πολιτι-κήν και κοινωνικήν αναγέννησιν έξακολουθεί να προκαλή την προσοχήν πλείστων πολιτικών και φιλο-λογικών περιοδικών της Άγγλίας, τās όποιαι άφιερώνουν μακροτάτας έπ' αυτής μελέτας. Εις μίαν έξ αυτών ο Ροκστέμ Βέη Μπιλίνσκι πρώην έπιτετραμμένος της Όθωμανικής Κυβερνήσεως εις την Βασιγκτώνα, άπο-

δίδει την έπιτυχίαν της μεταπολιτεύσεως έν Τουρκία εις τον πρίγκηπα Σαμπαχαδίν, άνεψιόν του Σουλτάνου και διοργανωτήν του νεοτουρκικού κόμματος.

Κατά τον Μπιλίνσκι το μέλλον της Τουρκίας είνε εις χείρας του νεοτουρκικού κόμματος και συνεπώς ή Ευρωπαϊκή διπλωματία έχει καθήκον ν' άλλάξη τακτικήν εις την Κ/πολιν. Προς τούτοις ο συγγραφέυς του έν λόγω άρθρου πιστεύει εις το ότι αί άποσπα-σθείσαι από την Τουρκίαν επαρχίαι θα επιστραφούν εις αυτήν και ότι ή Ιταλία όφείλει να παραιτηθή των βλέψεών της επί της Τριπολίτιδος, ή Άγγλία να έκκε-νώσθ την Αίγυπτον κλπ.

ΕΙΣ το Παρίσι, όπου ήτο έγκατεστημένος από του 1882, άπέθανεν έχάτως μία από τās φιλολογικάς δόξας της Νορβηγίας ο Jonas Lie όστις μετά τον Ίφεν, τον Μπιέρνσον και του Άλεξάνδρου Κιελανδ έφώτισαν τον φιλολογικόν Νορβηγικόν όρίζοντα. Ο Lie όμως δεν υπήρξε τόσον έπιτυχής όσον ο Ίφεν και ο Μπιέρν-σον, το δε φιλολογικόν του τάλαντον έξεδηλώθη εις αυτόν πολύ βραδύτερον όπως και εις τον Άλεξ. Κιελανδ, με τον όποιον ή ζωή του τόσον όμοιάζει. Και όντως ή ζωή του Jonas Lie είναι γεμάτη από παραδο-ξότητα και χωρίζεται εις δύο περιόδους σχεδόν ίσας. Η πρώτη περίοδος είναι άνήσυχος και ταραγμένη, μία ζωή πού δεν έγνώριζε να την χρησιμοποιήσθ διότι δεν έγνώριζε τί ήθελε και τί ήτο ο έαυτός του. Δηλαδή το έντελώς αντίθετον από την δευτέραν περίοδον του βίου του όστις ήτο τόσον όργώδης, γαλήνιος και κα-νονικός.

Ο Jonas Lie γεννηθείς κατά το 1833, μόλις εις τās 1878 έξέδωκε το πρώτον του μυθιστόρημα ο «Όραμα-τιστής». Άλλά δια να φθάσθ μέχρι του σημείου αυτού και κατανόησθ τελείως την άποστολήν του, διήλθε δια πλείστων κανονικών άτράσων. Μετά ενός έτους παρα-μονήν εις την Ναυτικήν σχολήν άπεσύρθη εκείθεν ένεκα της μυωπίας του και παρηκολούθησεν εις το Πανεπιστήμιον τās νομικά μετά το πέρας των οποίων είσήλθεν εις το ύπαλληλικόν στάδιον. Άλλά και εις τώ Ύπουργείον παρέμεινε έλάχιστον χρόνον και έπροτί-μησε το δικηγορικόν έπάγγελμα το όποιον όλίγον κατ' όλίγον τον παρέσυρε εις μεγάλας έπιχειρήσεις από τās όποιας έξήλθε κατεστραμμένος διά να εισέλθη κα-τόπιν εις την πολιτικήν και την δημοσιογραφία, ήτις τον έφερε προς το συγγραφικόν στάδιον και την έπι-τυχίαν.

Εις την Νορβηγίαν πολύ συχνά αναφέρουν μαζί τās όνόματα του Ίφεν, του Μπιέρνσον, του Ζονάς Λι και του Κιελανδ και τούτο όχι βεβαίως άνευ λόγου, διότι ή τετράς αυτή των φιλόλογων αντιπροσωπεύει εις το σύνολόν της μίαν έποχήν εις την ιστορίαν της Νορβη-γικής λογοτεχνίας. Άλλ' ένφ οι δύο πρώτοι από της ηλικίας των είκοσι έτών είχαν τελείως την συνείδησιν του τί ήθελον, οι δύο άλλοι φαίνεται ότι επάλαισαν επί μακρόν, μέχρις ότου εύρουν τον φιλολογικόν των δρόμον, μολονότι ο Ζονάς Λι από της άφίξεώς του εις την Χριστιανίαν κατά το 1851 έγνώρισθ και συνδεδέθη δια στενωπάτης φιλίας με τον Ίφεν και τον Μπιέρνσον. Και εις τον Μπιέρνσον μάλιστα άνέ-γνωσε βραδύτερον το πρώτον του μυθιστόρημα τον «Όραματιστήν».

Όλόκληρον το φιλολογικόν έργο του Ζονάς Λι είναι γεμάτον από πραγματισμόν και από μίαν προσ-πάθειαν προς άνεύρεσιν της αληθείας. Είναι ένας δυ-νατός ζωγράφος της ζωής, διηγούμενος με ποιήσιν ότι είδε και ήσθάνθη.

ΠΡΟ πολλού χρόνου ή Άμερικανική λογοτεχνία έχει χωρισθή εις δύο στρατόπεδα δια το φιλολογικόν έργο του Λευκαδίου Hearn. Ο δόκτωρ Γκούλδ έδη-μοσίευσε μακράν μελέτην περί της φιλολογικής έργα-

σίας του Λευκαδίου εις την οποίαν μέμφεται τον συγ-γραφέα των «Σινικών Φασμάτων», ως άνήθικον, και του άρνείται φαντασίαν, δημιουργικήτητα και έμπνευ-σιν, προσθέτων ότι έγραψε ότι οι άλλοι του διηγή-θησαν».

Οι φίλοι και θαυμασται του Λευκαδίου ως ο Hen- drick και ο Μακδόναλ ο έκτελεστής της διαθήκης του μεγάλου συγγραφέως διεμαρτυρήσαν κατά των δυσφημητικών άρθρων του δόκτωρ Γκούλδ. Ο κρι-τικός μάλιστα Μιχαήλ Μαραχάν υπεραμυνόμενος του έργου του Λευκαδίου, άποκαλεί τον δόκτωρα έπικριτήν άνόητον και υποστηρίζει την δοξασίαν ότι ή «μεγαλο-φυία δεν έφευρίσκει αλλά λαμβάνει τās θέματα των δημιουργημάτων της από την πραγματικότητα».

Έν γένει όμως ή πλειονοψηφία της λογοτεχνικής κριτικής εις τās Ηνωμένας Πολιτείας άναγνωρίζει ότι ο Λευκαδίου Χέρν υπήρξεν αληθώς έξαιρετικός συγ-γραφέυς, μία υπαρκτός αινιγματική, και όπως και αυτός ο δόκτωρ Γκούλδ λέγει εις την περιλάλητον μελέτην του «ένας καθρέπτης προσώπων και πραγμάτων» και μία «ήχώ» της παγκοσμίου ποιήσεως.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τή πρωτοβουλία των «Παναθηναίων»
— άδεία του Ύπουργείου —

Έκ προηγουμένων εισφορών . . . Δρ. 2271.50
Από μίαν παράστασιν του «Γυιού
του Ίσκιου» Φρ. 135 . . . Δρ. 142.40
Δρ. 2413.90

Το απαιτούμενον όλικόν ποσόν είναι 3,500 περίπου. Υπολείπονται περί τās 1,100. Και το ύπενθυμίζομεν εις όλους. Όλοι έξησαν και ζούν με τούς στίχους του ύμνητου της έλευθερίας.

Αί εισφοραί στέλλονται εις τās γραφεία των «Παναθηναίων», όδός Άριστοτέλους 35.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ο Όικος Τυφλών έδωκε εις την αίθουσαν του «Παρνασσού» την πρώτην του έορτήν όπου τās τυφλάς έδιάβασαν, άπήγγειλαν, έτραγουδήσαν και έπαιξαν μουσικήν. Ένα είδος έπιδείξεως το τί έκαμε το ίδρυμα αυτό. Και έκαμε θαύματα.

Η έφημερίς «Le Monde Hellénique» διοργάνωσε σειράν διαλέξεων εις την αίθουσαν του Ώδειου.

Εις την Ζάκυνθον ιδρύεται υπό του Ύπουργείου της Παιδείας Μουσείον μεσαιωνικών και βυζαντινών αρχαιοτήτων.

Εις την σειράν των διαλέξεων της έφημερίδος «Le Monde Hellénique» ή του κ. Γ. Σωτηριάδη με θέμα τον «Ερωτόκριτον», ήτον αληθινά ζηλευτή μελέτη επί του Κρητικού έπους. Ο όμιλητής έθεσε πρώτα, με μακράν εισαγωγήν, στερεάς βάσεις του θεματός του, του όποιου ήτο τελείως κύριος και κατόπιν το άνέ-πτυξε με τέχνην και με βαθείαν άντίληψιν. Εις τās «Παναθηναία» θα δημοσιευθή πλήρης ή όμιλία του κ. Σωτηριάδη.

Το έλληνικόν μελόδραμα έτοιμάζει δια την σαρακο-στήν σειράν παραστάσεων. Θα δώσθ και το νέον έργο του άγαπητού συνεργάτου μας κ. Λαυράγκα «Διδώ». Το λιμπρέττο έγραψε ο κ. Πολύβιος Δημητράκοπουλος.

Άπέθανε πρό όλίγων ήμερών ο γλύπτης Γεώργιος Βρούτος, καθηγητής του Πολυτεχνείου.

Η Βουλή των Λόρδων κατά πάσαν πιθανότητα θα ύποστή νέαν επίθεσιν εις αυτήν την σύνοδον παρά της Βουλής των Κοινοτήτων. Οι Άγγλοι καθώς και ο πολι-τικός κόσμος της Εύρώπης άναμένουν με άνυπομονήσιν το άποτέλεσμα.

Ο πρόεδρος του Βρετανικού Ίνστιτούτου του χαλ-κού και σιδήρου προβλέπει εις μελέτην του περί της θαλασσοπορίας της αύριον, ότι αυτή θα γίνεται διά του ήλεκτρισμού και ότι ο άτμός θα περιέλθη εις τελείαν άχρησίαν.

Η οικονομική κατάστασις της Γερμανίας φαίνεται ότι δεν εύρίσκεται εις εύχάριστον σημείον ένεκα του πολέμου πού κάμνουν εις το Γερμανικόν έμπόριον ή Άμερική και ή Άγγλία.

Η έφημεριδογραφία εις την Άμερικην έλαβε κατα-πληκτικά διαστάσεις έντός ενός αιώνος. Κατά το 1810 έξεδίδοντο εις την Άμερικην 366 έφημερίδες εκ των οποίων αί 25 ήσαν ήμερησίαι, ένφ σήμεραν εκδίδονται 21 χιλιάδες εκ των οποίων αί 2415 είναι ήμερησίαι αί δέ άλλαι έβδομαδιαίαι και δεκαπενθήμεροι.

Εις την Γαλλίαν ύπάρχει ή πεποίθησις ότι ή Γαλ-λίας από όλας τās άλλας γυναίκας του κόσμου εργάζε-ται περισσότερον.

Εις την Ιαπωνίαν μεθ' όλας τās προόδους των προς τον πολιτισμόν οι άνδρες έξακολουθούν να θεωρούν τās γυναίκας ως άνδράποδα. Ένώπιον του νόμου οι άνδρες εύρίσκουν το δικαίόν των ένφ αί γυναίκες ποτέ.

Η διεθνής εταιρία των γλυπτών, ζωγράφων και χα-ρακτών της όποιας πρόεδρος ήτο ο διάσημος Άγγλος ζωγράφος Ουίτλερ και ή όποια είχαν άναθέσει εις τον Ροντέν την κατασκευήν μνημείου προς τιμήν του Ουί-τλερ, παρέλαβε τούτο πρό των ήμερών και θα το στήσθ επί της προκυμιάς του Ταμέσεως εις το Λον-δίνον. Το μνημείον παριστά την Φήμην κρατούσαν μετάλλιον του Ουίτλερ.

Ο Άμερικανός δισεκατομμυριούχος Ροκφέλερ εις τās αυτοβιογραφικάς σημειώσεις του λέγει ότι δεν ύπάρχει ωραιότερον πράγμα εις τον κόσμον από μίαν μεγάλην φιλίαν και χειρότερον από την δίψαν του χρυσού.

Εις την Γερμανίαν άπέθανεν ο φιλόσοφος Φρειδε-ρικός Ώλσεν. Η «Θέλησις του Ζήν» ήτο ή μόνη και ή πλέον άγαπητή θεωρία του.

Εις το Λονδίνον ο «Σύλλογος Δίκηνς» αποτελούμε-νος από τούς θαυμαστές του μεγάλου συγγραφέως, διοργάνωσε διά δευτέραν φοράν έκθεσιν του Δίκηνς. Η έκθεσις αυτή περιελάμβανε διαφόρους εικονογρα-φημένας εκδόσεις του συγγραφέως καθώς και τās πορ-τραίτα του εις διαφόρους ηλικίας. Επίσης ένα γράμμα του Τολστόί όπου τον άποκαλεί τον μεγαλείτερον μυ-θιστοριογράφον του 19ου αιώνος.

Το πεπισμένον χαρτί ήρχισε τελείως πλέον ν' άντι-καθιστά το ξύλον. Εις την Άμερικην ιδίως εκτός των τροχών των άμαξών κατασκευάζουν τώρα και φέρετρα.

Εις την Γαλλίαν και την Ιταλίαν ανταλλάσσονται γνώμαι περί διατήσεως του «Λευκού Όρους». Η διάτρησις του θα συνετέλει σημαντικώς εις την οικο-νομικήν ανάπτυξιν των δύο χωρών.

Πολύς θόρυβος γίνεται εις τούς φιλολογικούς κύ-κλους των Παρισίων και του Λονδίνου περί ενός παρα-δόξου άνθρώπου των γραμμάτων του Γκόλπεργ, όστις άπέθανε πρό ενός έτους έξοριστος εις το Λονδίνον. Δύο εκ των έργων του ο «Αναστήθεις Λάζαρος» και ο «Προμηθεύς» έκαμαν πολλήν έντύπωσιν.

Ο συνεργάτης της «Επιθεωρήσεως» εις τὸ Παρίσι, Πῶλ Στάφερ, θέτει πάλιν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ ζήτημα τῆς ἀπολοποιήσεως τῆς Γαλλικῆς ὀρθογραφίας.

Εἰς τὸν Γουλιέλμον Μπουντέ, τὸν διάσημον φιλόλογον τοῦ 16ου αἰῶνος, ὅστις συνετέλεσεν εἰς τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Κολλεγίου τῆς Γαλλίας, οἱ Γάλλοι εὐγνωμονοῦντες θὰ στήσουν μνημεῖον.

Ὁ Μολιέρους ἦτο ζηλότυπος; Αὐτὸ τοῦλάχιστον μᾶς πληροφοροῦν τὰ Γαλλικὰ περιοδικὰ τὰ ὁποῖα ἀφιερώνουν μελέτας ἐπὶ τοῦ ἐλαττώματος τούτου τοῦ μεγάλου κωμικοῦ.

Ὁ μέγας Σκῶτος μεθυγράφος Λάνδερ ἐπιστρέψας τελευταίως ἀπὸ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, περιγράφει εἰς τὰς ἐκείθεν ἐντυπώσεις του, ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἀγαποῦν καθόλου τὸ μέθυ καὶ τὰς ἀστειότητες, ὡς παραπολὺ σοβαροὶ ἄνθρωποι.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς φημισμένους φιλοσόφους τῆς Ἰταλίας ὁ «Ροβέρτος Ἀρδίγιο» ἐόρτασε πρὸ ἡμερῶν τὴν ὀγδοηκονταετηρίδα του. Ὁ Ἀρδίγιο εἶνε ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τῆς φιλοσοφίας τοῦ θετικισμοῦ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀπέθανεν ὁ Μπρόνσον Χόβαρτ, ὅστις διέπρεπεν ὡς δραματικὸς συγγραφεύς. Ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανούς συναδελφούς του ἦτο ὁ πρῶτος τοῦ ὁποίου ἔργα παρεστάθησαν ἐπιτυχῶς εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ κατόπιν εἰς τὴν Ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην.

Εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην ἰδρύθη Μουσεῖον τὸ ὁποῖον θὰ περιλάβῃ ἀποκλειστικῶς τὰ ἐξ ὀπτιῆς γῆς κίβδηλα ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα.

Τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου εἰς τὸ Παρίσι ἐπλουτίσθη τελευταίως μὲ τὴν προσωπογραφίαν τοῦ διασήμου ἄλ-

χημικοῦ Παρακέλσου, ἀκμάσαντος ὡς γνωστὸν τὸν 15ον αἰῶνα.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Σπαρτιατικὸν Ἡμερολόγιον 1909, ἔτος 1009 Σπ. Θεοδωροπούλου Δρ. 2.

Ἡμερολόγιον τοῦ 1909 I. A. Βρετοῦ. Χαρτόδετον Δρ. 3, χρυσόδετον 4. Τυπογραφεῖον «Ἑστία» Μάϊσνερ καὶ Καργαδούρη.

Τὸ ἀμπελοφυτικὸν καὶ οἰνολογικὸν ζήτημα ἐν Ἑλλάδι ἐκκλήσις πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀμπελοκτῆμονες. Τυπογραφεῖα «Ἀθηνῶν» Ἀθῆναι.

Πεπωμένα ποιήματα Μ. Μαλακάση, Ἀθῆν. Δρ. 2.

Ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως εἰς τὴν Ἀλτίν ὑπὸ Σπυρίδωνος Παγανέλη. Ν. Ὑόρκη, τυπ. τῆς «Ἀτλαντίδος».

Νανουρίσματα ποιήματα Κ. Σ. Γούναρη. Ἀθῆναι Τυπ. «Ἑστία» Μάϊσνερ καὶ Καργαδούρη.

Δαχτυλίδια ποιήματα Γ. Πελλερέν. Ἰωάννινα φρ. 1.

Μικρασιατικὸν Ἡμερολόγιον 1909 Ἑλένης Σ. Σβορώνου. Σάμος.

Στάλυνες ῥόδων, ὑπὸ Ἀγραύλου. Ποιήματα Δρ. 2. Ἀθῆναι, Τυπογρ. «Ἑστία» Μάϊσνερ καὶ Καργαδούρη.

Saint-Georges de Bouhélier par Maurice le Blond. Paris, Sansot & Co fr. 1.

Populäre Aufsätze von Kumbacher. Leipzig Teubner Mk. 7.

Esquisses et Souvenirs par Jean Moréas fr. 3,50.

Collection Mycénienne par V. Stais, éphore du Musée. II vol. Athènes Dr. 3,50.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

ΚΑΘΕ συνδρομητὴς τῶν «Παναθηναίων» ὁ ὁποῖος ἐγγράφει ἓνα νέον συνδρομητὴν ἐτήσιον καὶ συναποστέλλει τὸ τίμημα τῆς ἐγγραφῆς, λαμβάνει ὡς δῶρον ΟΚΤΩ δραχμῶν βιβλία ἐκ τοῦ κατωτέρω καταλόγου.

Διατιμῶμεν χάριν ευκολίας τὰ βιβλία τῆς Α' Σειρᾶς πρὸς Δρ.—Φρ. 1 ἑκάστον καὶ τῆς Β' Σειρᾶς πρὸς 3.

Τὰ βιβλία θ' ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν βιβλίων τοῦ καταλόγου μας, ἀναλαμβάνομεν ν' ἀποστείλωμεν ὅτι δῆποτε βιβλίον μᾶς ζητηθῇ μὴ ὑπερβαῖνον τὰς Δρ.—Φρ. 8 διὰ κάθε νέαν ἐγγραφὴν.

Κάθε συνδρομητὴς μᾶς ἔχει βεβαίως ἓνα στενὸν φίλον ἢ συγγενὴ φιλαναγνώστην, διατεθειμένον νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἔργον ἐνὸς περιοδικοῦ. Αὐτὸν τὸν φίλον ἢ συγγενὴ ἂς θελήσῃ νὰ τὸν ἐγγράψῃ εἰς τὰ «Παναθηναία». Ὅτι ζητοῦμεν ἀπὸ τοὺς συνδρομητὰς μᾶς εἶναι ἐλάχιστον διὰ κάθε ἓναν χωριστὰ. ΜΕΓΙΣΤΗ δὲ θὰ ἦναι ἡ ἐκ τοῦ συνόλου ἐνίσχυσις τῶν «Παναθηναίων» καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς πρὸδος καὶ βελτίωσις τοῦ περιοδικοῦ.

Σειρὰ Α'.—Πρὸς Δρ. 1 ἑκάστον

Χ. Ἀννίνος: Ἐδῶ κ' ἐκεῖ.
Δ. Βικέλας: Δουκὴς Λάρας, διήγημα.
Ν. Ἐπισκοπόπουλος: Ἐρημικὴ ψυχὴ, δρᾶμα.
Δ. Γρ. Καμπούρογλου: Mémoires du Prince N. Ypsilanti.
Κ.Μ. Κωνσταντόπουλος: Ἱστορία τῆς βυζαντ. τέχνης.
Κώστας Λαδόπουλος: Χαμένη εὐτυχία, δρᾶμα.

Σπ. Λοβέρδος:
Μ. Μαλακάσης:
Γ. Μαυρογιάννης:
Σπύρος Μελάς:
Ἀντ. Μηλιαράκης:

Κίμων Μιχαηλίδης:
Παῦλος Νιρβάνας:

Ὁσκαρ Ουάιλντ:

Σπυρίδων Παγανέλης:

Κωστὴς Παλαμᾶς:

Ι. Πολυλάς:

Γ. Στρατήγης:

Λεύκιωμα «Παναθηναίων».

Σπαρτιατικὸν Ἡμερολ. ἔτος 1906.

» 1907.

Σειρὰ Β'.—Πρὸς Δρ. 3 ἑκάστον

Γρηγόριος Ξενόπουλος: Μαργαρίτα Στέφα.

Διηγήματα Σειρὰ Α'.

» Β'.

» Γ'.

Τόμοι τῶν «Παναθηναίων» χαρτόδετοι 1ος, 2ος, 4ος, 6ος, 7ος, 8ος, 9ος, 11ος.

Μυθιστορήματα καὶ διηγήματα—Ἐκδ. «Παναθηναίων».

Ἡ Ἀγία Πόλις.
Ἡ Κυρὰ τοῦ Πύργου, δρᾶμα.
Βυζαντ. τέχνη καὶ καλλιτέχνη.
Ὁ Γυῖος τοῦ Ἰσκιου, δρᾶμα.
Γεωγραφία πολιτικὴ νέα καὶ ἀρ. χαίᾳ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.
Ὁμοία Κεφαλληνίας.

Σάν Ζωὴ καὶ σάν Παραμῦθι.
Γλωσσικὴ αὐτοβιογραφία.
Ἀρχιτέκτων Μάρθας, δρᾶμα.
Τέχνη καὶ Φρενοπάθεια.
Παγὰ Λαλέουσα. ποιήματα.
Τὸ Χελιδόνι, δρᾶμα.
Σαλώμη, δρᾶμα.

Πάρεργα Φύλλα.

Ὕμνος εἰς τὴν Ἀθῆνάν.

Ἡ Φιλολογικὴ μᾶς Γλῶσσα.

Τραγούδια τοῦ Σπιτιοῦ.

LA REVUE

ANCIENNE REVUE DES REVUES

Sommaire du 15 Décembre.—Pierre Detot, Le véritable François-Joseph.—Mme J. Thénard, Choses vues, Choses vécues (III).—Georges G. Paraf, Après le plomb, le Mercure.—Nicolas Ségur, Octave Mirbeau.—Albert Schütz, Les Bromides et les Sulfites.—Henry Duteau, La Mentheuse.—Dr R. Romme, La nouvelle Chirurgie du Cœur.—Thomas A. Lawson, Les crimes de la Haute Finance aux États-Unis etc.

ΚΩΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ 1909

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ἔτος 24ον — Τόμος 24ος

Ὁ τόμος οὗτος τοῦ γνωστοῦ καὶ προσφιλοῦς εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνισμὸν **ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΣΚΟΚΟΥ** εἶνε εἰς τῶν πλουσιωτέρων καὶ καλλιτεχνικωτέρων τῆς ὅλης σειρᾶς.

Εἰς τὰς 400 κομμάς σελίδας του συνεκεντρώθη ὅ,τι εὐμορφον καὶ πνευματώδες καὶ ἐνδιαφέρον γνωρίζει νὰ περισυλλέγῃ ἡ καλλιαισθησία καὶ ἡ μακρὰ πείρα τοῦ ἐκδότου.

Δὲν εἶνε καμμία ἀνάγκη νὰ συστήσωμεν τὸ **Ἡμερολόγιον Σκόκου**. Ὁμιλοῦν εὐγνωστότερον παντὸς ἐπαί-νου οἱ μέχρι τοῦδε 24 τόμοι αὐτοῦ.

Τιμᾶται χρυσόδετον

Διὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 5.50 — Διὰ τὸ Ἐξωτερ. φρ. 6

Ἡ Διεύθυνσις τῶν «Παναθηναίων» ἀναλαμβάνει νὰ τὸ ἀποστέλλῃ ἀσφαλῶς καὶ ἐπὶ συστάσει εἰς πάντα συνδρομητὴν τῶν ἐμβάζοντα αὐτῇ τὸ ἀντίτιμον.

ΤΟ «ΕΜΠΟΡΙΟΝ»,

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ὑπο Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Διευθυντοῦ τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς Πειραιῶς, συγγραφέως τῆς «Ἐγκυκλοπαιδείας Ἐμπορικῆς Μορφώσεως»

ΕΤΟΣ Α' ΑΡΧΟΜΕΝΟΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΣΩΤΕΙΡΑΣ 18, ΕΝ ΠΕΡΑΙΕΙ

(Μέγαρον Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου Πειραιῶς)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΙ: Μελέτας ἐμπορικὰς, Οἰκονομολογικάς, Λογιστικάς, Παιδαγωγικάς, Γεωγραφικάς, Τετο-ρικές, Τραπεζικὰς, Χρηματιστικάς, Βιομηχανικάς, Διαγωνισμούς κτλ.

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ Δρ. φρ. 5 προπληρωτέα

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ ὑποπρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων πρὸς 60 λεπτὰ τὸ τεῦχος

ΕΞΕΛΘΟΥΣΑΝ

ΠΕΠΡΩΜΕΝΑ

Τόμος ποιημάτων

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ

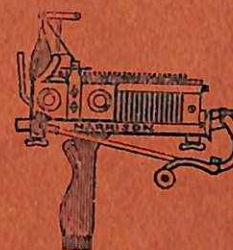
Δρ. φρ. 3

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῶν «Παναθηναίων» Δρ. φρ. 2

HARRISSON PATENT KNITTING MACHINE C^o L^{td}

WORKS 257 UPPER BROOK STREET, MANCHESTER

ΠΛΕΚΤΟΜΗΧΑΝΑΙ

Ἐνασχόλησις ἐπωφελὴς καὶ εὐχάριστος.

Ἡ μηχανὴ αὕτη πλέκει **Κάλτσες** ἀπλῆς καὶ ριγωτές, **χειρόκτια** καὶ **ἐνδύματα** μάλλινα, μεταξωτὰ ἢ βαμβακερά. **Εἰδικῶς** πλέκει ἐσώρρουχα **χωρὶς ραφὴν** καὶ **σκουφάκια** ὀνομαζόμενα Tam—O—Shanters. Χειροκίνητοι ἢ ἀτμοκίνητοι. Στέλλονται τιμολόγια εἰς τὸν ζητοῦντα.

Ἀντιπρόσωποι ἐν Ἀθῆναις } Ἐμπορικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος

ΕΞΕΛΘΟΥΣΑΝ

ΜΙΚΡΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΑΛΕΞ. ΜΑΥΡΟΥΔΗ

Ἐκδόσις «Παναθηναίων»—Δρ. 2.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δηλοποιεῖ,

ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου συγκαλεῖται τὴν 6/19 Φεβρουαρίου ἐ. ἐ. ἐν τῇ Καταστάσει τῆς Τραπεζῆς ἡ ἐτήσια τακτικὴ Συνέλευσις τῶν μετόχων, εἰς τὴν παρακαλοῦνται νὰ παρευρεθῶσιν οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 47 τοῦ Καταστατικοῦ δικαιούμενοι νὰ μετασχωσὶν αὐτῆς κ. κ. μέτοχοι καὶ οἱ εἰδικοί τούτων ἀντιπρόσωποι.

Οἱ κάτοχοι ἀνονύμων μετοχῶν θέλοντες νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν τακτικὴν ταύτην συνέλευσιν ὀφείλουσι κατὰ τὸ ἐδάφιον α' τοῦ ἁρθροῦ 51 τοῦ Καταστατικοῦ δεκαπέντε ἡμέρας τοῦλάχιστον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συνεδριάσεων νὰ καταθέσωσιν ἐπὶ ἀποδείξει τοὺς τί-τλους αὐτῶν, ἐντὸς μὲν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Κεντρικὸν τῆς Τραπεζῆς Κατάστημα, ἢ Ὑποκατάστημα αὐτῆς, ἐκτὸς δὲ παρὰ τοῖς ἐκεῖ ἀναποκριταῖς τῆς, ἢ τοῖς:

Ἐν Παρισίοις παρὰ τοῖς κ. κ. de Rothschild Frères.
Ἐν Βερολίνῳ παρὰ τῇ National bank für Dent-ichland.

Ἐν Βιέννῃ παρὰ τῇ Wiener Bank Verein.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ κ. Α. Ζαρίφη.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ παρὰ τῇ Τραπεζῇ Ἀνατολῆς.

Ἐν Σμύρνῃ παρὰ τῇ Τραπεζῇ Ἀνατολῆς.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παρὰ τῇ Τραπεζῇ Ἀνατολῆς.

Ἐν Καίρῳ παρὰ τῇ Τραπεζῇ Ἀνατολῆς.

Ἐν Κρήτῃ παρὰ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπέ-ζης Κρήτης.

Ἀθῆναι, 2/15 Ἰανουαρίου 1909

Ὁ Διοικητὴς
Σ. ΣΤΡΕΪΤ

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

ΣΥΣΤΑΘΕΙΣΑ ΤΩΙ 1839

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ £ 315.510

ΕΔΡΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩΙ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Κερκύρα, Κεφαλληνία, Ζακύνθῳ, Πάτραις, Πειραιεῖ, Τριπόλει.

Καταθέσεις. Ἡ Ἴονικὴ Τράπεζα **Limited** ἀπὸ τῆς 1^{ης} Ἰουνίου 1907 καὶ μέχρι δευτέρας εἰδοποιήσεως, δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια ἐπὶ τόκῳ ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὅρους:

2 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν διὰ ποσὰ μέχρι 100,000 Δρ. — 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν διὰ ποσὰ πέραν τῶν 100,000 Δρ. — 3 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 3 μῆνας. 3 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν. — 4 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 2 ἔτη μέχρι 4 ἐτῶν. — 4 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ ἐπέκεινα τῶν 4 ἐτῶν.

Ἡ Τράπεζα δέχεται ἐπίσης καταθέσεις εἰς chèques ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ἐπὶ τόκῳ, ὡς ἐξῆς: 3 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν. — 3 1/4 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 6 μῆνας. — 3 1/2 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 1 ἔτος. — 4 % ἐτησίως ἐπὶ ἀποδόσει μετὰ 2 ἔτη καὶ ἐπέκεινα.

Αἱ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας καταθέσεις ἀποδίδονται εἰς ὃ εἶδος ἐγένετο ἢ κατάθεσις, παντὸς δικαιώματος χαρτοσήμου ἐπιβαρύνοντος τὸν καταθέτην.

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΟΜΜΩΣΕΩΣ

Σ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 4

La vraie ondulation Marcel.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου 67. Κολῶνια

Κομμώδεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Γαλακτοκομεῖα

Ι. Χρυσάκης, ὁδὸς Φιλελλήνων 4.

Βιβλιοδετεῖα

Σ. Ἀμπατζόπουλος, ὁδὸς Κολοκοτρώνη 7.

Φαρμακεῖα

Π. Βασιλείου, ὁδὸς Σταδίου καὶ Αἰόλου.

Ἐδωδιμπολὼεῖα

Β. Ἀπόσου πρὸ φθγν **Γουλιέλμου**, ὁδὸς Σταδίου 9.

Π. Κ. Ἐξαρχόπουλος καὶ Ἀδελφός, Σταδίου 58.

Καφεζυθεστιατόρια

Πανελλήνιον, ὁδὸς Πανεπιστημίου-Προαστείου.

Καφεζυθεστιατόρια

Πανελλήνιον, ὁδὸς Πανεπιστ καὶ Προαστείου.

Modes

Ἐρμεῖον, ὅλοι οἱ τελευταῖοι νεωτερισμοί: Φορέματα καὶ Ἐπαναφόρια, Πύλοι, Στηθόδεσμοι, Ἀσπρόρουχα — Ράπτρια καὶ Μοδίσται Παρισίαι Mmes Lucie, Hélène, Alice, Renée.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΣΕΙΣΜΟΠΑΘΩΝ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται καταθέσεις ὑπὲρ τῶν παθόντων ἐκ τῶν ἐν Σικελίᾳ καὶ Καλαβρίᾳ τῆς Ἰταλίας σεισμοπαθῶν εἰς τὰς θυρίδας ὑπ' ἀριθ. 45 καὶ 47 τῆς στοᾶς αὐτῆς.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐθν. Τραπ. τῆς Ἑλλάδος)